

รัฐสภาสาร

ปีที่ 30 ฉบับที่ 11 เดือนธันวาคม 2525 ISSN 0125-0975

เรื่องในเล่ม

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
วันที่ 4 ธันวาคม 2525 1

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นนัก
ประวัติศาสตร์ทางการเมืองพระองค์ยิ่งใหญ่ของไทย 14

คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับการคัดค้านการเลือกตั้งใน
ประเทศไทย 32

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า

วัตถุประสงค์

- เพื่อเผยแพร่ระบอบประชาธิปไตย
- เพื่อเสนอข่าวสารวิชาการในวงงานรัฐสภาและอื่น ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

สำนักงานหนังสือพิมพ์รัฐสภา
สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา
ถนนอุทองใน ดุสิต กรุงเทพฯ
โทร. ๒๘๒๖๑๘๑-๘๙ ต่อ ๒๒๙

นายบุรีรักษ์ นามวัฒน์
บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา
นายมนตรี ตันทวิรัตน์
นางสาวสุวิมล ไตรสุวรรณ
ผู้ช่วยบรรณาธิการ
นางสาวอรินญา กิรติพงศ์ไพบูลย์
ผู้จัดการและสมุหบัญชี

พลตรี กระวี สุทัศน์ ณ อยุธยา
ผู้อำนวยการ
ร้อยตรี ปณิธาน เลิศฤทธิ์
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
ที่ปรึกษา

การส่งเรื่องลงรัฐสภา
ส่งที่บรรณาธิการหนังสือรัฐสภา
ศูนย์บริการเอกสารและค้นคว้า
สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา
โทร. ๒๘๒๖๑๘๑-๘๙ ต่อ ๒๓๗

นายอาสา	ทรัพย์อนันต์
นายประยูร	स्ताเขตร์
นางสาวบังอร	อิมโอชา
นายประเสริฐ	ดวงวิชัย
นางพรรัตน์	หมู่พยัคฆ์
นางสาวกอบกุล	ศรานนท์
นายภราดา	บูรณศิริ
นายสุพงศ์	ศิริพูนเกียรติ
นางอุบลวรรณ	พันธุ์คำ
นายวุฒินันท์	ยังวิริยะ
นายอุดม	พลอยสังวาลย์
นายแผ้ว	หมู่พยัคฆ์
นายธนู	บุญยรงค์

บอกรับเป็นสมาชิก
ส่งเงินล่วงหน้าในนามผู้จัดการไปยัง
สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา โดยส่ง
เช็คไปรษณีย์ หรือธนาณัติ ส่งจ่าย
ณ ที่ทำการไปรษณีย์ดุสิต

กำหนดออก เดือนละหนึ่งฉบับ
อัตราค่าบำรุง ปีละหกสิบบาท
ครึ่งปีสามสิบห้าบาท

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย ๔๑๐/๑๐-๑๓ ถนนเจริญสนิทวงศ์
แขวงบางยี่ขัน เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๓ โทร. ๔๒๔๔๕๕๗, ๔๒๔๐๖๕๔
นายถวิล ปวิณวิวัฒน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๒๕

LIPT

Legislative Institutional Repository of Thailand

พระราชดำรัส⁽¹⁾

พระราชทานแก่คณะบุคคลที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาตุลาตัย

วันที่ 4 ธันวาคม 2525

ตามปกติในวันที่ 4 ธันวาคมนี้ก็มีการมาพบปะกัน แบบที่เรียกว่าอนุสมาคม ซึ่งมีผู้ที่หวังดีได้มาให้พรในโอกาสวันเกิด แต่วันนี้เลยกลายเป็นสมาคมที่เรียกว่าใกล้มหาสมาคม ที่ใช้คำว่าอนุสมาคมก็ดูจะเป็นว่าเป็นสมาคมที่เล็ก ๆ แต่ตรงข้ามอนุสมาคมโดยมากก็เป็นสมาคมที่ใหญ่ มาพบกันเป็นจำนวนหลายพันคนจนแออัด ส่วนมหาสมาคมก็อยู่ในที่จำกัด และพบกันเป็นจำนวนนับเพียงเป็นร้อย

แต่โดยที่วันนี้ เพราะว่าหายหน้าไปเป็นเวลาหลายเดือน ซึ่งตามธรรมเนียมการเขาป่วยกันได้ เขาก็ลาป่วย แล้วก็เมื่อถึงเวลาถ้าลาป่วยนานเกินไป เขาก็ต้องได้ออกจากราชการ เพราะว่าไม่สามารถที่จะปฏิบัติงาน แต่นี่ก็เกิน 3 เดือนที่หายหน้าไปเป็นเวลา 4 เดือนครึ่งแล้วที่เรียกว่าอยู่ในสภาพที่ป่วย แต่ก็ต้องขอแก้ตัวว่าที่หายหน้าไปยังทำการราชการไว้บ้างเหมือนกัน ก็เลยต้องขออนุญาตผู้บังคับบัญชาทั้งหลายให้กรุณาไม่ไล่ไกลจากราชการ ทั้งนี้ก็เป็นเรื่องของราชการ แต่ที่เห็นท่านทั้งหลายตั้งแต่คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะทหาร ทั้งพลเรือนที่มานี้ ทั้งผู้ที่เบนสมาชิกของสมาคม มูลนิธิ สถาบันการศึกษาชั้นสูง ชั้นกลาง ชั้นต้น ทั้งหลายมาให้พร โดยไม่ได้กะเกณฑ์ให้มา เพราะว่าในวันนี้ถือว่าใครจะมาก็ได้ ใครไม่ยอมมาก็ไม่ต้องมา ไม่ได้มีการบังคับ ฉะนั้นเลยสบายใจมาก อย่างที่เคยพูดทุกปีพูดในสมาคมดังนี้สบายใจมาก เพราะไม่ต้องเกรงใจ

1) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

เพราะว่าบางทีเวลามีงานต่าง ๆ นานา มีการกะเกณฑ์บอกให้ไปเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ในวันนั้น ๆ เป็นการบังคับ แต่นี่ถือว่าท่านทั้งหลายได้ขอมาก็เลยไม่เกรงใจ ก็เลยสบายใจ ในการพูด ไม่ต้องเกรงเกรียง

การที่ได้ลาไปป่วย มีบางตอนก็เรียกได้ว่าไปแดนสนธยา ก็เลยทำให้มีเวลาคิดอะไรบ้างเหมือนกัน แต่การที่ป่วยนั้นก็ได้ทราบว่าทุกคนได้มีความเป็นห่วง ก็เลยปลื้มใจ และที่ทราบดีก็โดยที่ได้รับดอกไม้ก็ตาม หรือสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่จะทำให้เตือนว่ามีคนเขาคิดถึง เช่นนี้ทำให้มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับความเจ็บป่วย บางทีก็เกิดคิดไม่ดีเหมือนกันว่า ที่ส่งดอกไม้มานั้นก็เป็นตามแบบฟอร์ม คือรู้ว่าป่วยก็ต้องส่งมา บางทีก็นึกอย่างนั้น แต่เมื่อเห็นว่าส่งมาด้วยความตั้งใจจริง ๆ หรือแม้จะไม่ได้ส่งแต่รับทราบและเป็นห่วงอย่างแท้จริง ก็ทราบดีว่าความเป็นห่วงนั้นมีจริง และทำให้มีกำลังใจ เมื่อเร็ว ๆ ที่สุดนี้ที่เป็นข้อพิสูจน์ว่า เขาได้ดู ได้สังเกตว่าความเป็นอยู่เป็นอย่างไร ว่าป่วยหรือไม่ป่วย จริงหรือไม่จริง ป่วยมากหรือไม่มาก ก็ได้มาจากการที่ราษฎรในที่ทุรกันดารไกลมากในตำบลที่ในภาคอีสาน ที่สกลนคร เขาฝากบอกมาว่าเขาเป็นห่วง และเขาได้ทราบได้เห็นว่าป่วยนั้นเขาก็เยี่ยมทุกข์หลาย แต่ที่เป็นข้อพิสูจน์ว่าเขาได้ดูจริง ๆ ว่าเป็นหรือไม่เป็น เขายกเอาแต่เดี๋ยวนี้ดูด้วยขึ้น ก็แสดงให้เห็นว่าเขาไม่ใช่ว่าฟังคำบอกเล่าว่าป่วย แล้วก็คงแยะ เขาก็จะต้องเป็นห่วง แต่เขาก็ดูว่าเป็นอย่างไร เขาสังเกตสังเกตทุกอิริยาบถ อย่างที่ออก ที่.วิ. เดินในศาลาศิริราชนี้เอง ก็มีคนต่อว่าคณะแพทย์ว่าทำไมให้เดินเร็วนัก ก็เป็นการแสดงว่าคนเขาเอาใจใส่ และเป็นห่วง อันนี้เป็นสิ่งที่สำคัญคือความจริงใจ ความเป็นห่วงใยซึ่งกันและกันนี้เป็นสิ่งที่ทำให้คนเราอยู่ได้ ถ้าไม่มีความห่วงใยซึ่งกันและกัน ไม่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก็อยู่กันไม่ได้

ก็เชื่อว่าพวกเราทั้งหลายเข้าใจดีในคำพูดอย่างนี้ เพราะว่าถ้าเราอยู่แล้วไม่มีความปรารถนาดีต่อกัน ก็อยู่ทำไม มันแห้งแล้ง ทั้งเป็นสิ่งที่ทำให้ตกต่ำ แต่ละคนถ้าทำดีก็ไม่ตกต่ำ หมู่คณะที่ทำดีก็ไม่ตกต่ำ ถ้ามีบุคคลในหมู่คณะ คำว่าหมู่คณะนี้ก็จะพูดถึงหมู่คณะใหญ่ที่สุดก็คือประเทศชาติ มีคนที่ทำไม่ดีหรือคิดไม่ดี อันนี้ก็ดึงทำให้ส่วนใหญ่

ขาลงไปเหมือนกัน แต่ว่าถ้ามีคนที่มีมุงดีทำดี ตั้งใจคิดดีคิดสุจริต ทำสุจริตนั้นนะก็ดีขึ้น ปัญหาอยู่ที่ว่าจำนวนเท่าไรคนที่ดีขึ้น และจำนวนเท่าไรคนที่ดิ่งลง และการดิ่งลงหรือ ดิ่งขึ้นนี้ ใครแรงกว่ากัน บางทีคนก็คิดว่าการดิ่งขึ้นนี้มันเหนื่อย ให้คนอื่นดิ่งขึ้นเถอะ แต่ว่าคิดอย่างนั้นก็เท่ากับดิ่งลง ถ้าแต่ละคนคิดว่าเราดีขึ้นของเรา นี่ก็ดูว่าเราคนเดียว ดิ่งขึ้นไม่มีประโยชน์ คนอื่นทำไม่ดีตั้งเยอะแยะ อย่างนี้คิดไม่ถูก เพราะว่าถ้าแต่ละคน คิดอย่างนั้น ไม่ช่วยกันพยุงไม่ช่วยกันดีขึ้น มันก็หย่อนลง ฉะนั้นบทเรียนที่ได้จากการ พยายามนี้ก็คือถ้าหากคิดว่าดีขึ้นไม่มีประโยชน์ มันลงแน่ จึงต้องถือว่าแต่ละคน คนที่ มีจะตัวเล็กตัวน้อยก็ดีขึ้น หมายถึงว่าประกอบกิจการที่ดีที่สุจริตที่ถูกต้องตามอัตรา หรือตามความสามารถของตน ก็ช่วยได้ เช่นเดียวกับที่บอกว่าเราเป็นคนจนเราจะทำบุญ เรามีเงินน้อยให้ไปบาทสองบาทก็ไม่มีประโยชน์ จะสร้างอะไรที่เป็นบุญเป็นกุศล จะสร้าง วัดหรือโรงพยาบาลหรือสร้างอะไรที่เป็นกุศลบาทสองบาทไม่มีประโยชน์ ไม่ให้ อย่างนี้ คิดผิด แต่คนที่ให้แม้จะเพียงไม่กี่สตางค์ก็เป็นคนที่เสียสละมาก สำหรับเขาเองก็ได้ช่วย ตนเอง ทำให้ตัวมีความรู้สึกว่ารู้อักหรือฝึกจิตใจให้เสียสละ มันสบายมันเบา นอกจากนั้น ก็หากไปนึกว่าบาทเดียวสองบาทจะทำอะไรใหญ่โตไม่ได้ มันก็ไม่จริง คนหนึ่ง ๆ ช่วยกัน ล็กน้อย ถ้ามีจำนวนมากทำก็สร้างได้มาก คือว่าแต่ละคนเติมเข้าไปนิดหน่อย ก็สามารถ จะสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างใหญ่หลวง อย่างเมื่อเด็ก ๆ เคยเล่นกัน มีคน ๆ หนึ่ง นอนอยู่แล้วก็มีเพื่อน ๆ สัก 5-6 คน หรือ 10 คน เอานิ้วแตะคน ๆ นั้น ยกขึ้น คนละนิ้ว หรือ 2 นิ้ว ยกขึ้นลอย เราจะคิดหรือว่าคนคนหนึ่งเอานิ้วเพียงนิ้วเดียวจะยกขึ้นได้ แต่ถ้า ช่วยกัน 10 คน ต่างคนต่างยกพร้อมกันก็ลอยขึ้นไป เคยพิสูจน์ ก็เป็นของที่แปลก หรือจะยกของหนักช่วยกันหลาย ๆ คนก็ยกขึ้นได้ ถ้าทำภารกิจอะไรที่หนัก ช่วยกัน หลาย ๆ คนทั้งกำลังกายทั้งกำลังใจก็ทำได้ลุล่วงได้ นี่ในทางที่จะทำที่จะสร้างสรรค์ในทาง จะทำให้เจริญ

ในทางที่ไม่เจริญมันก็มีผลเช่นเดียวกัน สมมติว่าเราจะยกโต๊ะ 3-4 คนยกโต๊ะ โทนั้ ๆ ก็ยกมาวางไว้ตามความประสงค์ได้ แต่ถ้าคนหนึ่งไม่ยก สมมติว่า 4 คน คนหนึ่ง

LIRT

ไม่ยก 3 คนก็ต้องยกหนักกว่า ก็อาจจะไม่ไหว แต่ 3 คนก็คงพอยกได้ อีกคนขี้เกียจไม่ยก เขาก็ไม่ได้ช่วยอะไร แต่ถ้าคนหนึ่งแทนที่จะช่วยเกิดไปนั่งบนโต๊ะ อีก 3 คนก็แย่งกันไม่ไหว อันนี้เป็นต้นก็เคยเห็น ไม่ใช่คน ช้างก็เป็นเหมือนกัน อย่างที่ช้างเขาไปช่วยกันยกซุง มีช้าง 3 ตัวยกซุงอันหนัก ช่วยกันยกก็ยกไหว แต่มีช้างตัวหนึ่งเกิดความคิดว่า เอ๊ะ...มี 2 ตัวแล้วเราไม่ต้องยกเขาก็ยก โกงเหมือนกัน ก็ทำให้อีก 2 คนต้องยกหนัก รู้สึกถ้าไปดูก็ยังเสียพันทนเสียวงา เราไม่มีงาเรามีฟัน เราก็รู้สึกว่าช้างอีก 2 ตัวคงคงปวดฟันแน่ ฉะนั้นช้างตัวที่ไม่ได้ยกนั้นนะก็เหมือนว่าได้กำไร แต่ถ้าคนไม่ช่วยกัน คนที่ไม่ช่วยนั้นดูเหมือนว่าได้กำไร ทำงานทำการไม่ต้องทำ แต่ก็ได้ความดีความชอบว่าร่วมในงานนั้น แต่ในที่สุดคงไม่ดี เพราะว่าตัวเองก็รู้คนอื่นก็รู้ว่าเป็นคนขี้เกียจหรือเป็นคนขี้โกง ก็ทำให้จิตใจของตัว ถ้าเกิดนับทางด้านจิตใจ จิตใจไม่สบาย จิตใจไม่สบายแล้วร่างกายก็ไม่สบาย ร่างกายไม่สบายแล้วจิตใจก็ไม่สบาย ก็เลยไม่สบายกันใหญ่ แต่ถ้าดูในทางกายแท้ ๆ คนที่ไม่ทำงานเอาเปรียบเพื่อนฝูงก็อาจจะถูกเพื่อนฝูงเขม่น หรือแค้นทำร้ายก็ได้ ก็เสียทั้งทางใจทั้งทางกาย ฉะนั้นถ้ามีงานที่จะทำร่วมกันทำกันอย่างดีอย่างสามัคคีกัน งานก็ลุล่วงไปด้วยดีโดยเร็ว และมีความสำเร็จในงาน มีความสามัคคีก็มีความรักใคร่ มีความพอใจ มีความสบายใจ ถ้าทุกคนทำหน้าที่ของตน ก็ทำให้ส่วนรวมและส่วนตัวสบายมาก นอกจากนั้น ถ้าหากว่าต่างคนต่างนึกว่าอีกคนจะทำงานแล้วจะเลอะก็จะทำให้งานไม่สำเร็จทั้งอัน ตนเองก็จะเสียประโยชน์ จากการที่คิดถึงว่าจิตใจเป็นอย่างไรก็เลยพูดมาถึงการงานเป็นอย่างไร ก็เป็นความจริงที่ทุกส่วนจะต้องช่วยกัน แต่แต่ละคนมีหน้าที่ของตนก็ทำหน้าที่ของตน ด้วยความขะมักเขม้นด้วยดีที่สุดเพื่อส่วนรวม และส่วนรวมก็จะช่วยเราทั้งนี้ก็ได้มาจากการคิดที่เวลาบ่วยมันไม่มีแรง ไม่มีแรงแล้วก็นึกว่าไม่ได้ทำงานมันเป็นอย่างไร

อีกอย่างหนึ่งที่จะต้องเล่าให้ฟังก็คืออาการบ่วยมันเป็นอย่างไร อาจจะไม่ทราบกันว่าเป็นอย่างไร เพราะว่าโรคภัยไข้เจ็บที่เกิดขึ้นนั้นมาโดยฉับพลัน การที่จะให้คนทราบว่าเป็นอย่างไรก็แถลงออกไป แถลงการณ์ออกที่ไรทราบว่ายิ่งเกิดปัญหา ฟังแถลงการณ์

ฉบับที่ 1 ก็ทราบว่ายว แต่ไม่ทราบว่ายวอย่างไร เพราะอาจจะไม่กล้าแสดงว่ายวแค่
 1 ทน พึ่งแถลงการณ์ฉบับที่ 2 ก็บอกสบายขึ้น สบายขึ้นแต่ว่าตอนนั้นตอนก่อนนั้นไม่สบาย
 2 แถลงการณ์ฉบับที่ 3 ก็บอกว่าสบายขึ้น แต่ว่าก็ได้ผ่านวิกฤติการณ์อีกซึ่งไม่เคยแถลง
 3 เป็นอย่างนั้นจนถึงเดี๋ยวนี้เป็นฉบับที่เท่าไรจำไม่ได้แล้ว บางทีก็ดูว่าทุกครั้งทีแถลง
 4 ว่าหายเจ็บยวแล้ว แม้ท่านนายกฯ กล่าวเมื่อตะกี้ก็ดูเหมือนว่าเห็นเป็นประจักษ์พยาน
 5 แล้วว่าสมบูรณ์แข็งแรง เพราะอย่างที่เขาว่าด้อยแล้ว แต่ว่าโรคนี้มันประหลาด
 6 เดียวก็มาเดี๋ยวก็ไป แต่ว่าโรคเดิมทีเดิwmันเป็นไข้ก็เหมือนไข้หวัด แล้วก็รักษาเหมือน
 7 ไข้หวัดมันก็ไม่หาย วันแรกที่เป็นมันเป็นวันอาทิตย์วัดได้ 38.2 °ซ ก็ดูว่าเป็นไข้ที่ปกติ
 8 ขรรพดา ต่อไปก็วัดไปวัดมาก็ขึ้นไปถึง 39 °ซ ก็เลยบอกว่าอันนี้เป็นประวัติการณ์แล้ว
 9 และต่อมาก็ขึ้นไปเรื่อยๆ ไปให้ถึง 39.8 °ซ เอ๊ะ...ซก็จะไม่แล้ว คือว่าไข้โดยมากถ้าขึ้น
 10 เมื่อขึ้นถึงที่สุดแล้วก็ต้องลง ก็นี้กว่า 39.8 °ซ ก็คงจะลงแล้ว ทำไปทำมาขึ้นไป
 11 40 °ซ ก็นับว่าเป็นไข้ที่สูง และต่อจากนั้นไปไฟก็เลยดับไม่รู้เรื่อง เพราะว่ามันขึ้นไปเรื่อย
 12 ขึ้นไปถึงปรอทไม่มีที่จะวัด แต่รู้ว่ามันอาการไม่ดี อันนี้ก็เป็นเรื่องของไข้ขึ้นไปอย่างนั้นมัน
 13 ร้อนแล้วก็คงเดือด ถึงทำให้บางทีรู้สึกร้อนผ่าว บางทีก็เหงื่อออกทำให้รู้สึกเหมือนหนาว
 14 มันก็ขึ้นไปอย่างนั้นแต่ถ้าเป็นไข้อย่างนั้นแล้วมันลงมาก็ไม่เป็นไร โอ้บางทีเลยพูดไม่ค่อย
 15 มีเสียง แล้วก็ลองฟังพระเทศน์ก็สบายใจดี ทำให้รู้สึกถึงความสงบจิตใจดี บางทีก็เลยเอา
 16 เพลงมาฟัง แล้วก็ไปเอาเทปที่เป็นหนังตลกมาฟัง เรื่องพระนางปทุมทอง เป็นเรื่องที่ได้
 17 มาจากภาคใต้ เขาพากย์หนังตลกเวลานั้นเสียงพูดก็ไม่ค่อยมีเสียง พูดอะไรนี้กว่ามีเสียงคน
 18 ไม่ได้ยิน ก็แปลกใจว่าทำไมคนไม่ได้ยินถึงบอกเมื่อตะกี้ว่าเหมือนกับมาจากแดนสนธยา
 19 10 ว่าพูดคนไม่ได้ยิน อันนี้เป็นความรู้สึกที่แปลกมาก เพราะว่าโดยมากเวลาพูดคนเขาได้ยิน
 20 คนก็มาถามว่าเรื่องอะไร นี่ไม่มีใครถามเลย พูดบอกว่าเป็นอย่างนั้น ๆ ไม่มีใครเอาใจใส่
 21 ก็น่าแปลกมาก เสร็จแล้วเวลากลับมาพูดได้มีเสียง เสียงออกมาเป็นเสียงหนังตลก เสียง
 22 หรือสำเนียงเป็นบักซ์ได้ไปหมด คนเขาก็แปลกใจ แล้วก็มีความคิดแปลก ๆ เวลาพูดมี
 23 บางคนที่มาเยี่ยมก็อาจจะโกรธไปได้ อาจจะน้อยใจไปได้ เพราะว่าอยู่ที่สวนจิตรฯ ใน

LIRT

ห้องนั่นเอง เขาก็ตั้งห้องนั้นเป็นห้องฉุกเฉิน ห้อง ไอ.ซี.ยู. แต่ก็ได้ขูเอาไว้ว่าถ้าไม่หาย ถ้าไม่สบายขึ้น เดี่ยวขอย้ายไปอยู่โรงพยาบาลเอกชนของมูลนิธิอีกแห่งหนึ่ง พวกที่มาเยี่ยม ก็คงแปลกใจทำไมไม่ไปโรงพยาบาลของสภาฯ หรือของทางราชการ แต่อยากจะไปโรงพยาบาลของมูลนิธิ ก็เกิดความคิดอย่างนั้น แล้วบ้างก็เกิดความคิดจะไปสร้าง คอนโดมีเนียมที่บางไทร คือมีความคิดแปลก ๆ เวลาเป็นไข้นี้ แต่ลงท้ายเวลาค่อยยังชั่ว หน่อยก็มาทบทวนเรื่องราวว่าพูดถึงแผนการณ์ที่ดูมันแปลก ๆ ก็ยังยืนยันว่าจะต้องทำโครงการนี้ต่อไป

เวลานั้นมีพายุไซนร้อนเข้ามาก็ไม่รู้ตัวเลย เพราะว่าตอนนั้นอยู่แดนสนธิสัญญา แต่ลูกที่ 2 ที่เข้ามารู้แล้วก็เห็นว่าน้ำมันท่วม เพราะว่าแพทย์ที่มารักษาบอกว่าออกจากบ้านไม่ได้ต้องนั่งเรือออกจากบ้าน แล้วก็ต้องสร้างทำนบสำหรับป้องกันน้ำท่วม แล้วบ้างที่น้ำก็พังทำนบเข้ามาในบ้านเดือดร้อน ก็เลยเกิดความคิดว่ากรุงเทพ ฯ น้อยเหนือน้ำหรือได้น้ำแน่ ฉะนั้นก็เลยลองคิดดูว่าวิธีที่จะทำ ทำอย่างไรดี ก็เลยได้วางแผนการณ์ในหัว แล้วก็ได้อธิบายในเรื่องนี้ ที่จริงก็ได้ศึกษามานานแล้ว ก็ได้ขอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมาพบแล้วก็มาพูดกัน ให้ทำแผนการณ์เพื่อที่จะป้องกันและเพื่อที่จะแก้ไขสถานการณ์ ก็เลยพบสิ่งเดียวกันกับที่กล่าวมาเมื่อตะกี้ว่าแต่ละคนต้องทำหน้าที่ และแต่ละคนก็ต้องช่วยกันร่วมกันทำและจะมีผลสำเร็จ ก็แสดงให้เห็นว่าหลังจากที่ได้ให้ผู้ที่ทำหน้าที่และผู้ที่มีความรู้ในด้านต่าง ๆ มาร่วมกันก็เกิดผลดี ที่ทำให้น้ำที่ท่วมที่กำลังทำให้เดือดร้อนลดลงไป ถ้าหากว่าไม่ร่วมมือกันก็ไม่สามารถที่จะทำให้เป็นผลสำเร็จตามประสงค์ คือผลสำเร็จตามประสงค์นั้นนะ ไม่ใช่เรื่องที่เราบอกว่าต้องการให้น้ำลดแล้วน้ำลดนั้นเป็นผลสำเร็จ ไม่ใช่อย่างนั้น แต่ผลสำเร็จก็คือประหยัด เพราะว่าถ้าน้ำท่วมอยู่นาน ๆ ก็ทำให้ประชาชนเดือดร้อน ต้องเสียเงินเสียทองมาก เพราะว่าเจ็บป่วยกันบ้าง มีเจ็บไข้กันมากเพราะน้ำท่วมนี้เอง นอกจากนั้นทรัพย์สินสิ่งของก็เสียหายไป ส่วนรวมอย่างถนนหนทางก็พังไปมาก ถ้าป้องกันและทำได้สำเร็จแม้จะต้องเสียเงินในการป้องกัน แต่ว่าเสียเงินก็ค่าน้อยกว่าที่จะต้องเสียเปล่าในการซ่อมแซม แต่ทุกคนก็ต้องร่วมกันใช้ความคิดใช้กำลังที่จะช่วยร่วมกัน อันนี้ก็เป็นความคิดที่เกิดในระหว่างที่ไม่สบาย นอกจากนี้ก็ยังมีอีกหลายอย่าง

LIRT

คราวนี้ก็มาถึงเรื่อง ก็พูดสักนิดหนึ่ง เรื่องมีคนชักชวนให้ซื้อโคกระบือที่เขา
 ตระมาสำหรับเป็นอาหารแล้วก็มาใช้ประโยชน์ ข้อนี้ก็เป็นสิ่งที่น่าคิดและก็เป็นสิ่งที่ถูกต้องว่า
 คนเราถ้าให้ชีวิตกับสัตว์ จะเป็นสัตว์ตัวโตหรือตัวเล็กก็เหมือนกัน มันเป็นหลักอย่างหนึ่งว่า
 ถ้าให้ชีวิตก็คือ เป็นการเมตตากรรม จะเป็นสัตว์เดรัจฉานก็ตาม สัตว์โลกต่าง ๆ ก็ตาม
 กับพืชสังเวยก็คือ เมตตากรรมนั้นก็เป็นการดี แต่ก็มีความคิดเล็กน้อย พูดไปก็ขออย่าให้
 ไกรณะ คือว่าไปซื้อจากที่โรงฆ่าสัตว์หรือจากที่เขาฆ่าไปจะฆ่าเพื่อที่จะเป็นเนื้อบริโภคนั้น
 ก็ช่วยชีวิตเขาหมายความว่าช่วยชีวิตสัตว์ตัวนั้น เมื่อช่วยชีวิตแล้วเป็นอย่างไร เขามีชีวิต
 ต่อไป สำหรับมาแจกกับชาวบ้านต้องดูว่าสัตว์ตัวนั้นจะเหมาะสมหรือเปล่าสำหรับทำงาน
 ถ้าเหมาะสมแล้วก็ไปให้ชาวบ้านที่เขามีความต้องการและทำงานได้เป็นการผ่อนแรงอย่างดี
 นับว่ามีประโยชน์สมบูรณ์ คือว่าสัตว์ตัวนั้นไม่ต้องตายแล้ว ก็สามารถที่จะมีชีวิตที่มี
 ประโยชน์ต่อโลก และชาวบ้านทุกคนที่ได้รับไปก็มีเครื่องผ่อนแรงที่จะทำให้ทำมาหากินได้ดี
 มีความสุขสร้างตัวได้ ถ้าเป็นเช่นนั้นก็นับว่าดี แต่กลไกของการทำอย่างนี้ยังมีมากกว่า
 ที่คิด อย่างอย่างง่าย ๆ ว่า คนหนึ่งบริจาค 5,000 บาท ได้โคหรือกระบือได้ 1 ตัว การซื้อ
 ก็ต้องไปหาซื้อต้องมีค่าใช้จ่ายในการซื้ออย่างหนึ่ง ต่อจากนั้นก็ต้องนำไปให้ชาวบ้านที่ต้องการ
 ระหว่างนั้นก็ต้องเลี้ยงสัตว์ตัวนั้น ยังมีโครงการที่จะหาเป็นจำนวนมากที่จังหวัดละ 100
 ตัว ก็ต้องหาที่สำหรับเลี้ยง มิฉะนั้นจะเป็นบาปกรรม เพราะว่าถ้ามีสัตว์แล้วก็ให้มันอด
 อาหาร ผอมโซ มันก็เป็นบาปกรรมเหมือนกัน ต่อจากนั้นเมื่อได้สัตว์ที่ไม่สมบูรณ์เอาไป
 ให้ชาวบ้าน ชาวบ้านนั้นก็ต้องรับเพราะว่าเป็นโครงการสำหรับถวายพระราชกุศล เอาไปใช้
 ไม่ได้ก็ต้องเลี้ยง ตอนกลางคืนก็ต้องสุ่มไฟไว้สำหรับไล่สัตว์ที่มากเบียดเบียนกระบือตัวนั้น
 ต้องใช้เชื้อเพลิง ใช้ไม้ ไม้ไม่มีต้องไปตัดป่า มันก็ยุ่งกันใหญ่ มันก็โยกกันไป ๆ ในที่สุด
 อาจจะต้องขาย ขายก็ขายไม่ได้เพราะว่าบอกให้ไปแล้วห้ามขาย ในที่สุดอาจจะต้องไป
 สวมคอกกับใครให้มาขโมยไป ให้เขาขโมยก็เกิดเดือดร้อนอีก เพราะว่ามันก็เกิดเป็นคดี
 ขโมยโคกระบือนี้อยู่เนือง ๆ แต่ว่าอาจจะยังมีมากขึ้น ลงท้ายโคกระบือเหล่านั้นก็ทำ
 อะไรไม่ได้ อาจจะถูกฆ่าแหย่อย่างทารุณยิ่งกว่าถูกฆ่าแหย่ในโรงฆ่าสัตว์ พูดอย่างนี้ก็

อันตราย เพราะว่าพูดถึงว่าโรงฆ่าสัตว์อย่างปวณี มันก็เป็นฆ่าอยู่ดี เหมือนที่เราใจร้าย แต่ที่จริงถ้าฟังถ้าคิดตามข้อเท็จจริง ที่โรงฆ่าสัตว์อย่างเช่นกระบือสำหรับเป็นเนื้อ โดยมากก็ไม่ใช่ใช้ในประเทศ โดยมากก็ส่งไปต่างประเทศ ในที่สุดก็บอกว่าขอให้คนไทยงดเว้นจากการรับประทานเนื้อสัตว์สักวันหนึ่ง ความจริงโคกระบือที่เข้ามาในโรงฆ่าสัตว์ก็มีเป็นพวกที่ส่งออกนอกประเทศ คนไทยเลิกบริโภคแต่ว่าต่างประเทศไม่เลิกบริโภค มันก็เป็นปัญหาที่ลำบาก พูดอย่างนี้ก็พูดเหมือนว่าไม่เห็นความดีในการที่จะช่วยชีวิต แต่ว่าถ้าช่วยชีวิตแล้วต้องช่วยชีวิตให้เต็มที่ ช่วยชีวิตให้ตลอดรอดฝั่ง ไม่ทำความเดือดร้อนเพิ่มเติมขึ้นมา

อันนี้ ขอฝากความคิดกับทุกท่านที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เรื่องธนาคารโคกระบือ นี่ก็เป็นสิ่งที่สนับสนุนมาตั้งแต่ต้น แล้วก็เป็นเรื่องของกรมปศุสัตว์ได้รับการพิจารณาที่จะดำเนิน และได้ทำเป็นผลสำเร็จอย่างดีมาหลายแห่ง เพราะว่าบางที่มีผู้เลี้ยงสัตว์พาหนะเหล่านี้แล้วก็ไปขาย หรือให้เข้ากับชาวนาในราคาที่จะแพงเกินไป ทำให้ชาวนาทกลีกรเดือดร้อน เพราะว่าจะต้องเสียเงินสำหรับสัตว์พาหนะอย่างหนัก ก็ทำให้ทำมาหากินยาก ถ้าไม่มีก็ไม่ได้ ถ้ามีก็ต้องใช้เงินแพง อันนี้เป็นปัญหาอย่างหนึ่งในหลายปัญหา ธนาคารโคกระบือนี่ได้จัดให้ปัญหานี้ถูกล่วงไปได้หลายแห่งแล้วให้ชาวทกลีกรได้มีสัตว์พาหนะ ได้มีสัตว์สำหรับใช้งานในราคาที่เป็นครม ก็โดยอาศัยที่มีผู้บริจาคโคกระบือเป็นตัวหรือเงินโคกระบือเป็นตัวนั้นก็เอาไปเลี้ยงในสถานปศุสัตว์ทั่วประเทศ ต้องการที่ไหนก็จ่ายจากที่นั้น แล้วก็มีการใช้จ่ายจากการบริจาคทรัพย์สินเพื่อกิจการนี้เป็นทุน ที่เรียกว่าธนาคารโคกระบือนั่นก็คัดค้านมามาก ไม่ทราบว่าคัดค้านเพราะเหตุใด บางพวกก็คัดค้านในเชิงภาษาศาสตร์ บอกว่าธนาคารมันเป็นเรื่องเงินทอง โคกระบือมันไม่ใช่เงินไม่ใช่ทอง บางคนก็อาจจะคัดค้านในทางที่ยาวโมโห ไม่ใช่อย่างอื่น คือว่าเมื่อมีกิจการอะไรก็ต้องคัดค้าน กวนน้ำให้ขุ่น อันนี้ก็มิ แต่ว่ายังขอยืนยัน เคยยืนยันมาหลายครั้งแล้วว่าควรจะใช้คำว่าธนาคารโคกระบือเช่นเดียวกับธนาคารข้าว เขาอยากให้อีกคำว่าโรงสัตว์ หรือโรงโคกระบือ เป็นธนาคารทำไม เพราะว่าการทำงานธนาคารโคกระบือนี่ทำกิจการคล้าย ๆ กับกิจการของ

ธนาคารที่รับเงินเก็บเงินส่งเงินและลงทุนด้วยเงิน มันเป็นธนาคาร เป็นเรื่องของทรัพย์สินสมบัติสิ่งที่มีค่า โครกระบือก็เป็นสิ่งที่มีค่า นั้นแหละข้อหนึ่ง อีกข้อหนึ่งก็ทำกิจการคล้าย ๆ กิจการของธนาคาร คืออย่างเราอยู่กรุงเทพ ฯ เราอยากซื้อของที่เชียงใหม่ เราส่งเงินไป ถ้าต้องพกเงินเดินทางไปเชียงใหม่ แล้วก็เอาเงินนั้นไปซื้อของกลับมา มันก็สิ้นเปลืองทั้งเปลืองเวลาด้วย แล้วก็อาจจะอันตรายเพราะว่ากลางทางอาจจะถูกปล้น ฉะนั้นเขาก็ส่งเป็นธนาคัต เป็นคำสั่งแม้จะทางโทรเลขก็ยังได้ เป็นกิจการธนาคาร ใบส่งเงินที่ธนาคารในกรุงเทพ ฯ ก็ให้ไปรับที่ธนาคารในเชียงใหม่ ก็สะดวก กระบือก็เหมือนกัน ถ้าทางเชียงใหม่เขาต้องการ และก็มีคนที่กรุงเทพ ฯ เขาจะให้ โครกระบือในจำนวนที่ต้องการที่เชียงใหม่ เขาก็นำมาที่กรมปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ก็เก็บเอาไว้ที่สถานีที่อยู่ใกล้กรุงเทพ ฯ แล้วก็ส่งให้ทางเชียงใหม่จ่ายกระบือไปตามจำนวนนั้น สะดวกกว่า เพราะว่าไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางซึ่งแพงมาก นอกจากนั้นก็ทราบดีว่าส่งปศุสัตว์จากกรุงเทพ ฯ ไปเชียงใหม่ มีอัตราการตายบางทีถึง 50 เปอร์เซ็นต์ มันก็ขาดทุนมันก็เสียหาย แต่ว่าถ้าส่งไปโดยโทรศัพท์ไปหรือโทรเลขไปหรือทำเป็นหนังสือไปก็สะดวกมาก และก็ประหยัดด้วย ทำอย่างนี้ก็สะดวก ผู้ที่บริจาคก็บริจาคที่ไหนก็ได้ การรับที่ไหนก็ได้ อันนี้ถึงเรียกว่าธนาคาร กิจการนี้ก็ใช้ได้ดี แต่เป็นภาระหนักกับกรมปศุสัตว์ ซึ่งกรมปศุสัตว์ก็ได้ปฏิบัติมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว แต่ถ้าหากว่าจะมาเป็นจำนวนมากอย่างกระชั้นชิด ก็อาจจะเกิดลำบากเหมือนกัน ฉะนั้น ก็น่าจะปรึกษากับทางกรมปศุสัตว์ว่าจะรับมือได้แค่ไหน

ที่แก้ตัวมาได้ส่งกับจังหวัดทุกจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำการตั้งธนาคาร โครกระบือสำหรับแต่ละจังหวัด 100 ตัว พยายามทำยาก ที่จริงไม่ใช่ว่าจะทำได้เร็ว ๆ ง่าย ๆ ก็หากว่าจะมีอย่างที่เป็นโคที่เขาเลี้ยง ๆ กัน ตัวหนึ่งถ้าเป็นที่ที่ดีจะต้องใช้ที่ถึงไร่ครึ่ง สำหรับให้เป็นแปลงหญ้าที่จะใช้เลี้ยง แต่ถ้าเป็นที่ที่ไม่ค่อยดีนักก็ถึง 3 ไร่ ตัวละ 3 ไร่ ถ้า 100 ตัว ก็ 300 ไร่ และถ้าที่ที่หาอย่างกระชั้นชิดนี้ก็เชื่อว่ากว่า 3 ไร่ ก็คงประมาณ 5 ไร่ อย่างในต่างประเทศได้ไปที่ออสเตรเลีย ออสเตรเลียทางใต้ เขาเลี้ยงไม่ใช่โคเขาเลี้ยงแกะ แต่

LIRT

เขาเลี้ยงแกะในที่ที่ทุกคนทำอะไรไม่ค่อยได้ เคยบินผ่านไปแล้วก็เห็นแกะ เดี่ยวมีตัวหนึ่ง ๆ เขาก็บอกว่าแกะ 1 ตัวต้องใช้พื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตรสำหรับเลี้ยงแกะ ในเมืองไทยนี้ก็อุดมสมบูรณ์กว่า แต่อย่างไรก็ตามถ้าหาที่ที่อาหารไม่เหมาะสมก็อาจจะถึง 500 ไร่แล้วจะหาที่ไหน หายากเดี๋ยวก็ไปเบียดเบียนคนโน้นคนนี้ ที่เขาทำกันเขาก็เลี้ยงไว้ในที่สาธารณะที่ข้างอ่างเก็บน้ำบ้าง ซึ่งก็ทำได้ เมื่อวานนี้ได้มีคนเอามาให้ วานซีนี่ให้มา เขาก็เลี้ยงข้างอ่างเก็บน้ำในที่สาธารณะ แต่เขาก็เอามาให้เพราะว่าเขาเลี้ยงไม่ไหว ไม่สามารถที่จะเลี้ยงดู แม้ค่าคนที่จะดูแลก็ต้องเสียเงิน ก็เลยเอามาให้ ก็บอกเขาว่าให้เลี้ยงไว้ก่อน แล้วก็หาที่ทำสำหรับเลี้ยง โดยเฉพาะโคเหล่านนั้นเป็นพันธุ์ ที่จริงเป็นพันธุ์เนื้อ แต่เขาก็ได้มาผสมให้เป็นพันธุ์โคนม ก็เลยนึกจะเอาวัวเหล่านั้น 28 ตัว ไปทำศูนย์ศึกษาที่เชียงใหม่ ศูนย์ศึกษาที่เชียงใหม่เป็นที่ที่ทุกคนที่แย่น้อย แต่ก็ขอสร้างขึ้นมาเป็นศูนย์ที่เรียกว่าศูนย์ศึกษาพัฒนา แล้วก็เอาสัตว์เหล่านั้นไปเลี้ยงที่นั่น โดยมีเจ้าหน้าที่ทางฝ่ายกระทรวงเกษตรคือกรมปศุสัตว์ไปช่วยตั้งเป็นศูนย์ เพื่อที่จะศึกษาเกี่ยวข้องกับทำแปลงหญ้า และจะขอให้ผู้ที่เลี้ยง เดี่ยวนี้ก็คงเป็นเอกชนแล้ว แต่ก่อนนั้นเขาเคยทำงานองค์การแล้วก็มีการขัดแย้งอะไรบ้างเลยออกจากงาน ก็จะขอร้องให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องของการเลี้ยงโคนมมาดูแลศูนย์นั้นต่อไป

อันนี้ก็เล่าให้ฟังว่าความคิดนี้เกิดขึ้นในหัวแล้วก็ต้องปฏิบัติ แล้วก็ต้องคิดให้ตลอด ไม่ใช่ว่าคิดแล้วคิดดีแต่ทำแล้วมันมีติดขัด ติดขัดนั้นในงานทุกอย่างก็ต้องมี แต่ถ้าเราคิดอะไรอย่างแล้วก็ปฏิบัติไป ไปเจออุปสรรคแล้วก็เกิดเศร้าหมองใจ ลงท้ายก็ไม่ได้ทำหรือทำไม่ได้ก็แล้วไป นั่นนะอย่างหนึ่ง แต่ถ้าหากว่าเกิดความคิดเริ่มทำแล้วไปเจออุปสรรคก็เลยบอกว่าเลิก อันนี้เดือดร้อน เพราะว่าถ้าหากว่าคิดแล้ว แล้วเกิดอุปสรรคแต่ปฏิบัติไปส่วนหนึ่ง คนที่ปฏิบัติไปส่วนนั้นลงท้ายไม่ได้รับการสนับสนุนต่อไป หรือมีความเดือดร้อนลำบาก ก็เลยยุ่งใหญ่ ฉะนั้น ถ้าทำโครงการอะไรก็จะต้องพยายามที่จะคิดให้รอบคอบที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่จำเป็นที่จะทำแผนให้ละเอียดที่สุด เพราะว่าถ้ามันแต่ทำแผนแล้วไม่ลงมือทำ มันก็ไม่มีวันที่จะปฏิบัติได้ แต่ว่าต้องคิดทำแล้วก็นึกถึงว่าปัญหา

จะเกิดขึ้น และปัญหาเหล่านั้นมันต่อเนื่อง จะต้องพยายามที่จะทำให้ลุล่วงไปแก้ไขให้จนได้ งานทุกอย่างก็เป็นเช่นนั้น ไม่ใช่ทำให้หยุดกลางคัน แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะต้องทำแผนให้ละเอียดมากลงท้ายไม่ลงมือ หลักการในการทำงานนี้ก็ต้องวางแผนให้พอที่จะดำเนินงานได้ และแก้ไขปัญหาต่อไปเป็นลำดับ ลงมือทำแล้วก็แก้ไขไปเรื่อย ๆ ไม่ใช่คิดแผนแล้วไม่ลงมือ ต้องมีแผนพอสมควรและมีการปฏิบัติคู่กันไป

อันนี้ก็เป็นความคิดที่เกิดขึ้นมาจากที่ลาบ้วยไปแล้วก็มาฝากท่านทั้งหลาย พูดให้ฟังตามที่เกิดความคิดขึ้นมาในหัวในปัจจุบัน เพราะบางทีเวลาอย่างนี้ก็ถือว่ามาให้พร ก็เลยมาให้พรแล้วเอาไมโครโฟนมาวางไว้ข้างหน้านี้ ให้ตอบให้ขบขันที่ให้พร แต่เวลาพูดๆ เป่สมองก็คิด ๆ ไปเรื่อย ก็เลยแปลออกมาเป็นคำ คำพูดนั้นก็พูดไป เมื่อพูดคำพูดออกมาแล้วคำพูดเหล่านั้นมันก็มากระตุ้นความคิดต่อไป อันนี้ก็เป็นสิ่งที่ธรรมดา แต่ว่าอาจจะเสียเวลาหน่อย ท่านทั้งหลายก็มีการทำงานทุกคน แต่วันนี้ถือว่าเป็นวันเสาร์แล้วก็เรียกว่าเป็นเทศกาล ก็คงมีเวลาพอที่จะมานั่งฟังการพูดคำพูดของความคิดที่เล่นอยู่ในหัว การพูดนี้สำหรับส่วนตัวก็ทำให้มีความสุขสบายใจเหมือนกัน เพราะว่าเวลาคนเราอยู่แต่ผู้เดียว นั่งอยู่มันก็คิดไป เวลามีคนมานั่งอยู่ข้างหน้าเป็นจำนวนมาก ก็ทำให้นึกว่าถ้าพูดออกไปอาจจะไปเข้าหูบ้าง แล้วก็เกิดความคิดต่อไป ก็ขอให้คิดดี ไม่ใช่ฟังแล้วไปคิดไม่ดี ฟังไปแล้วขอให้เกิดความคิดที่ดี ๆ ของตนเอง ไม่ใช่ว่าบอกพูดอย่างนั้นแล้วเป็นบอกว่าต้องทำอย่างนี้ ต้องทำอย่างโน้น แต่ละคนนั้นมีความคิด ถ้ามีโอกาสที่จะคิดบ้างก็เป็นการสร้างสรรค์ เพราะว่าคนเราต้องคิดแล้วก็คำนึงว่าความคิดนั้นจะดีหรือไม่ดี ถึงว่าพูดออกมาเพื่อให้กระตุ้นความคิด นอกจากนั้นก็อาจจะเป็นการพักผ่อน เป็นการพักผ่อนจิตใจด้วย เพราะว่าระหว่างที่คนเราคิดมันเมื่อยหัว แต่ว่าถ้าฟังคนอื่นเขาพูด ฟังไปเรื่อย ๆ ก็อาจจะไม่ต้องคิด ฟังไปเอาไปคิดที่หลังว่าที่ได้ยินได้ฟังมานั้นเป็นอย่างไร แต่ในระหว่างนี้ก็เป็นการพักผ่อนเหมือนไปดูมหรสพ ไปดูหนังไปดูละคร นั่งดูทีวีมีรายการไอ้โน่นไอ้โน่นบันเทิง ก็ฟังไปเหมือนรายการบันเทิง อย่างนี้ก็ถือว่าเป็นประโยชน์ เพราะว่าถ้าไม่เป็นประโยชน์ ทำไมรายการทีวีออกมาเล่นละครเล่นยี่เกแล้วคนก็ดู บางทีดูละครทีวีหรือดูหนัง ถ้าคิดว่า

LIRT

สำหรับประโยชน์มันก็ไม่เป็นประโยชน์อะไร มันเป็นเรื่องเฟื่อง ๆ ไม่มีสาระ แต่ว่าเราก็ชอบดู เพราะว่าทำให้ที่เรียกว่าเบาสมอง พักจิตใจ ดังนั้นก็ถือว่าที่พูดอย่างนี้ก็อาจจะทำให้ท่านทั้งหลายได้พักสมองไปบ้าง ถ้าเป็นผลสำเร็จว่าท่านทั้งหลายพักสมองพักจิตใจพักร่างกายไป ก็คงทำให้มีกำลังที่จะปฏิบัติงานเป็นประโยชน์ต่อไปได้

วันนี้ ที่จริงคงมีเรื่องอีกเยอะแยะที่จะพูด ถ้าพูดต่อไปก็พูดได้อีกนานเพราะมันก็คิดได้เรื่อย แต่วันนี้ไม่ได้คิดจะพูดอะไรมากมาย ต่อเมื่อได้พบปะกันแล้วก็พูดอย่างสบาย ๆ เพราะนั่งอยู่ไม่ต้องเมื่อย ก็เลยพูดต่อไปอย่างนี้ แต่ใจความสำคัญก็คือต้องขอขอบใจท่านทั้งหลายทุกคนที่มาอย่างครบถ้วน มาให้พรให้กำลังใจ ก็ทำให้แข็งแรงทำให้สบายขึ้น เพราะว่าเมื่อ 10 วันที่ผ่านมานี้ก็ไม่ค่อยสบาย อยู่ดี ๆ ไม่ใช่จิตใจ หัวใจเดียวมันเต้นอย่าง เดียว มันหยุดเต้นแล้วบอกเต้นจังหวะต่าง ๆ มันเหมือนเด็กฮาร์ด นี่ก็เลยเป็นศัพท์ใหม่ เราเป็นเด็กฮาร์ด แล้วหมอก็คือหมอสาร์ด หมอเขาฟังอยู่เขาดูเป็นอย่างไร หมอที่เป็นหมอนั้นนะก็เป็นหมอสาร์ด แต่ว่าพวกหมอที่ไม่ใช่หมอหัวใจนั้นเป็นหมออย่างอื่น ก็เป็นหมอนอสาร์ด เขาก็มีการเถียงกันว่าอะไรเป็นอะไร จะทำยังไง ท่านประธานกรรมการก็เลยบอกพระจิต ต้องทำพระจิตคือหมายความว่าต้องใช้จิตใจ ก็จริงเหมือนกัน บางทีมันเต้นผิดปกติ ก็บอก เอ๊ะ... หัวใจนี้มันทำสำหรับเต้นให้ดี ไม่ใช่เต้นผิดปกติ มันก็เลยเต้นธรรมดา มันก็ใช้การได้เหมือนกัน ก็หมายความว่าจิตแล้วก็ใจมันก็ต้องช่วยกัน ฉะนั้นที่พูดอย่างนี้คำบางคำก็อาจจะเป็นคำกลวง แต่ว่าถ้าไปพิจารณาก็อาจจะเป็นคำที่ไม่กลวงก็ได้ ก็เลยนึกว่าถ้าถือว่าเป็นคำกลวงก็ขอให้อย่าถือสา แต่ว่าถ้าเป็นคำที่ดีก็เอาไปคิด ถ้าทำให้สบายใจก็ขอให้กลับสบายใจกันทุกคน

ฉะนั้น วันนี้ก็ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มาให้กำลังใจ แล้วก็มาอย่างพร้อมเพรียงครบถ้วน ทั้งข้างในทั้งข้างนอก แต่ข้างนอกนี้ก็จะอาจจะไม่ได้เห็นมาก เพราะว่าวันนี้ไม่ได้เดินตามทาง เพราะกลัวว่าถ้าเดินตามทางแล้วเข้ามาในนี้จะนั่งไม่สบาย แต่ตอนนี้ก็สบายดี แสดงให้เห็นว่าท่านทั้งหลายมาให้กำลังใจก็เป็นผลสำเร็จที่ดี จึงขอขอบใจที่ท่านมา และก็ขอให้ท่านทั้งหลายมีความเข้มแข็งแข็งแรงเช่นเดียวกัน คือว่าท่านให้พรให้แข็งแรง

LIRT

ให้มีพละนามัยแข็งแรง ก็ขอให้ท่านทั้งหลายมีพละนามัยแข็งแรงเหมือนกัน ทั้งมีจิตใจที่แข็งแกร่งที่จะปฏิบัติงานด้วยความซื่อตรง ช่วยกันเกื้อหนุนกัน แล้วเราก็อยู่เป็นสุขได้ทุกคน ได้พบกันอย่างนี้ได้ทุกปีๆ ไปอีกนาน ก็คนเขาเป็นห่วงบอกว่า เป็นโรคหัวใจนี้เดี๋ยวอายุสั้น ก็ไม่เป็นโรคหอบอายุสั้น ถ้าถือว่าอายุ 90 อายุสั้นมันก็อายุสั้น แต่ก็เชื่อว่าอยู่ได้ต่อไป มานึกดูอายุ 55 ถ้าแต่ก่อนนี้ก็ถึงอายุปลดเกษียณแล้ว แต่ที่หลังเขาก็เลยไปเป็น 60 ทางที่ถึง 65 ก็ได้ ก็ยังมีเวลา 60 อีก 5 ปีพอดี โครงการต่างๆ ก็เป็นโครงการ 5 ปี เวลาโครงการต่างๆ มีผลสำเร็จก็พอดีเกษียณ พอติเกษียณก็หมายความว่าสามารถที่จะไปได้ เห็นโครงการมีความสำเร็จ คือโครงการ 5 ปี แต่บางคนเขาก็บอกว่าไม่ได้ โครงการ 5 ปี ไม่พอ ก็เลยเลื่อนไป บางคนเขาบอกว่าไม่ได้ อายุ 60 ไม่ได้ ต้องอายุ 84 ปี ได้ไปลาให้แม่ฟัง สมเด็จท่านบอก 84 ที่จริงก็มาก เอาสัก 72 นะ แต่สมเด็จท่านก็ 82 แล้วท่านบอกว่าแม่ก็แก่แล้วนะมันก็ต้องเมื่อยบ้าง แต่ท่านก็ยังทำงาน แล้วท่านก็บอกว่า 84 ที่จริงก็มาก ท่าน 82 อีก 2 ปี แต่เชื่อว่าต่อไป 84 แล้วก็ต่อไปอีกไปได้ ส่วนตัวที่แรกก็ 55 โบราณเขาบอกว่าแก่แล้วอยู่ 55 แต่เมื่อนึกดูอีกอย่างว่าเราทำโครงการ 5 ปี เราไม่เอาแล้ว 55 ไม่เอาแล้ว โครงการ 5 ปีก็ไม่ไป ก็เลยต้องถือเอาตามปกติ 60 ค่อยว่ากันใหม่

ก็ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มาให้กำลังใจ แล้วก็ให้ท่านทั้งหลายได้ปฏิบัติงานอย่างดี รักษาสถานการณ์ให้ดี มีอะไรที่เบียดเบียนกัน คือมีกระทบกระทั่งอะไรกันบ้าง ก็ให้อภัยกัน แล้วก็ไม่ใช่ให้อภัยเพราะว่าถูกหลักของธรรมะที่จะให้อภัย แต่ให้อภัยกันนั้นมีประโยชน์ มันทำให้ทุกคนเจริญได้ ถ้ามีแต่มากระทบกระทั่งกันมากเกินไปมันก็จะทำให้คลอน คลอนแล้วก็มันหลุด หลุดแล้วก็พัง เราก็จะพลอยพังไปด้วย ฉะนั้น ก็ขอให้มีการกำลังใจกำลังใจกำลังใจสามัคคี อันนี้ที่เคยพูดอยู่เสมอ กำลังกายใจกำลังสติปัญญา แต่ว่ายังไม่เคยพูดเรื่องกำลังใจสามัคคี วันนี้ก็เท่ากับอธิบายเรื่องกำลังใจสามัคคีเป็นอย่างไร ขอให้ทุกท่านได้ประสบความสำเร็จความเจริญทั่วทุกคน

LIRT

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นนักประวัติศาสตร์ทางการเมืองพระองค์ยิ่งใหญ่ของไทย โดย ณัฐวุฒิ สกฤษสงคราม ธ.ป.¹

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ พระนามเดิมสมเด็จพระเจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดชน์ กรมหลวงสุโขทัยธรรมราชา ทรงเป็นนักประวัติศาสตร์ทางการเมืองพระองค์ยิ่งใหญ่ของไทยเรา ดังจักเห็นได้จากพระราชกรณียกิจของพระองค์ ในพระราชปรารภในการตราพระราชกำหนดกฎหมายต่าง ๆ ในรัชกาลของพระองค์และดัง จะเห็นได้จากบันทึกพระบรมราชวินิจฉัยเรื่องเค้าโครงการเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐมนูธรรม ลงวันที่ 12 เมษายน พุทธศักราช 2476 ซึ่งพิมพ์ขึ้นจำนวน 1,000 ฉบับในสมัยนั้น² และดังจะเห็นได้จากพระราชหัตถเลขาของพระองค์ ทรงโต้ตอบกับหนังสือหรือคำกราบบังคมทูลของคณะราษฎรหรือรัฐบาลในสมัย เกิดมีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ซึ่งเป็นเวลาครึ่งศตวรรษมาแล้ว ได้มีการปฏิวัติรัฐประหารหลายครั้ง ได้มีการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต่อมาอีกหลายฉบับ แต่ก็ยังไม่เป็นประชาธิปไตย เป็นแต่เพียง “รัฐธรรมนูญประชาธิปไตยครึ่งใบ” เท่านั้น

เวลานี้เข้าใจว่าคนไทยทั้งหลายคงทราบกันดีแล้วว่า เมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์แห่ง

1. ราชบัณฑิตในประเภทประวัติศาสตร์

2. สมุดเรื่องเค้าโครงการเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) ปีในการต่อมาเราเรียกว่า “สมุดปกเหลือง” ส่วนบันทึกพระบรมราชวินิจฉัยเค้าโครงการเศรษฐกิจฯ นั้น เราเรียกกันว่า “สมุดปกขาว”

LIRT

ประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2468 นั้น พระองค์ได้ทรงพระราชดำริ และทรงเตรียมการที่จักพระราชทานรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนชาวไทยเพื่อให้ได้ปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตยตามอย่างอารยประเทศทั้งหลาย โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ท่านผู้ร่างรัฐธรรมนูญขึ้นเตรียมพระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยต่อไปอยู่แล้ว แต่มาเกิดมีการปฏิวัติรัฐประหารโดยคณะราษฎรใช้กำลังทหารและอาวุธดำเนินการอย่างรุนแรงทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินเสียก่อน เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ดังได้กล่าวมาข้างแล้ว ข้อนี้เป็นที่ยอมรับกันแล้วในปัจจุบันว่า เป็นความจริงแท้ที่ว่าพระองค์เตรียมการจะพระราชทานรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยตามความเหมาะสมแก่ประชาชนชาวไทยในรัชกาลของพระองค์ดังจะเห็นได้จากพระราชดำริ และพระราชกรณียกิจของพระองค์ที่ทรงตั้งอภิรัฐมนตรีสภาขึ้นเป็นที่ทรงปรึกษาราชการแผ่นดินในพระองค์เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2468 และต่อมาก็ได้ทรงตั้งกรรมการอภิมนตรีสภาขึ้นเปิดประชุมครั้งแรก เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2470 ดังนี้ เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นรากฐาน และแนวทางในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทั้งสิ้น ต่ออย่างไรก็ดี แม้พระองค์จะทรงเตรียมจะพระราชทานรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนชาวไทยอย่างรีบเร่ง อย่างไรก็ตาม ส่วนทางด้านคณะราษฎรนั้นมีผู้คิดจะเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินอยู่ตลอดมา คบคิดกันอยู่ภายในประเทศบ้าง ภายนอกประเทศบ้าง มีทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน ในที่สุดทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนได้รวมกันเป็นกลุ่มก้อนและเตรียมพร้อมที่จะลุกขึ้นทำการปฏิวัติรัฐประหารเมื่อสบโอกาส ในที่สุดวันปฏิวัติรัฐประหารก็มาถึงเวลาเช้าตรู่ของวันที่ 24 มิถุนายน 2475 คณะราษฎร ซึ่งมีนายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) กับพวกอีก 3 คน เป็นหัวหน้าคณะราษฎรก็ได้ทำการปฏิวัติรัฐประหารรัฐบาลในเวลานั้นยึดอำนาจในการปกครองแผ่นดินได้เป็นผลสำเร็จ โดยปราศจากการนองเลือด ในเหตุการณ์ตอนนั้นแหละท่านผู้อ่านจะเห็นได้ว่าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นทรงเป็นนักประวัติศาสตร์ทางการเมืองพระองค์ยิ่งใหญ่ของไทย พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์สุดท้ายในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช ซึ่งมีมา

ตั้งแต่เริ่มตั้งประเทศเป็นเวลาหลายร้อยปีมาแล้ว และทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรก
ในระบอบรัฐธรรมนูญของไทยซึ่งดำเนินมาจนถึงเวลานี้เป็นเวลา 50 ปี หรือครึ่งศตวรรษ
แล้ว

ในวันเกิดปฏิวัติรัฐประหารในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 นั้นพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกำลังเสด็จประทับอยู่ ณ พระราชวังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อทรงรับหนังสือกราบบังคมทูลให้เสด็จกลับมาทรงรับหน้าที่เป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญพระองค์แรก พระองค์ก็ทรงยอมรับตามคำขอหรือของคณะราษฎรและได้เสด็จกลับถึงกรุงเทพมหานครในวันรุ่งขึ้นคือตอนค่ำของวันที่ มิถุนายน เสด็จถึงสถานีจิตรลดา เวลา 00.40 น. ของวันที่ 26 มิถุนายน 2475 วันที่ 26 มิถุนายน 2475 นี้ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชกำหนดนิรโทษกรรม พ.ศ. 2475 ให้แก่คณะราษฎรเป็นปฐม ท่านผู้อ่านจะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงเป็นนักประวัติศาสตร์ทางการเมืองพระองค์ยิ่งใหญ่ของไทย จากพระราชปรารภในพระราชกำหนดนิรโทษกรรม ซึ่งมีข้อความว่าดังต่อไปนี้

“การที่คณะราษฎรคณะหนึ่งซึ่งมีความปรารถนาอันแรงกล้าในอันที่จะแก้ไข
จัดความเสื่อมโทรมบางประการของรัฐบาลสยามและชาติไทยให้หายไปแล้วจะพากัน
จรรโลงสยามรัฐและชาติไทยให้เจริญรุ่งเรืองวัฒนาถาวรมั่นคงเท่าเทียมกับชาติและประเทศ
อื่นต่อไป

จึงพากันยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินไว้ด้วยความมุ่งหมายจะให้มิชรรณูญกา
ปกครองแผ่นดินขึ้นเป็นข้อใหญ่ แล้วร้องขอให้เรา เพื่อให้เราคงดำรงเป็นกษัตริย์แห่ง
สยามรัฐต่อไป ภายใต้ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินนั้น ทั้งนี้แม้ว่าการจะเป็นไปโดยขึ้น
กับความพอพระทัยพระบรมวงศานุวงศ์บางพระองค์ และขัดใจสมาชิกในรัฐบาลเดิมบางคน
ก็ดี ก็เป็นธรรมดาที่จะต้องเป็นไปเช่นนั้นในทุกประเทศไม่ว่ารุ่งเรืองแล้วเท่าไร ๆ ก็ไม่อาจ
จะก้าวล่วงการนี้เสียได้ ถึงกระนั้นก็ยังปรากฏเป็นประวัติศาสตร์ครั้งแรกของโลกที่การไป
เป็นไปโดยราบรื่นปกติมิได้รุนแรง”

LIRT

และแม้ว่าจะได้อัญเชิญพระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการบางคนมาประทับ และไว้ในพระที่นั่งอนันตสมาคม ก็เพียงเพื่อประกันภัยของคนในคณะและเพื่อให้การดำเนินลุล่วงไปได้เท่านั้น หากได้กระทำการประทุษร้ายหรือเหยียดหยามอย่างใด ๆ และไม่มุ่งหมายจะกระทำเช่นนั้นด้วย ได้แต่บำรุงรับไว้ด้วยดีสมควรแก่พระเกียรติยศทุกประการ

อันที่จริงการปกครองด้วยวิธีมีพระธรรมนูญการปกครองนี้ เราก็ได้ดำริอยู่ก่อน แล้วซึ่งราษฎรคณะนี้กระทำมาเป็นการถูกต้องตามนิยมของเราอยู่ด้วยและด้วยเจตนาดีต่อประเทศชาติ อาณาประชาชนแท้ ๆ จะหาการกระทำหรือแต่เพียงเจตนาชั่วร้ายแม้แต่น้อย ก็มิได้

เหตุนี้จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดไว้ ดังต่อไปนี้...” และต่อมาในวันที่ 27 มิถุนายน 2475 พระองค์ก็ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญ ฉบับแรกแก่ประชาชนชาวไทยที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475”

พระราชปราชญ์ในพระราชกำหนดนิรโทษกรรม พ.ศ. 2475 นี้แสดงให้เห็นได้อย่างประจักษ์ชัดแจ้งว่าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นทรงเป็นนักประวัติศาสตร์ทางการเมืองพระองค์ยิ่งใหญ่ของไทย ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นนักเรียนนอก นักเรียนอังกฤษพระองค์ที่ 2 ของไทย* ทรงศึกษาอบรู้การเมืองของประเทศในยุโรปเป็นอย่างดี ทรงทราบตระหนักแน่พระราชหฤทัยถึงความจำเป็นที่ประเทศจะต้องปกครองแผ่นดินด้วยวิธีการมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ทรงทราบว่า คนไทยบางคนมีความคิดประสงค์จะปกครองแผ่นดินด้วยวิธีนั้น หรือวิธีที่นานาประเทศใช้ปกครองกันอยู่ ณ ยุโรปและสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ลุลกลามมาถึงเมืองจีนและในเมืองไทยเองก็เคยเกิดเหตุการณ์ ร.ศ. 130 (พ.ศ. 2454) มาแล้วในรัชกาลที่ 6 และการเปลี่ยนแปลงการปกครองด้วยวิธีการอันรุนแรงนั้นย่อมมีอยู่แม้ว่าประเทศนั้นได้เจริญรุ่งเรืองยิ่งแล้วเช่นประเทศฝรั่งเศส และ

* พระองค์ที่ 1 คือพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6

ประเทศรัสเซียเป็นต้น ซึ่งเป็นประเทศที่เจริญยิ่งขึ้นในยุคนั้นก็ยังมีการปฏิวัติรัฐประหารเกิดขึ้นได้เหมือนกัน เพราะฉะนั้นก็เป็นธรรมดาที่ประเทศไทยก็ย่อมมียอมเกิดขึ้นได้เหมือนกันแต่ในส่วนพระองค์นั้นทรงพอพระราชหฤทัยในการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินอย่างละมุลละม่อมไม่รุนแรงอย่างที่สมเด็จพระบรมชนกนาถ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงกระทำการเปลี่ยนแปลงมาก่อนในอดีตทรงยกย่องสมเด็จพระบรมชนกนาถว่าทรงพระปรีชาสามารถยิ่งกว่าผู้ใดหมดในเวลานั้นพระองค์ทรงนิยมยกย่องการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยไม่ต้องเสียเลือดเนื้ออยู่เสมอดังจะเห็นได้จากที่พระองค์ทรงกล่าวไว้ตั้งแต่เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2470 ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองในรัชกาลของพระองค์เป็นเวลาถึง 5 ปีว่า “การที่ประเทศสยามได้เปลี่ยนแปลงวิธปกครองอย่าง “Revolution” ได้โดยไม่ต้องมีใครต้องเสียเลือดเนื้อแม้แต่หยดเดียวก็นับว่าเป็นมหัศจรรย์ เป็นโชคของประเทศสยามเป็นอย่างยิ่ง การเปลี่ยนแปลงอย่างนี้ย่อมขัดกับประโยชน์ของคนบางจำพวก จึงยากนักที่จะสำเร็จไปโดยสงบราบคาบ” เพราะฉะนั้นเมื่อเกิดการ “พลิกแผ่นดิน” ในรัชกาลของพระองค์ซึ่งเป็นการพลิกแผ่นดินใหญ่ยิ่งกว่าในรัชกาลที่ 5 เสียอีกจึงเป็นการพลิกแผ่นดินที่ปราศจากการนองเลือดด้วยน้ำพระราชหฤทัยของพระองค์ที่เปี่ยมไปด้วยพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นเพื่อให้ท่านผู้อ่านได้ทราบน้ำพระราชหฤทัยในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระราชนิมิตของพระองค์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน ข้าพเจ้าเห็นสมควรอัญเชิญพระราชนิพนธ์ “คำนำ” ของพระองค์ซึ่งได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในหนังสือ “พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแถลงพระบรมราชาธิบายแก่ไขการปกครองแผ่นดินจากแบบเดิมที่เรียกว่า “จตุสดมภ์ 4” มาเป็น 12 กระทรวงซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์ขึ้นพระราชทานแจกเนื่องในงานทรงบำเพ็ญพระราชกุศลสนองพระเดชพระคุณพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงในวันตรงกับเสด็จสวรรคตที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2470 มีพระราชกระแสดังต่อไปนี้

คำนำ

เมื่อข้าพเจ้ากลับมาจากทวีปยุโรปเมื่อครั้งหลังนี้ ใน พ.ศ. 2467 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงพระราชดำริเห็นว่า ข้าพเจ้ามีอายุมากสมควรจะเล่าเรียนประเพณีการปกครองบ้านเมืองและราชการแผ่นดินเพื่อจะได้สามารถฉลองพระเดชพระคุณได้ตามโอกาส จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยามหิธร* นำหนังสือราชการแผ่นดินเรื่องสำคัญๆ อันเป็นหลักฐานการมาให้ข้าพเจ้าอ่านและศึกษา ทั้งนี้เป็นพระราชประเพณีมาแต่เดิม

ในบรรดาหนังสือที่เจ้าพระยามหิธรได้นำมาให้ข้าพเจ้าอ่านนั้น มีพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงในเรื่องการเปลี่ยนแปลงแก้ไขการปกครองแผ่นดินซึ่งข้าพเจ้าได้ให้พิมพ์ขึ้น

เมื่อข้าพเจ้าได้อ่านพระราชดำรัสนี้แล้ว รู้สึกว่าเป็นหนังสือสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเพิ่มพูนความเลื่อมใสในพระปรีชาสามารถและพระบารมีของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงยิ่งขึ้นอีก ทั้งทำให้ความรักและความนับถือในพระองค์ ซึ่งข้าพเจ้ามีอยู่แล้วเต็มหัวใจ ให้หนักแน่นเต็มต้นมากขึ้นอีกด้วย

พระราชดำรัสนี้ได้ทรงเรียบเรียงอย่างรอบคอบที่สุด แสดงให้เห็นชัดว่า สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงทรงมีพระปรีชารอบรู้ ในทางรัฐประศาสนาประเพณีการปกครองอย่างที่ยึดมั่นกันในทวีปยุโรป ก็ได้ทรงศึกษาทรงทราบหลักการโดยตลอด พระราชดำรัสจึงเป็นหนังสือที่ให้ความรู้ ในทางการปกครองของประเทศเป็นอย่างดี

พระราชดำรัสนี้ นอกจากที่จะให้ความรู้อันดีดังที่กล่าวมาแล้ว ยังทำให้เห็นพระราชหฤทัยของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงเป็นอย่างดีว่าพระองค์มิได้ทรงนึกถึงสิ่งอื่นเลย นอกจากความสุขของประชาชนและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศเป็นที่ตั้งเป็นหลักสำคัญ ในการที่จะทรงพระราชดำริห์กิจการใด ๆ ทั้งปวง

* เจ้าพระยามหิธร (ละออ ไกรฤกษ์) ราชเลขาธิการในเวลานั้น

การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากแบบเดิม เป็นตั้งกระทรวง 12 กระทรวงนี้ ต้องนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง ซึ่งเรียกได้อย่างถูกต้องตามธรรมดาว่า “พลิกแผ่นดิน” ถ้าจะใช้คำอังกฤษก็ต้องเรียกว่า “Revolution”¹ ไม่ใช่ “Evolution”

การเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงดังนี้มีน้อยประเทศนักที่จะสำเร็จไปได้โดยราบคาบปราศจากการจลาจล หรือจะว่าไม่มีเลยก็เกือบจะว่าได้ ประเทศญี่ปุ่นได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองอย่าง “พลิกแผ่นดิน” เหมือนประเทศสยาม แต่หาได้ดำเนินการไปได้โดยสงบราบคาบเหมือนอย่างประเทศสยามไม่ ยังต้องมีการจลาจลในบ้านเมือง เช่น มีขบถสัตsuma “Satsuma Rebellion”² เป็นต้น

การที่ประเทศสยามได้เปลี่ยนแปลงวิธีปกครองอย่าง “Revolution” ได้โดยไม่ต้องมีใครต้องเสียเลือดเนื้อแม้แต่หยดเดียวดังนี้ ต้องนับว่าเป็นมหัศจรรย์ เป็นโชคดีของประเทศสยามเป็นอย่างยิ่ง การเปลี่ยนแปลงอย่างนี้ย่อมขัดกับประโยชน์ของคนบางจำพวก จึงยากนักที่จะสำเร็จไปได้โดยสงบราบคาบ

ที่การเปลี่ยนแปลงอย่างนี้สำเร็จไปได้ในประเทศสยามโดยราบคาบเพราะ “Revolution” ของเรานั้นสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินเป็นผู้ทรงริเริ่ม ประกอบทั้งสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินพระองค์นั้นทรงพระปรีชาสามารถยิ่งกว่าผู้ใดหมดในเวลานั้นทั้งทรงมีพระราชอัธยาศัยละมุนละม่อม ทรงสามารถปลุกความจงรักภักดีในชนทุกชั้นที่ได้เข้าเฝ้าใกล้ชิดพระองค์แม้ครั้งเดียว

พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงทรงเล็งเห็นการภายในอย่างชัดเจน และทรงทราบการที่ล่วงไปแล้วเป็นอย่างดี ได้ทรงพระราชดำริห์ตรัสโดยรอบคอบ ได้ทรงเลือกประเพณีการปกครองทั้งของไทยเราและของต่างประเทศประกอบกัน ด้วยพระปรีชาญาณอันยอดเยี่ยม ได้ทรงจัดการเปลี่ยนแปลงวิธีปกครองเป็นลำดับมา ล้วนเหมาะสมกับเหตุการณ์และเหมาะสมกับเวลา ไม่ช้าเกินไป ไม่เร็วเกินไป

1. ทรงแปล Revolution ว่า พลิกแผ่นดิน คำนี้ต่อมาแปลกันว่าปฏิวัติบ้าง อภิวัฒน์บ้าง ส่วน Evolution นั้นผู้รู้ชั้นหลังแปลกันว่าวิวัฒนาการ
2. ทรงแปล Rebellion ว่า “ขบถ”

ณัฐวุฒิ สุธงษิสงคราม ผู้เรียบเรียง

ณัฐวุฒิ สุธงษิสงคราม ผู้เรียบเรียง

LIRT

พวกเราผู้เป็นพระบรมวงศานุวงศ์และข้าทูลละอองธุลีพระบาทผู้มีความจงรักภักดี และรู้สึกในพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าหลวงอยู่ทุกขณะจิตต์ ควรตั้งใจ คำนึงตามรอยพระยุคลบาทตามแต่จะทำได้ ควรพยายามและดูการล่วงหน้า แต่ก็ควร เหนียวหลังดูประเพณีและหลักการที่ล่วงไปแล้วด้วยเหมือนกันใน 2 อย่างนี้ก็พอจะทำได้ มียากอยู่เพียงจะเลือกเวลาให้เหมาะ อย่าให้ช้าเกินไป อย่าให้เร็วเกินไป ชื่อนี้แหละยาก ยิ่งนัก นอกจากมีสติปัญญาแล้ว ยังต้องมีโชคติดประกอบด้วย แต่ถ้าเราทำการใด ๆ ไป โดยมีความสุจริตในใจและโดยเต็มความสามารถแล้ว ก็ต้องนับว่าได้พยายามทำการงานตามหน้าที่จนสุดกำลังแล้ว

ข้าพเจ้าหวังว่า หนังสือนี้คงจะเป็นประโยชน์ ให้ความรู้แก่ท่านผู้ที่ได้รับแจก และคงจะเป็นที่พอใจทั่วกัน

(พระปรมาภิไธย) พระราชูป. พร.
พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต
วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2470,,

ท่านผู้อ่านจะเห็นได้ว่าน้ำพระราชหฤทัยในพระองค์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นทรงเปี่ยมด้วยพระมหากรุณาธิคุณอันมหาประเสริฐและประกอบด้วยทรงเป็น เกื้อประวิติศาสตร์ทางการเมืองอันทรงรอบรู้คดีทางการเมืองของยุคนั้นเป็นอย่างดี เมื่อ กิดการปฏิวัติรัฐประหารขึ้นเมื่อ วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 และในกาลภายหลัง พอมาพระองค์จึงได้ทรงเลือกทางที่สันติภาพสงบราบคาบและเป็นโชคดีของคณะราษฎรผู้ทำ การปฏิวัติรัฐประหารครั้งนั้น ที่ทำสำเร็จง่ายอีกด้วย และเป็นโชคดีของคนไทยทั้งชาติที่ การเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนั้นไม่เกิดการรบราฆ่าฟันกันนองเลือดอย่างประเทศอื่น ๆ บางประเทศ พระราชนิพนธ์ “คำนำ” ดังกล่าวมานั้นเป็นคำตอบแก่คนไทยทั้งชาติได้ เป็นอย่างดีว่าเหตุใดการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จึงประ ทับแก่ประชาชนทั้งชาติว่าเพราะเหตุใดพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงสละราช

LIRT

สมบัติในกาลต่อมาหลังจากวันปฏิวัติเพียง 2 ปีเศษเท่านั้น พระองค์ทรงเสียสละตามความประสงค์ของคณะราษฎรทุกประการด้วย มิได้ทรงนึกถึงสิ่งอื่นเลย นอกจากความสุขของประชาชนและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศเป็นที่ตั้งเท่านั้น เป็นหลักสำคัญในการที่ได้ทรงพระราชดำริห์กิจการใด ๆ ทั้งปวงที่คณะรัฐบาลคณะราษฎรมีความประสงค์ในการบริหารราชการแผ่นดินในสมัยนั้น พลตรี พระประศาสน์พิทยายุทธ (วัน ชูถิ่น) หัวหน้าคณะราษฎรคน 1 ในจำนวน 4 คน* ผู้ดำเนินการปฏิวัติรัฐประหารในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ได้เล่าไว้ในหนังสือ “แผนการปฏิวัติ” เขียนโดยนายจำรัส สุขุมวัฒนะ พิมพ์ พ.ศ. 2491 ตอนหนึ่งได้ยกย่องพระองค์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวไว้ว่า “อันที่จริงถ้าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวครั้งนั้นไม่ทรงเป็นนักประวัติศาสตร์และทรงฉลาดรู้รอบคอบในเรื่องลัทธิการเมืองทันสมัยแล้ว เราจะพบความยากลำบากอย่างยิ่งเป็นแน่นอน เป็นความจริงที่พระองค์ทรงปรารถนาจะเปลี่ยนระบอบการปกครองของพระองค์เป็นประชาธิปไตย และพระราชทานรัฐธรรมนูญให้แก่ชาวไทยอยู่แล้ว แต่บรรดาเจ้านายผู้ใหญ่ไม่ยินยอม การเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้ง (2475) นี้จึงเกิดขึ้น พระองค์ท่านก็ทรงรู้สึกเห็นด้วยกับการกระทำของฝ่ายเรา จึงเป็นการสะดวกที่จะเจรจาปรับความเข้าใจได้โดยง่าย”

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงอาภัพสุดที่จะพรรณนา ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญ การปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475” เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า “โดยที่คณะราษฎรได้ขอร้องให้อยู่ใต้รัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามเพื่อบ้านเมืองจะได้เจริญขึ้นและโดยที่ได้ทรงยอมรับตามคำขอร้องของคณะราษฎร” พระองค์ทรงลดพระเกียรติยศลงจากสมบูรณาญาสิทธิราชลงโดยปราศจากการนองเลือด ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ทรงพระราชอำนาจตามกฎหมายแล้ว

* หัวหน้าคณะราษฎรทำการปฏิวัติ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 มี 4 คน คือ 1. พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) 2. พันเอก พระยาทรงสุรเดช (เทพ พันธบุรุษ) 3. พันเอก พระยาฤทธิอัคเนย์ (สละ เอมะศิริ) 4. พันโท พระประศาสน์พิทยายุทธ (วัน ชูถิ่น)

ซึ่งเป็นการพลิกแผ่นดินจากหน้ามือเป็นหลังมือ ซึ่งข้อเท็จจริงในเวลานั้นเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าอำนาจทางการเมืองมาตกอยู่ในกำมือของคณะราษฎร นับแต่บัดนั้นเป็นต้นมา คณะราษฎรได้ยกย่องให้พระยามโนปกรณนิติธาดา (ก้อน หุตะสิงห์) ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกซึ่งตามพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 เรียกว่า “ประธานคณะกรรมการราษฎร” เหตุการณ์ทางการเมืองในขณะเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นธรรมดา ย่อมต้องประสบความยุ่งยากอลเวง เพราะสถาบันพระมหากษัตริย์กับรัฐบาลของคณะราษฎรย่อมเกิดการขัดแย้งกันอยู่เสมอ อาศัยที่พระยามโนปกรณนิติธาดา มิได้เป็นบุคคลในคณะราษฎร ท่านก็ตกอยู่ในระหว่างเขาควย ต้องประสบความยากลำบากเป็นอย่างยิ่ง ยิ่งกว่านั้นปรากฏต่อมาอีกว่าคณะราษฎรเกิดแตกแยกความสามัคคีกัน และแตกแยกในเรื่องความคิดเห็นในพวกเดียวกันเองเกิดขึ้นอีก พลเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะราษฎรคนที่ 1 ก็ได้ยึดอำนาจการปกครองแผ่นดิน ด้วยวิธีการรัฐประหารบังคับให้พระยามโนปกรณนิติธาดา จากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2476 แล้วพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรีเป็นคนที่ 2 เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2476 อีกเป็นครั้งแรก ฉะนั้น สถาบันพระมหากษัตริย์ คือพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับรัฐบาลพระยาพหลพลพยุหเสนา ซึ่งเป็นหัวหน้าใหญ่ของคณะราษฎร ก็ย่อมต้องประสบความยุ่งยากหนักยิ่งขึ้น เพราะบุคคลในคณะราษฎรนั้นประกอบไปด้วยบุคคลที่นิยมความรุนแรงในการบริหารราชการแผ่นดิน และนิยมความคิดใหม่ที่รุนแรงมากซึ่งแม้แต่พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีเองก็ควบคุมเก็บไม่อยู่ เมื่อความขัดแย้งระหว่างพระมหากษัตริย์กับรัฐบาลเพิ่มขึ้นมีมากประการขึ้น มีความรุนแรงมากขึ้นจนไม่สามารถปรานีประนีประนอมประสานกันได้ ความขัดแย้งนั้นรุนแรงจนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทนร่วมบริหารราชการแผ่นดินกับรัฐบาลพระยาพหลพลพยุหเสนา แห่งคณะราษฎรต่อไปไม่ได้อีก พระองค์จึงทรงสละราชสมบัติ เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2477 ซึ่งเป็น

LIRT

เหตุการณ์สำคัญครั้งแรกในประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เวลานั้นเป็นสมัยที่พลเอกพระยาพลพลพยุหเสนาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เหตุที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสละราชสมบัติครั้งนั้น ถ้าจะกล่าวรายการละเอียดก็จะเป็นหนังสือเล่มใดเป็นเหตุการณ์ที่นักศึกษาประวัติศาสตร์ทางการเมืองจะต้องศึกษากันต่อไปอีกมาก เป็นเวลานาน แต่ในบทความนี้จะขออันเชิญพระราชหัตถเลขาทรงสละราชสมบัติของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมากล่าวไว้เพื่อท่านผู้อ่านได้ทราบสาเหตุโดยย่อที่สุด ซึ่งเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ที่ควรจารึกไว้ในหินศิลา อย่างครั้งสมัยกรุงสุโขทัย เพื่อท่านผู้อ่านจะทราบสาเหตุ และการขัดแย้งระหว่างพระมหากษัตริย์กับรัฐบาลสมัยนั้นมีข้อคดีดังต่อไปนี้

(สำเนา)

ปปร.

บ้านโนล

แกรนลี่, ประเทศอังกฤษ

เมื่อพระยาพลพลพยุหเสนา กับพวกได้ทำการยึดอำนาจการปกครองโดยใช้กำลังทหารในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 แล้ว ได้มีหนังสือมาอัญเชิญข้าพเจ้าให้ดำรงอยู่ในตำแหน่งพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าได้รับคำเชิญนั้น เพราะเข้าใจว่าพระยาพลฯ และพวกจะสถาปนารัฐธรรมนูญตามแบบอย่างประเทศทั้งหลายซึ่งใช้การปกครองตามหลักนั้น เพื่อให้ประชาราษฎร์ได้มีสิทธิที่จะออกเสียงในวิธีดำเนินการปกครองประเทศและนโยบายต่าง ๆ อันจะเป็นผลได้เสียแก่ประชาชนทั่วไป ข้าพเจ้ามีความเลื่อมใสในวิธีการเช่นนั้นอยู่แล้วและกำลังดำริจะจัดการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศสยามให้เป็นไปตามรูปนั้นโดยมิได้มีการกระทบกระเทือนอันร้ายแรง เมื่อมาเห็นเหตุรุนแรงขึ้นเสียแล้วและเมื่อผู้ก่อการรุนแรงนั้นอ้างว่ามีความประสงค์จะสถาปนารัฐธรรมนูญขึ้นเท่านั้นก็เป็นอันไม่ผิดกับหลักการที่ข้าพเจ้ามีความประสงค์อยู่เหมือนกัน ข้าพเจ้าจึงเห็น

LIRT

โน้มนำตามความประสงค์ของผู้ก่อการยึดอำนาจนั้นได้ เพื่อหวังความสงบราบคาบในประเทศ ข้าพเจ้าได้พยายามช่วยเหลือในการที่จะรักษาความสงบราบคาบเพื่อให้การเปลี่ยนแปลงอันสำคัญนั้นเป็นไปโดยราบรื่นที่สุดที่จะเป็นไปได้ แต่ความพยายามของข้าพเจ้าไร้ผล โดยเหตุที่ผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองหาได้กระทำให้บังเกิดมีความเสรีภาพในการเมืองอย่างบริบูรณ์ขึ้นไม่ และมีได้ฟังความคิดเห็นของราษฎรโดยแท้จริงและจากรัฐธรรมนูญทั้ง 2 ฉบับ จะพึงเห็นได้ว่าอำนาจที่จะดำเนินนโยบายต่าง ๆ นั้นจะตกอยู่แก่คณะผู้ก่อการและผู้สนับสนุนเป็นพวกพ้องเท่านั้น มิได้ตกอยู่แก่ผู้แทนซึ่งราษฎรได้เป็นผู้เลือก เช่นในฉบับชั่วคราวแสดงให้เห็นว่า ถ้าผู้ใดไม่ได้รับความเห็นชอบของผู้ก่อการจะไม่ให้เป็นผู้แทนราษฎรเลย ฉบับถาวรได้มีการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นตามคำร้องขอของข้าพเจ้า แต่ก็ยังให้มีสมาชิกซึ่งตนเลือกเองเข้ากำกับอยู่ในสภาผู้แทนราษฎรถึงครึ่ง 1 การที่ข้าพเจ้าได้ยินยอมให้สมาชิก 2 ประเภทก็โดยหวังว่าสมาชิกประเภทที่ 2 ซึ่งข้าพเจ้าตั้งนั้นจะเลือกจากบุคคลซึ่งรอบรู้การงานและชำนาญในวิธีดำเนินการปกครองประเทศโดยทั่ว ๆ ไป ไม่จำกัดว่าเป็นพวกใดคณะใดเพื่อจะได้ช่วยเหลือแนะนำทางให้แก่สมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นมา แต่ครั้นเมื่อถึงเวลาที่จะตั้งสมาชิกประเภทที่ 2 ข้าพเจ้าหาได้มีโอกาสแนะนำในการเลือกเลย และคณะรัฐบาลก็เลือกเอาแต่เฉพาะผู้ที่เป็นพวกของตนเกือบทั้งนั้น มิได้คำนึงถึงความชำนาญ นอกจากนั้นคณะผู้ก่อการบางส่วนได้มีความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงโครงการเศรษฐกิจของประเทศอย่างใหญ่หลวง ซึ่งเกิดแตกร้าวกันขึ้นเองในคณะผู้ก่อการและพวกพ้องจนต้องมีการปิดสภาและงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตราโดยคำแนะนำของคณะรัฐบาลซึ่งถือตำแหน่งอยู่ในเวลานั้น ทั้งนี้เป็นเหตุให้มีการปั่นป่วนในการเมือง ต่อมาพระยาพหลฯ กับพวกก็กลับเข้าทำการยึดอำนาจโดยกำลังทหารเป็นครั้งที่ 2 และแต่นั้นมาความหวังที่จะให้การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นไปโดยราบรื่นก็ลดน้อยลง

เนื่องจากเหตุที่คณะผู้ก่อการมิได้กระทำให้เสรีภาพในการเมืองอันแท้จริง และประชาชนไม่ได้โอกาสออกเสียงก่อนที่จะดำเนินนโยบายอันสำคัญต่าง ๆ จึงเป็นเหตุให้มีการกบฏขึ้น* ถึงกับต้องต่อสู้ฆ่าฟันกันเองระหว่างคนไทย

มีพลโท พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบวรเดช ทรงเป็นหัวหน้า

LIRT

เมื่อข้าพเจ้าได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญเสียให้เข้ารูปประชาธิปไตยอันแท้จริง เพื่อให้เป็นที่พอใจแก่ประชาชน คณะรัฐบาลและพวกซึ่งกุมอำนาจอยู่บริบูรณ์ในเวลานี้ก็ไม่ยินยอม ข้าพเจ้าได้ร้องขอให้ราษฎรได้มีโอกาสออกเสียงก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงหลักการและนโยบายอันสำคัญ มีผลได้เสียแก่พลเมืองรัฐบาลก็ไม่ยินยอม และแม้แต่การประชุมในสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องสำคัญ เช่น เรื่องคำร้องขอต่าง ๆ ของข้าพเจ้า สมาชิกก็มีโอกาสพิจารณาเรื่องโดยต้องแท้และละเอียดละออเสียก่อน เพราะถูกเร่งรัดให้ลงมติอย่างรีบด่วนภายในวาระประชุมเดียว นอกจากนี้รัฐบาลได้ออกกฎหมายใช้วิธีปราบปรามบุคคลซึ่งถูกหาว่าทำความผิดทางการเมืองในทางที่ผิดยุติธรรมของโลก คือไม่ให้โอกาสต่อสู้คดีในศาล มีการชำระโดยคณะกรรมการอย่างลับไม่เปิดเผย ซึ่งเป็นวิธีการที่ข้าพเจ้าไม่เคยใช้ในเมื่ออำนาจอันสิทธิขาดยังอยู่ในมือของข้าพเจ้าเอง และข้าพเจ้าได้ร้องขอให้เลิกวิธีนี้รัฐบาลก็ไม่ยอม

ข้าพเจ้าเห็นว่าคณะรัฐบาลและพวกพ้องใช้วิธีการปกครองซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักการของเสรีภาพในตัวของบุคคลและหลักความยุติธรรมตามความเข้าใจและยึดถือของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะยินยอมให้ใคร คณะใดใช้วิธีการปกครองอย่างนั้นในนามของข้าพเจ้าต่อไปได้

ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใดโดยเฉพาะเพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาด และโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของประชาราษฎร

บัดนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าความประสงค์ของข้าพเจ้าที่จะให้ราษฎรมีสิทธิออกเสียงในนโยบายของประเทศโดยแท้จริงไม่เป็นผลสำเร็จและเมื่อข้าพเจ้ารู้สึกว่าการนี้เป็นหนทางที่ข้าพเจ้าจะช่วยเหลือหรือให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนได้ต่อไปแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอสละราชสมบัติและออกจากตำแหน่งพระมหากษัตริย์แต่บัดนี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าขอสงวนสิทธิของข้าพเจ้าทั้งปวงซึ่งเป็นของข้าพเจ้าอยู่ในฐานะที่เป็นพระมหากษัตริย์ แต่ข้าพเจ้าสงวนไว้ซึ่งสิทธิทั้งปวงอันเป็นของข้าพเจ้าแต่เดิมมาก่อนที่ข้าพเจ้าได้รับราชสมบัติสืบสันตติวงศ์

LIRT

ข้าพเจ้าไม่มีประสงค์ที่จะบ่งนามผู้หนึ่งผู้ใดให้เป็นผู้รับราชสมบัติสืบสันตติวงศ์ต่อไปตามที่ข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะทำได้ตามกฎหมายแต่ยกราบว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์

อนึ่ง ข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์ที่จะให้ผู้ใดก่อการไม่สงบขึ้นในประเทศเพื่อประโยชน์ของข้าพเจ้าถ้าหากมีใครอ้างใช้นามของข้าพเจ้าพึงเข้าใจว่ามีได้เป็นไปโดยความยินยอมเห็นชอบหรือความสนับสนุนของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้ามีความเสียใจเป็นอย่างยิ่งที่ไม่สามารถจะยังประโยชน์ให้แก่ประชาชนประเทศชาติของข้าพเจ้าต่อไปได้ตามความตั้งใจและความหวัง ซึ่งรับสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ยังได้แต่ตั้งสัตยอธิษฐานให้ประเทศสยามจงได้ประสบความเจริญ และขอประชาชนชาวสยามจงได้มีความสุขสบาย

(พระปรมาภิไธย) ประชาธิปก พร.

วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477

เวลา 13 นาฬิกา 45 นาที

เป็นอันว่าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเสียสละอันใหญ่หลวงอีกเพื่อความสะดวกสบายในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลพระยาพหลพลพยุหเสนา ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะราษฎรคนที่ 1 แห่งคณะราษฎร ผู้ทำการปฏิวัติรัฐประหารเมื่อ 24 มิถุนายน 2475 และเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2476 ท่านผู้อ่านจะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงมีพระราชจริยาวัตรอันงดงาม ทรงเสียสละพระราชสิทธิทุกประการแม้ราชสมบัติซึ่งเป็นยอดปรารถนาของมนุษย์ในโลกเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ เมื่อไม่อาจจะร่วมบริหารราชการแผ่นดินต่อไปได้ รัฐบาลพระยาพหลพลพยุหเสนา ได้ประกาศข่าวทรงสละราชสมบัตินี้ ประชาชนพึงแล้ว น้ำตาไหลด้วยความเสียใจและสงสารพระองค์ ต่อมารัฐบาลได้พิมพ์หนังสือแถลงการณ์เรื่องนี้ออกเผยแพร่อีกแต่เอกสารที่นำมาพิมพ์นั้นมีการตัดข้อความออกหลายแห่งโดยไม่ทราบเรื่องที่แท้จริงโดยตลอด เพราะตัดข้อความบางคำออกเสีย

รัฐบาลพระยาพหลพลพยุหเสนา ได้อัญเชิญพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
 อานันทมหิดลอุดรเดช เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติสืบสันตติวงศ์ต่อไปเป็นรัชกาลที่ 8 แห่ง
 พระบรมราชจักรีวงศ์ ซึ่งขณะนั้นยังทรงพระเยาว์พระชนมายุเพียง 9 พรรษา คือพระบาท
 สมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ส่วนพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวคงเสด็จ
 ประทับ ณ ประเทศอังกฤษสืบต่อมาจนกระทั่งเสด็จสวรรคต ณ ประเทศอังกฤษเมื่อวันที่
 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2484 พระชนมพรรษา 48 ปี ทรงดำรงตำแหน่งพระมหากษัตริย์
 ภายใต้รัฐธรรมนูญเพียง 2 ปี

พระบรมราชานุสาวรีย์

เมื่อพิจารณาพระราชกรณียกิจของพระองค์และเหตุการณ์ที่ได้พระราชทาน
 รัฐธรรมนูญแล้ว พระองค์สมควรที่จะจักได้รับความยกย่องจากประชาชนเป็นสมเด็จพระ
 นิตธิรมหามหาราชโดยแท้ บัดนี้เกิดมีพระบรมราชานุสาวรีย์ของพระบาทสมเด็จพระ
 ปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์พระองค์แรกในระบอบรัฐธรรมนูญ พระองค์ผู้ทรง
 เสียสละนาาประการประดิษฐานอย่างสง่างามเป็นการเฉลิมพระเกียรติคุณอันใหญ่หลวง
 ของพระองค์ ณ หน้าที่การรัฐสภาบริเวณพระที่นั่งอนันตสมาคม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 รัชกาลปัจจุบันได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์แห่งนี้ เมื่อวันที่ 10
 ธันวาคม พ.ศ. 2523 ตามหมายกำหนดการ ในพระราชพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์นี้
 พลอากาศเอก หะริน หงสกุล ประธานรัฐสภา และประธานคณะกรรมการดำเนินการสร้าง
 พระบรมราชานุสาวรีย์ได้กราบบังคมทูลถวายรายงานการก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ของ
 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาปราชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีข้อความดังต่อไปนี้—

“ขอเชิญฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้าพร้อมด้วยคณะกรรมการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาท
 สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว บรรดาข้าราชการตลอดจนผู้ที่มีรวมเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

LIRT

อยู่ ณ ที่นี้ ต่างรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น ในการที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวในวันนี้ นับเป็นสิริสวัสดิพิพัฒนามงคลต่อรัฐสภาและเหล่าข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ดังต่อไปนี้

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ในพระบรมราชจักรีวงศ์ ทรงพระราชสมภพเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2436 เป็นพระราชโอรสองค์ที่ 76 ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและทรงเป็นพระองค์สุดท้ายในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ในระยะเวลาที่พระองค์เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติ ได้ทรงประสพภาวะวิฤติภายในประเทศอยู่จนตลอดรัชกาล แต่พระองค์ก็ได้ทรงปกครองบ้านเมืองด้วยศุภพิริยราชธรรม ทำให้ประเทศชาติและประชาชนมีความสุขความเจริญรุ่งเรืองทันสมัยตามแบบอย่างอารยประเทศทั้งหลาย พระองค์ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญให้แก่ประชาชนชาวไทย เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 นับเป็นวันเริ่มแรกแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นระบอบการปกครองที่มุ่งถึงประโยชน์สุขของประชาชนส่วนใหญ่เป็นสำคัญ แสดงถึงเจตนารมณ์อย่างแน่วแน่ของพระองค์ที่ทรงกระทำเพื่อประโยชน์สุขทั้งมวลของประชาชนโดยแท้

ด้วยความระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ จึงได้หารือกันในรัฐสภาหลายครั้งหลายสมัยในอันที่จะสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้พระราชทานรัฐธรรมนูญให้แก่ประชาชนชาวไทย เพื่อแสดงความจงรักภักดีและถวายเป็นความกตัญญูกตเวทิต์ การก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เริ่มขึ้นเมื่อสมาชิกรัฐสภาผู้หนึ่งได้ยื่นกระทู้ถามนายกรัฐมนตรี เพื่อขอ

เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 เกิดการปฏิวัติรัฐประหารรัฐบาล พลเรือตรี ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี

LIRT

ทราบผลการดำเนินการสร้าง ฯ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2517 ลงมติเห็นชอบด้วย สำหรับการเงินให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมสร้างและรัฐบาลจะช่วยเหลือสมทบตามกำลังเงินงบประมาณ ต่อมาในปี 2518 ประธานรัฐสภาในขณะนั้น ได้มีหนังสือขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตใช้ที่ดินบริเวณด้านทิศตะวันออกขององค์พระที่นั่งอนันตสมาคม เป็นที่สร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ การก่อสร้างได้เริ่มสร้างจริงจึง ในปี 2519 สมัยสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน รองประธานสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินคนที่ 2 เห็นว่าควรจะรื้อฟื้นเรื่องขึ้นใหม่และรีบสร้างให้เสร็จโดยเร็ว ข้าพระพุทธเจ้าซึ่งดำรงตำแหน่งประธานสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในขณะนั้น จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยใช้แบบเป็นพระบรมรูปขนาดหนึ่งเท่าครึ่งของพระองค์จริง ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์ฉลองพระองค์ครุฑ สวมพระชฎามหาภูษาปักขนนกการเวก เสด็จประทับเหนือพระที่นั่งพุดตาลกาญจนสิงหาสน์ พระหัตถ์วางเหนือพระเพลาทั้งสองข้าง และให้กรมศิลปากรเป็นผู้หล่อพระบรมรูปและส่วนประกอบของพระบรมราชานุสาวรีย์ทั้งหมดและกรมโยธาธิการเป็นผู้สร้างแทนฐานและตกแต่งบริเวณ

ต่อมาสถานการณ์บางประการได้เปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการอำนวยการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ ฯ ได้ประชุมปรึกษาและมีมติให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอย้ายสถานที่สร้างจากบริเวณด้านทิศตะวันออกของพระที่นั่งอนันตสมาคมมาสร้างที่บริเวณด้านหน้าสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาซึ่งอยู่ในเขตพระราชฐาน ต่อมาราชเลขาธิการแจ้งว่าได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว พระราชทานพระบรมราชานุญาต คณะกรรมการ ฯ จึงได้มอบหมายให้กรมศิลปากรออกแบบแทนฐานตกแต่งบริเวณ และดำเนินการก่อสร้างทั้งหมด และเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2522 ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเททองหล่อพระบรมรูป ณ บริเวณโรงปั้นหล่อชั่วคราวสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา สำหรับค่าก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ ฯ ได้ใช้เงินงบประมาณรวมกับเงินบริจาคจากบรรดาข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน รวมทั้งธนาคาร ห้างร้าน บริษัท สมาคมและองค์การต่าง ๆ

นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากกระทรวงการคลังจัดทำเหรียญที่ระลึกและเหรียญกษาปณ์เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและการสื่อสารแห่งประเทศไทยได้จัดทำตราไปรษณียากรที่ระลึกออกจำหน่ายด้วย

บัดนี้ได้เวลาอันเป็นมหาลกฤกษ์ ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส กราบบังคมทูลอัญเชิญใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาททรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อความเป็นศิริมงคลแก่รัฐสภา ข้าราชการ ตลอดจนผู้ที่มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอยู่ ณ ที่นี้ โดยทั่วกัน

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

ต่อจากนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันก็ทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ฯลฯ เป็นอันเสร็จเรื่องในวันนั้น

อันที่จริงเรื่องสร้างอนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้ ได้มีผู้เรียกร้องมานานแล้ว เช่น คุณ ว.ช. ประสงค์ ผู้เรียบเรียงเรื่อง “แผ่นดินพระปกเกล้า” เป็นต้น มีปรากฏหลักฐานอยู่ในหนังสือเล่มนั้น พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2505 เป็นเวลา 21 ปี มาแล้ว ต่อมาเป็นเวลาถึง 18 ปี จึงปรากฏการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ของพระองค์เป็นผลสำเร็จ ดังได้กล่าวมาแล้วในบทความนี้

ในเวลานี้หากท่านเดินทางผ่านหน้าตึกรัฐสภา ณ พระราชวังดุสิต ด้านเขาดินวนา กรุงเทพมหานคร จะเห็นพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว นักประวัติศาสตร์ทางการเมือง พระองค์ยิ่งใหญ่ของไทยประดิษฐานอยู่อย่างเป็นศรีสง่าแก่พระมหานครซึ่งเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และเป็นที่ระลึกถึงพระมหากรุณาอันใหญ่หลวงของพระองค์ตลอดกาลนิรันดร์

“ประวัติวีรบุรุษไซรั
ว่าอาจจะยังชนม์
และยามจะบรรลีย์
รอยบาทเหยียบแน่นไว้

เตือนใจ เรานา

เลิศได้

ทั้งซึ่ง

แทบพันทรายสมัย ๖”

(พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 6)

LIRT

คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับการคัดค้านการเลือกตั้ง ในประเทศไทย

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย การใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชน จะกระทำได้โดยองค์กรที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ดังนั้นการเลือกตั้งจึงเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่แสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตยของไทย

องค์กรที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนที่สำคัญก็คือ รัฐสภา อันประกอบด้วยวุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร ผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ผู้แทนราษฎรเหล่านี้จะเป็นปากเป็นเสียง และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินแทนประชาชน

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละครั้ง ไม่ใช่ว่าจะได้รับผลสำเร็จร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะการเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้ง อาจจะมีการทุจริตในการหาเสียงลงคะแนน หรือว่ามีผู้ไม่ได้รับความยุติธรรมในการเลือกตั้งครั้งนั้น ๆ ดังนั้น ในบทความ “คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับการคัดค้านการเลือกตั้งในประเทศไทย” จึงขอกล่าวถึง การเลือกตั้งของไทยในอดีต-ปัจจุบัน, วิธีการคัดค้านการเลือกตั้ง, ผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้ง, ผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับการคัดค้านการเลือกตั้ง คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับการคัดค้านการเลือกตั้ง, รวมทั้งบทกำหนดโทษเกี่ยวกับการกระทำความผิดในการเลือกตั้ง เพื่อผู้อ่านจะได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดค้านการเลือกตั้งได้ดียิ่งขึ้น

บรรณาธิการ

LIRT

คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับการคัดค้านการเลือกตั้ง ในประเทศไทย

โดย สมบัติ ทวีศิลป์

การเลือกตั้ง เป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่ง สำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะในระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นที่ยอมรับกันว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน” แต่เป็นการยากที่ประชาชนทั้งประเทศจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองประเทศโดยตรงได้ ทางแก้ที่ดีที่สุดก็คือให้ประชาชนเลือกตัวแทนขึ้นมาทำหน้าที่ควบคุมและดำเนินการบริหารประเทศ

การเลือกตั้ง คือ การเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยบุคคลผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้ได้ตัวแทนมาปฏิบัติภารกิจแทนประชาชน เพราะรัฐที่มีอาณาเขตกว้าง มีพลเมืองและภาระกิจมากไม่สามารถให้ราษฎรมาประชุมออกเสียงในรัฐกิจด้วยตนเองโดยตรงได้ จึงจำเป็นต้องมีการเลือกตั้งโดยการลงคะแนนเสียง เพื่อจะได้ผู้แทนไปทำหน้าที่ในการดำเนินการและควบคุมการบริหารประเทศ

และเมื่อมีการเลือกตั้ง การดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งของฝ่ายต่าง ๆ อาจเกิดความผิดพลาดหรือมีการละเมิดกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกตั้ง ซึ่งเมื่อมีความผิดพลาดหรือมีการละเมิดกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกตั้ง ก็เป็นธรรมดาที่ผู้มีส่วนได้เสียจะต้องคัดค้านการเลือกตั้งนั้น การคัดค้านการเลือกตั้งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นหลังจากมีการเลือกตั้งเสมอ จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดวิธีการคัดค้านการเลือกตั้งไว้ให้แน่นอนว่า การคัดค้านการเลือกตั้งนั้นจะต้องดำเนินการอย่างไรในเรื่องการคัดค้านการเลือกตั้งนี้ ประเทศส่วนใหญ่ มักจะกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ซึ่งในบทความนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึง

LIRT

เลือกตั้งและวิธีการคัดค้านการเลือกตั้ง ซึ่งมีกำหนดไว้ในกฎหมายเลือกตั้งฉบับต่าง ๆ ของไทย

1. การเลือกตั้งของไทย ในอดีต—ปัจจุบัน

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 มาจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไป รวม 12 ครั้ง คือ

ครั้งที่	1	วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476
ครั้งที่	2	วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480
ครั้งที่	3	วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481
ครั้งที่	4	วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489
ครั้งที่	5	วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491
ครั้งที่	6	วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495
ครั้งที่	7	วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500
ครั้งที่	8	วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500
ครั้งที่	9	วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512
ครั้งที่	10	วันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518
ครั้งที่	11	วันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519
ครั้งที่	12	วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522

การเลือกตั้งครั้งที่ 1 เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2476 (ฉบับที่ 2) มาตรา 1 ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม 2476

ในการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางอ้อมโดยวิธีรวมเขตจังหวัดโดยเลือกผู้แทนตำบลก่อน แล้วให้ผู้แทนตำบลเลือกผู้แทนราษฎรอีกต่อหนึ่ง โดยถือจำนวนราษฎรสองแสนคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

LIRT

การเลือกตั้งครั้งที่ 2, 3, 4 เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2479 (ฉบับที่ 4)

ในการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งโดยตรงคือราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เลือกผู้แทนราษฎรเองเป็นการเลือกตั้งโดยวิธีแบ่งเขต แต่ละเขตให้เลือกผู้แทนราษฎรได้เพียงหนึ่งคน และถือจำนวนราษฎรสองแสนคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

การเลือกตั้งครั้งที่ 5 เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ใช้ไปพลางก่อน พ.ศ. 2490

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งโดยตรง ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกสมาชิกสภาผู้แทนเองเป็นการเลือกตั้งโดยวิธีรวมเขตจังหวัด และถือจำนวนราษฎรสองแสนคนต่อผู้แทนหนึ่งคน

การเลือกตั้งครั้งที่ 6 เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2479, พระราชบัญญัติการเลือกตั้งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2479 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2490, พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2494

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งโดยตรงคือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกผู้แทนเองโดยวิธีรวมเขต คือจังหวัดหนึ่งเป็นเขตเลือกตั้งหนึ่ง โดยถือจำนวนราษฎรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

การเลือกตั้งครั้งที่ 7 เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2499

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งโดยตรงคือราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกผู้แทนราษฎรเอง โดยวิธีรวมเขตจังหวัด ถือจำนวนพลเมืองหนึ่งแสนห้าหมื่นคน ต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

การเลือกตั้งครั้งที่ 8 เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2499

LIRT

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งโดยตรงโดยวิธีรวมเขตจังหวัด ถือจำนวนพลเมืองหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

การเลือกตั้งครั้งที่ 9 เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2511

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งโดยตรง คือราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกผู้แทนราษฎรเอง โดยวิธีรวมเขตจังหวัดถือจำนวนพลเมืองหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

การเลือกตั้งครั้งที่ 10 — 11 เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2511 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2517

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งโดยตรง คือ ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกผู้แทนราษฎรเองโดยถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ถ้าจังหวัดใดมีผู้แทนราษฎรได้มากกว่า 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งโดยแต่ละเขตเลือกตั้งมีผู้แทนราษฎรได้เขตละ 3 คน, ในกรณีที่มีจำนวนผู้แทนราษฎรเขตละ 3 คนทุกเขตไม่ได้ ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็นเขตเลือกตั้งที่มีผู้แทนราษฎรเขตละ 3 คนก่อน ส่วนเขตที่เหลือให้มีผู้แทนราษฎรได้ไม่น้อยกว่า 2 คน ในการเลือกตั้งครั้งนี้ถือจำนวนพลเมืองหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

การเลือกตั้งครั้งที่ 12 เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งโดยตรงคือราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกผู้แทนราษฎรเอง โดยถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ถ้าจังหวัดใดมีผู้แทนราษฎรได้มากกว่า 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งโดยแต่ละเขตเลือกตั้งมีผู้แทนราษฎรได้เขตละ 3 คน ในกรณีที่มีจำนวนผู้แทนราษฎรเขตละ 3 คนทุกเขตไม่ได้ ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็นเขตเลือกตั้งที่มีผู้แทนราษฎรเขตละ 3 คนก่อน ส่วนเขตที่เหลือให้มีผู้แทน

LIRT

ราษฎรได้ไม่น้อยกว่า 2 คน ในการเลือกตั้งครั้งนี้ถือจำนวนพลเมืองหนึ่งแสนห้าหมื่นคน
ต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

2. การคัดค้านการเลือกตั้ง

การคัดค้านการเลือกตั้งคือ การที่มีผู้ใช้สิทธิคัดค้านการเลือกตั้ง เพราะการ
เลือกตั้งย่อมอาจจะเกิดปัญหาอันนำมาซึ่งความโต้แย้งได้ นั่นคือการเลือกตั้ง ในครั้งหนึ่ง ๆ
อาจจะเกิดกรณีไม่เป็นธรรมขึ้นแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งครั้งนั้น ๆ โดยอาจจะเริ่มตั้งแต่การ
เข้าสมัครรับเลือกตั้งไปตามลำดับจนถึงวินาทีสุดท้ายคือการนับคะแนนเสียงการเลือกตั้ง เมื่อ
เป็นเช่นนั้น จึงต้องมีกฎหมายกำหนดวิธีการคัดค้านไว้เพื่อความยุติธรรมกับผู้ที่ทำให้การ
เลือกตั้งในครั้งนั้น ๆ ขาดความยุติธรรมดังนั้น การคัดค้านย่อมอาจจะเกิดขึ้นได้โดยผู้ที่
ไม่ได้รับความยุติธรรมหรือผู้ที่ข้องใจในการเลือกตั้ง แต่ครั้งสามารถคัดค้านได้ว่าการ
เลือกตั้งนั้น ๆ ไม่บริสุทธิ์ ขาดความยุติธรรมโดยแต่เดิมนี้บางครั้งสภามีหน้าที่จะร่วมตัดสิน
ชี้ขาดด้วย แต่ปัจจุบันได้ให้ศาลสถิตย์ยุติธรรมเป็นผู้ตัดสินชี้ขาดในปัญหาเหล่านี้

ในการเลือกตั้งทั้ง 12 ครั้งนี้ ปรากฏว่ามีการคัดค้านการเลือกตั้งทุกครั้ง แต่มี
บางครั้งศาลไม่ประทับฟ้องจึงไม่มีคดีขึ้นสู่ศาลฎีกา

ในการคัดค้านการเลือกตั้ง ผู้ที่จะใช้สิทธิคัดค้านต้องปฏิบัติให้ถูกต้องวิธีทางตามที่
กฎหมายเลือกตั้งบัญญัติไว้ มิฉะนั้นก็ย่อมไม่ได้รับผล เช่นผู้ที่จะคัดค้านได้ต้องเป็นผู้ที่
พระราชบัญญัติการเลือกตั้งบัญญัติให้เป็นผู้มีสิทธิที่จะคัดค้านได้ ต้องยื่นต่อศาลที่มีอำนาจ
รับคำร้อง และยื่นภายในเวลาที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้ เป็นต้น

รายละเอียดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้งเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการ
คัดค้านการเลือกตั้งตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีทั้งสิ้น 7 ฉบับ ซึ่งพอ
สรุปได้ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 กำหนดวิธีการดำเนินการคัดค้าน
ดังต่อไปนี้

LIRT

ผู้มีสิทธิคัดค้าน ซึ่งในพระราชบัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 ได้บัญญัติผู้มีสิทธิคัดค้านไว้กว้างมาก โดยใช้คำว่า “บุคคลใด” ดังนั้นผู้มีความเห็นว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยชอบก็มีสิทธิที่จะร้องคัดค้านได้

ระยะเวลาในการคัดค้าน ต้องร้องคัดค้านในยี่สิบวัน นับตั้งแต่วันเลือกตั้งผู้แทนราษฎร โดยร้องคัดค้านต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

สาเหตุที่จะร้องคัดค้าน มูลเหตุใด ๆ ที่ผู้ร้องคัดค้านเห็นว่าการเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยชอบ

ผู้มีอำนาจวินิจฉัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้สอบสวนและวินิจฉัยว่าผู้แทนราษฎรซึ่งถูกคัดค้านนั้นได้รับเลือกตั้งโดยชอบหรือไม่ หรือมีมลทินจะให้มีการเลือกตั้งใหม่อีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้สุดแต่แต่เดิมของที่ประชุม

2. พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2476 มาตราสาม ได้ยกเลิกบทบัญญัติภาค 1 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในระหว่างเวลาที่ใช้บทบัญญัติเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 และได้บัญญัติเรื่องวิธีการคัดค้านการเลือกตั้งไว้ดังต่อไปนี้

ผู้มีสิทธิคัดค้าน ได้แก่ผู้แทนตำบลในจังหวัดที่เห็นว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยชอบซึ่งแตกต่างกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 ที่ให้บุคคลใดที่เห็นว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยชอบ มีสิทธิคัดค้านได้

ผู้แทนตำบลคือ ผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎร กล่าวคือในระยะเริ่มแรกที่มีการเลือกตั้งราษฎรไม่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดยตรง แต่จะออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนตำบล ๆ ละหนึ่งคน และผู้แทนตำบลที่ได้รับเลือกนั้นจะเป็นผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรอีกทีหนึ่ง

— ระยะเวลาในการคัดค้าน

LIRT

ต้องร้องคัดค้านภายในยี่สิบวันนับตั้งแต่วันเลือกตั้ง โดยร้องคัดค้านต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475

— สาเหตุที่จะร้องคัดค้าน

มูลเหตุใด ๆ ที่ผู้ร้องคัดค้านเห็นว่า การเลือกตั้งในจังหวัดนั้นมีได้เป็นไปโดยชอบ

ผู้มีอำนาจวินิจฉัย สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย

3. พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 ได้แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2476 (ฉบับที่ 2) มาตรา 3 ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2476 พระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติเรื่องวิธีการคัดค้านดังต่อไปนี้

วิธีการคัดค้าน

— ผู้มีสิทธิคัดค้าน ได้แก่ผู้แทนตำบล

ระยะเวลาในการคัดค้าน ต้องร้องคัดค้านภายในยี่สิบวันนับตั้งแต่วันเลือกตั้งโดยร้องคัดค้านต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

สาเหตุที่จะร้องคัดค้าน มูลเหตุใด ๆ ที่ผู้ร้องคัดค้านเห็นว่า การเลือกตั้งในจังหวัดนั้นมีได้เป็นไปโดยชอบ

— ผู้มีอำนาจวินิจฉัย สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย

ภายหลังที่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งฉบับนี้แล้ว จึงได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งแรก

ในการเลือกตั้งครั้งนี้ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 ได้แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2476 (ฉบับที่ 2) มาตรา 3 ซึ่งได้ให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย ซึ่งผลในการเลือกตั้งปรากฏว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถูกคัดค้านถึง 30 คน จาก 29 จังหวัด และผลซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติโดยวิธีลงคะแนนลับว่าผู้ถูกคัดค้านไม่มีมลทินแต่ประการใด

LIRT

4. พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)
พุทธศักราช 2479

พระราชบัญญัตินี้ ใช้ในการคัดค้านการเลือกตั้งครั้งที่ 2—6 พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง ฉบับนี้ได้เปลี่ยนหลักการสำคัญ ๆ เกี่ยวกับการคัดค้านการเลือกตั้งแตกต่างไปจากพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฉบับก่อน ๆ กล่าวคือได้ให้องค์กรที่ทำหน้าที่ทางตุลาการเข้ามามีบทบาทในการวินิจฉัยเรื่องการคัดค้าน การเลือกตั้งแทนองค์กรที่ทำหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติ และได้มีการเปลี่ยนแปลงบุคคลผู้มีสิทธิคัดค้าน และระยะเวลาในการคัดค้าน

วิธีการคัดค้าน

— ผู้มีสิทธิคัดค้าน

ก. ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ข. ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้งจะร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้เฉพาะในเขตที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือสมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น จะไปร้องคัดค้านการเลือกตั้งในเขตอื่นไม่ได้

— ระยะเวลาในการคัดค้าน

ต้องร้องคัดค้านภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการจังหวัดประกาศผลของการเลือกตั้ง โดยต้องยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลจังหวัดซึ่งเขาเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่

— สาเหตุที่จะร้องคัดค้าน

จะเป็นสาเหตุใดก็ได้ที่ผู้ร้องคัดค้านเห็นว่าการเลือกตั้งในจังหวัดนั้นมีได้เป็นไปโดยชอบ อันสมควรที่จะให้มีการเลือกตั้งใหม่

— ผู้มีอำนาจวินิจฉัย

ศาลฎีกาเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย

LIRT

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งฉบับนี้ ได้เปลี่ยนผู้มีอำนาจวินิจฉัยจากสภาผู้แทนราษฎรมาเป็นศาลฎีกา โดยศาลจังหวัดซึ่งเป็นศาลชั้นต้น เป็นเพียงผู้พิจารณาเท่านั้น โดยต้องดำเนินการพิจารณาตามประมวลกฎหมายพิจารณาความแพ่ง แล้วทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย

ในการวินิจฉัยของศาลฎีกานั้น ศาลฎีกาต้องฟังข้อเท็จจริงตามที่ศาลจังหวัดได้วินิจฉัยมาแล้วจากพยานหลักฐานในสำนวน และในระหว่างที่ศาลฎีกายังมิได้มีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าผู้แทนราษฎรซึ่งถูกคัดค้านนั้นเป็นผู้แทนราษฎรโดยชอบ

การคัดค้านโดยให้องค์กรทางตุลาการเข้ามามีบทบาทในการวินิจฉัยเรื่องการคัดค้านการเลือกตั้งก็ยังใช้จนอยู่ถึงปัจจุบัน

ในการเลือกตั้งครั้งที่ 2 (7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480), ครั้งที่ 3 (12 พฤศจิกายน 2481) ครั้งที่ 4 (6 มกราคม 2489), ครั้งที่ 5 (29 มกราคม 2491), ครั้งที่ 6 (26 กุมภาพันธ์ 2495) นั้น การคัดค้านเป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2479 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2479 ซึ่งเมื่อได้มีการเลือกตั้งเสร็จสิ้นลงก็มีการคัดค้านการเลือกตั้งเกิดขึ้น โดยให้ศาลชั้นต้นเป็นเพียงผู้พิจารณา แล้วส่งสำนวนไปให้ศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย ซึ่งมีบางครั้งศาลชั้นต้นไม่ประทับฟ้อง จึงไม่มีคดีขึ้นมาสู่ศาลฎีกา

- การคัดค้านการเลือกตั้งครั้งที่ 2 มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1332/2480, /2481
- การคัดค้านการเลือกตั้งครั้งที่ 3 มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1088/2483, /2483
- การคัดค้านการเลือกตั้งครั้งที่ 4 มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 92/2489, 127/2489
717/2489 446/2490

- การคัดค้านการเลือกตั้งครั้งที่ 5 ปรากฏว่าไม่มีคดีขึ้นมาสู่ศาล
- การคัดค้านการเลือกตั้งครั้งที่ 6 มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1085/2495

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1332/2480 การร้องคัดค้านว่าผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนให้สินบนและใช้สัญญาว่าจะให้สินบนแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง แต่มิได้กล่าวว่าจะให้และจะให้แก่ผู้ใดเช่นนั้น ต้องถือว่าเคลือบคลุม

LIRT

คำพิพากษาฎีกาที่ 1088/2483 ผู้ร้องร้องคัดค้านว่า นายอำเภอ ผู้ได้รับเลือกตั้ง ได้กระทำความผิดพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 มาตรา 51, 59 กล่าวคือ ในเดือนตุลาคม และพฤศจิกายน 2481 นายอำเภอโดยตนเองและโดยใช้จางวานพรรคพวกของตนให้ทรัพย์สินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลต่าง ๆ รวม 20 ตำบลใน 4 อำเภอ (ระบุตำบลและอำเภอ) และเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2481 นายอำเภอได้ใช้จางวานพรรคพวกของตนชักชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลน้ำตาล อำเภออินทร์บุรี ให้ลงบัตรให้นายอำเภอ โดยให้เงินคนละ 20—30 สตางค์ นอกจากนั้นยังพิมพ์ใบปลิวโฆษณาชวนหื่นพระยาพหลาทำให้ประชาชนกระตือรือร้นต่อรัฐบาล ศาลฎีกาเห็นว่าคำร้องฉบับนี้ได้ระบุเงื่อนไขที่เกิดเหตุไว้ชัดเจนเพียงแต่จำวันไม่ได้ ไม่เคลือบคลุม

คำพิพากษาฎีกาที่ 92/2489 คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสั่งการลงคะแนนทั้งหมดในหน่วยเลือกตั้งหน่วย 1 โดยบัตรเลขประจำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งบางเลขหายไปทั้งหมดแต่ถึงหากผู้มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยนี้ลงคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดแต่คนเดียว ก็ไม่ทำให้ผลของการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไปดังนี้ ยังไม่เป็นเหตุพอที่ศาลจะสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

ความเห็นของศาลชั้นต้นไม่ใช่คำสั่งหรือคำบังคับ เป็นแต่เพียงความเห็นที่เสนอต่อศาลฎีกาจึงไม่ต้องอ่านให้ผู้ยื่นคำร้องฟังก่อนส่งไปศาลฎีกา (หน้า 373)

คำพิพากษาฎีกาที่ 127/2489 นายกเทศมนตรีไม่ต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร และการลงตำแหน่งนายกเทศมนตรีในใบโฆษณาการเลือกตั้งก็ไม่เป็นผิดตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้ง

ร้องคัดค้านการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดยกล่าวว่า 1. เจ้าหน้าที่จัดทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาลที่มีชื่อนั้นเกินกว่าจำนวนจริง 2. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหลายคนหมุนเวียนกันไปลงคะแนนให้ผู้รับเลือกตั้งซ้ำกันนั้นถือว่าเป็นคำกล่าวหาเคลือบคลุมทั้งสองข้อ (หน้า 99)

คำพิพากษาฎีกาที่ 717/2489 คัดค้านการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดยกล่าวในคำร้องว่า การดำเนินการเลือกตั้งบางหน่วยมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้ง มาตรา 43, 44 และ 47 นั้น ถือว่าเป็นคำร้องเคลือบคลุม

LIRT

คำร้องคัดค้านกล่าวว่า การเลือกตั้งบางหน่วยมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรา 43, 44 และ 47 คืออ่านบัตรเลือกตั้งให้แก่ผู้มีสิทธิโดยการเรียกชื่อ วินิจฉัยบัตรเป็นบัตรเสีย กีดกันไม่ให้ใช้สิทธิโดยบอกว่าไม่มีชื่อในบัญชี และระบุตำบลที่เกิดเหตุมาหลายตำบลดังนี้ถือว่าเคลือบคลุมเพราะตอนต้นก็ระบุว่าบางหน่วย แต่ก็ไม่ระบุว่าหน่วยไหนปฏิบัติไม่ชอบอย่างไร

(ยกคำร้อง)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 446/2490

นายอรุณ พันธุ์พัก ผู้ร้องคัดค้านการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนคร เขต 6

ระหว่าง

ข้าหลวงประจำจังหวัดพระนครและนายติเรก ชัยนาม ผู้คัดค้าน

การร้องคัดค้านการเลือกตั้งก็เพื่อให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งในเขตนั้นใหม่ ฉะนั้น ถ้ามีพระราชกฤษฎีกาให้การเลือกตั้งในเขตนั้นใหม่แล้วศาลก็ไม่ต้องชี้ขาดในประเด็นที่ว่า การเลือกตั้งที่ร้องคัดค้านนั้นจะเป็นไปโดยชอบหรือไม่ ในกรณีเช่นนี้ ศาลให้ยกคำร้อง

คำสั่งที่ 1085/2495

นายพิพัฒน์ วินารัตน์

ผู้ร้อง

ระหว่าง

นายอุทัย วงศ์คุณ ที่ 1, นายบุญเสร็จ ประสมศรี ที่ 2

นายมี ยาโสม ที่ 3

ผู้คัดค้าน

พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง

ไม่มีบทบัญญัติในการเลือกตั้งกล่าวไว้ว่า การลงเครื่องหมายต้องใช้ท้าวแย่งหรือกาแล้วปิดเครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งลงในบัตรเลือกตั้งให้แน่นสนิทมิให้หลุดเคลื่อนไปมาได้ ฉะนั้นให้ถือว่าเป็นบัตรเสียตั้งนี้เลย ฉะนั้นการที่มีเครื่องหมายอยู่ภายในเคลื่อนไหวไปมาได้โดยไม่มีรอยแย่งปิดในหีบบัตรนั้น จึงไม่ทำให้บัตรดังกล่าวเป็นบัตรเสีย

LIRT

ตารางสรุปคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับกรณีการเลือกตั้ง ครั้งที่ 2-6

ฎีกา	ผู้ร้องคัดค้าน	ผู้ถูกคัดค้าน	ผู้วินิจฉัย	ผลการวินิจฉัย	จังหวัดซึ่งถูกคัดค้าน	การเลือกตั้งครั้งที่
1332/2480 /2481	— ชุนอำนวย ฐะระราชบุรี — นายเจ็ก ชำนาญชาติ	— นายอรุณ แสงสว่าง — นายอรุณ ทองปัสโชติ	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง ให้มีการเลือกตั้งใหม่	นครสวรรค์ พระนครศรีอยุธยา (3)	2 (7 พฤศจิกายน 2480) 2 (7 พฤศจิกายน 2480)
1088/2483 /2483		— นายอำเภอ อิศรางกูร ณ อยุธยา — นายกำปั่น ภูมิพาณิชย์	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง ให้มีการเลือกตั้งใหม่	สิงห์บุรี นครราชสีมาเขต (1)	3 (12 พฤศจิกายน 2481) 3 (12 พฤศจิกายน 2481)
92/2489	— นายสุภัทสร วิริยาพร — นายระวี วิริยาพร		ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	สงขลา	4 (6 มกราคม 2489)
127/2489	— พระพิไลย สุนทรการ	— นายวงศ์ ไชยสุวรรณ	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	นราธิวาส	4 (6 มกราคม 2489)
717/2489	— นายโสภณ สุภวัระ	— ร.ท. จารุมิตร เรืองสุวรรณ กับ คณะกรรมการจังหวัดขอนแก่น	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	ขอนแก่น	4 (6 มกราคม 2489)
446/2490	— นายอรุณ พันธุ์พัก	— ข้าหลวงประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา — นายดิเรก ชัยนาม	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	พระนครศรีอยุธยา	4 (6 มกราคม 2489)
1085/2495	— นายพิพัฒน์ วินรัตน์	— นายอุทัย วงศ์คุณ ที่ 1 — นายบุญเสริม ประสมศรี ที่ 2 — นายมี ยาโสม ที่ 3	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	อุบลราชธานี	6 (26 กุมภาพันธ์ 2495)

หมายเหตุ การคัดค้านการเลือกตั้งครั้งที่ 5 ปรากฏว่าไม่มีคดีขึ้นมาสู่ศาลฎีกา

LIRT

5. พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2499 มาตรา 3 ได้ยกเลิก

- (1) พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2474
- (2) พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2479
- (3) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2490
- (4) พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2494
- (5) พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495, และ พ.ร.บ. การเลือกตั้งฉบับดังกล่าวนี้ได้ใช้ในการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 7 และ 4

สาระสำคัญของการคัดค้านการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2499 มีดังนี้

วิธีการคัดค้าน

1. ผู้มีสิทธิคัดค้าน
 - ก. ผู้เลือกตั้ง
 - ข. ผู้สมัครในเขตเลือกตั้ง
 - ค. ผู้แทนพรรคการเมือง

ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะร้องคัดค้านได้จะต้องเป็นการร้องคัดค้านการเลือกตั้งในเขตที่ตนสมัคร

2. ระยะเวลาในการร้องคัดค้าน

ต้องร้องคัดค้านภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งโดยยื่นคำคัดค้านต่อศาลจังหวัดซึ่งเขตเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่

3. สาเหตุที่จะร้องคัดค้าน

LIRT

ก. เมื่อเห็นว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยชอบ เช่น

— เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ความขู่เข็ญประชาชนมิให้เลือกผู้สมัครบางคน ให้เลือกเฉพาะผู้สมัครบางคน

— กรรมการตรวจคะแนนวินิจฉัยบัตรเสีย บัตรเสียเป็นบัตรดี

— ผู้ดำเนินการเลือกตั้งยินยอมให้ผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนน ซึ่งเจ้าตัวไม่อยู่ไปประกอบอาชีพจังหวัด ก็ยังยินยอมให้บุคคลอื่นลงแทน และยินยอมให้มีการลงคะแนนหมุนเวียนซ้ำโดยบุคคลคนเดียวกัน เพื่อประโยชน์ของผู้สมัครบางคน

— กีดกันไม่ให้ใช้สิทธิ โดยบอกว่าไม่ชื่อในบัญชี

— จำนวนบัตรเลือกตั้งในหีบลงบัตรไม่ตรงกับจำนวนผู้มาใช้สิทธิ

ข. เมื่อเห็นว่าการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยชอบ เช่น

— อ้างว่าผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้ง เช่น ขาดคุณสมบัติในเรื่องอายุ การศึกษา หรืออ้างว่าผู้ถูกคัดค้านเป็นคนต่างด้าว เป็นต้น

— ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งได้จูงใจให้ราษฎรลงคะแนนให้แก่ตน โดยให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์แก่ผู้เลือกตั้งที่ลงคะแนนให้แก่ตน

4. ผู้มีอำนาจวินิจฉัย

ศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย ในการวินิจฉัยศาลฎีกาต้องฟังข้อเท็จจริงตามที่ศาลจังหวัดได้วินิจฉัยมาแล้วจากพยานหลักฐานในสำนวน และมีอำนาจสั่งดังนี้

— ถ้าเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นไปโดยมิชอบ สมควรจะให้มีการเลือกตั้งใหม่ จะสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้นทั้งหมด หรือเฉพาะแต่สมาชิก คนที่ถูกคัดค้านก็ได้

LIRT

— ถ้าเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นไปโดยชอบ หรือแม้มิชอบ แต่ไม่มี
เหตุสมควรจะให้มีการเลือกตั้งใหม่ ก็ให้คำส่งยกคำร้องคัดค้านเสีย
ในการเลือกตั้งครั้งที่ 7 (วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500) และครั้งที่ 8
(วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500) นี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2499 ซึ่งเมื่อได้มีการเลือกตั้งเสร็จสิ้นลงก็มีการคัดค้านการเลือกตั้ง
เกิดขึ้น และในการคัดค้านการเลือกตั้งครั้งนี้ โดยให้ศาลชั้นต้นเป็นเพียงผู้พิจารณา แล้ว
ส่งสำนวนไปให้ศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย

- การคัดค้านการเลือกตั้งครั้งที่ 7 มีคำพิพากษาฎีกาที่ 573—574/2500
คำส่งคำร้องที่ 566/2500
- การคัดค้านการเลือกตั้งครั้งที่ 8 มีคำพิพากษาฎีกาที่ 177/2501
387—388/2501

คำส่ง 573—574/2500

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร

นายประภัตร ชารากุล ร้องคัดค้านสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร
ของพลโท ประยูร ภมรมนตรี ผู้ร้อง

ระหว่าง

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ โดยนายประเสริฐ กาญจนดุล ผู้คัดค้าน
นายไพศาล บัณสีทธิ ร้องคัดค้านสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร
ของพลโท ประยูร ภมรมนตรี ผู้ร้อง

ระหว่าง

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ โดยนายประเสริฐ กาญจนดุล ผู้คัดค้าน
ผู้ว่าราชการจังหวัดมีสวนใต้เสียในยุคแห่งคดีร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ซึ่งเป็น
การโต้แย้งการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด จึงเข้าเป็นคู่ความได้

LIRT

ผู้ถูกคัดค้านการเลือกตั้งรับสำเนาคำร้องแล้ว ไม่คัดค้านประการใด ผู้ว่าราชการจังหวัดกับผู้ร้องรับข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกคัดค้านเป็นข้าราชการและเป็นสมาชิกประเภทที่ 2 ดังนั้น ศาลมีคำสั่งในประเด็นหาหรือบ่ว่าการเลือกตั้งเป็นไป โดยมีชอบ ให้เลือกตั้งใหม่โดยไม่ต้องเสียพยาน

ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2499 ไม่มีบทนิยามคำว่า ข้าราชการไม่สมควรเอาบทนิยามในพระราชบัญญัติอื่นมาใช้

การตีความในบทกฎหมาย จะต้องตีความบทยกเว้นโดยเคร่งครัด

ข้าราชการพลเรือนประจำการ แม้เป็นผู้แทนราษฎรประเภทที่ 2 ด้วย ก็ต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้ง

คำสั่งคำร้องที่ 566/2500

ระหว่าง นายสมภัก อูทยานกร ผู้ร้อง

ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า ผู้ร้องไม่มีสิทธิยื่นคำร้องตาม พ.ร.บ. เลือกตั้ง คำสั่งนี้ไม่ต้องด้วย ม. 61 พ.ร.บ. เลือกตั้ง ผู้ร้องจะร้องคัดค้านต่อศาลฎีกาไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 177/2501

พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง

นายบุญคง บุญเพชร

ผู้ร้อง

ระหว่าง

ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม โดยขุนจรรยาวิเศษ

นายเกตุ วงศ์กาไสย, นายเกียรติ นาคะพงษ์ และนายดิลก บุญเสริม
ผู้คัดค้าน

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งหน่วยหนึ่งไม่เปิดทำการเลือกตั้งนั้น ไม่ชอบ แต่ผู้ร้องไม่แสดงให้เห็นว่า หากมีการลงคะแนนแล้วผู้ร้องจะได้คะแนนไม่น้อยกว่าผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง เพียงแต่ปรากฏว่ามีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่เกินจำนวนคะแนนที่ผู้ร้องขาดไปเท่านั้น ไม่มีเหตุให้เลือกตั้งใหม่

LIRT

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 387-388/2501

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นายศิลป์ ทนงค์ชัย

ผู้ร้อง

ระหว่าง

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ที่ 1

นายไกรสร ตันติพงศ์ ที่ 2

ผู้คัดค้าน

เรื่อง ร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ร.ท. ราศรี สิงหนตร

ผู้ร้อง

ระหว่าง

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ที่ 1

นายไกรสร ตันติพงศ์ ที่ 2

ผู้คัดค้าน

ผู้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเกิดในประเทศ แต่บิดาเป็นคนต่างด้าว ต่อมาบิดาแปลงสัญชาติเป็นไทยแล้ว และบิดายังเป็นคนสัญชาติไทยอยู่ในขณะที่สมัครรับเลือกตั้งย่อมไม่ถือว่าเป็นบุคคลที่บิดาเป็นคนต่างด้าว

ตารางสรุป ดำเนินการพิจารณาเกี่ยวกับการคัดค้านการเลือกตั้งครั้งที่ 7 และ 8

ฎีกา	ผู้ร้องคัดค้าน	ผู้ถูกคัดค้าน	ผู้วินิจฉัย	ผลของการวินิจฉัย	จังหวัดที่ถูกคัดค้าน	การเลือกตั้งครั้งที่
573-574/2500	— นายประภัตร จารุกุล ร้องคัดค้าน สิทธิการสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ แทนราษฎร ของ พลโท ประยูร ภมรมนตรี — นายไพศาล บันสิทธิ์ ร้องคัดค้าน สิทธิการสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ แทนราษฎรของ พลโท ประยูร ภมรมนตรี	— ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ โดยนายประเสริฐ กาญจนกุล	ศาลฎีกา	ให้มีการเลือกตั้งใหม่	เชียงใหม่	7 (26 กุมภาพันธ์ 2500)
คำสั่งคำร้องที่ 526/2500 177/2501	— นายสมภาษก์ อู๋ยางกูร — นายบุญคง บุญเพชร	— ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม โดยขุนเจรรวยวิเศษ, นายเกตุ วงศ์กาไสย นายเกียรติ นาคะพงษ์ นายดิลล บัญเสริม	ศาลชั้นต้น ศาลฎีกา	ยกคำร้อง ยกคำร้อง	นครศรีธรรมราช มหาสารคาม	7 (26 กุมภาพันธ์ 2500) 8 (15 ธันวาคม 2500)
387-388/2501	— นายศิลป์ ทัศนชัย — ว.ท. รัตริ สิงหนตร	— ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ที่ นายไกรสร ตันติพงศ์ ที่ 2	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	เชียงใหม่	8 (15 ธันวาคม 2500)

6. พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2511 (รวมแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ถึง พ.ศ. 2517)

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2511 มาตรา 3
ให้ยกเลิก

(1) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2499

(2) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2499

(3) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 3)

พ.ศ. 2500 และ พ.ร.บ. การเลือกตั้งฉบับดังกล่าวนี้ ใช้ในการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 9-11

สาระสำคัญของการคัดค้านการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2511 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2517 มีดังนี้

วิธีการคัดค้าน

1. ผู้มีสิทธิคัดค้านได้แก่

- ก. ผู้เลือกตั้ง
- ข. ผู้สมัครในเขตเลือกตั้ง
- ค. ผู้แทนพรรคการเมือง

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งฉบับนี้ ได้บัญญัติถึงผู้มีสิทธิคัดค้านไว้ทำนองเดียวกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2499

2. ระยะเวลาการคัดค้าน

ต้องร้องคัดค้านภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศผลการเลือกตั้ง โดยได้แยกศาลที่จะรับคำร้องไว้ดังนี้

- ก. สำหรับจังหวัดพระนคร และธนบุรี ให้ยื่นต่อศาลแพ่ง
- ข. สำหรับในจังหวัดอื่น ให้ยื่นต่อศาลจังหวัด

LIRT

3. สาเหตุในการร้องคัดค้าน

ก. เมื่อเห็นว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยมิชอบ อันสมควรที่จะให้มีการเลือกตั้งใหม่

ข. เมื่อเห็นว่าการที่บุคคลใดได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากการเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยมิชอบ อันสมควรที่จะให้มีการเลือกตั้งใหม่

4. ผู้มีอำนาจวินิจฉัย

ศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2499 ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ให้ถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถูกคัดค้านนั้น ขาดจากสมาชิกภาพตั้งแต่วันที่ศาลฎีกามีคำสั่ง

ในการเลือกตั้งครั้งที่ 9 (วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512), ครั้งที่ 10 (วันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518), ครั้งที่ 11 (วันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519) นี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2511 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2517 ซึ่งเมื่อได้มีการเลือกตั้งเสร็จสิ้นลง ก็มีการคัดค้านการเลือกตั้งเกิดขึ้น และในการคัดค้านการเลือกตั้งครั้งนี้ โดยให้ศาลชั้นต้นเป็นผู้พิจารณา แล้วส่งสำนวนไปให้ศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย (แต่มีบางครั้งที่ศาลไม่ประทับฟ้องจึงไม่มีคดีขึ้นสู่ศาลฎีกา)

— การคัดค้านการเลือกตั้งครั้งที่ 9 มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 724/2512, 1323/2512, 1450/2512 และ 239/2513, 1651—1655/2513 และ 623/2514

— การคัดค้านการเลือกตั้งครั้งที่ 10 มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1181/2518, 1193 — 1195/2518

— การคัดค้านการเลือกตั้งครั้งที่ 11 ปรากฏว่าไม่มีคดีขึ้นสู่ศาลฎีกา คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 724/2512 ผู้ร้องร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปโดยไม่ชอบสมควรจะให้มีการเลือกตั้งใหม่ โดยอ้างว่ากรรมการนับคะแนนวินิจฉัยบัตรเสียว่าเป็นบัตรดี และบัตรดีว่าเป็นบัตรเสีย กับอ้างว่าผู้ที่ได้รับเลือกตั้งได้จงใจราษฎร

LIRT

ให้ลงคะแนนให้แก่ตน ต่อมาในชั้นพิจารณาผู้ร้องเพียงแต่อ้างรายงานแสดงผลการนับคะแนน และขอให้ศาลวินิจฉัยโดยไม่ตั้งใจสืบพยานบุคคลดังนี้ ข้อเท็จจริงก็ฟังไม่ได้ตามที่ผู้ร้องร้องคัดค้านมา ศาลย่อมสั่งยกคำร้องคัดค้านของผู้ร้องเสีย

คำพิพากษาฎีกาที่ 1323/2512 ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ถูกคัดค้านเป็นบุคคลต่างตัว แต่ไม่มีหลักฐานทะเบียนบุคคลต่างตัวประกอบคำร้อง เพียงแต่ได้ยินคนพูดกันว่าผู้ถูกคัดค้านเป็นบุตรคนต่างตัวสัญชาติจีนเท่านั้น ยังไม่พอรับฟังว่าเป็นความจริงตามนั้นได้

ตามหลักฐานทะเบียนโรงเรียนปรากฏว่า ผู้ถูกคัดค้านเกิด พ.ศ. 2483 แต่หลักฐานในทะเบียนทหารกองเกินปรากฏว่า ผู้ถูกคัดค้านเกิด พ.ศ. 2480 เมื่อผู้ปกครองของผู้ถูกคัดค้านซึ่งนำผู้ถูกคัดค้านไปฝากโรงเรียนยืนยันว่า ได้แจ้งลดอายุลง 3 ปี เพื่อให้ถูกปรับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา หลังจากลาออกจากโรงเรียนแล้ว ผู้ถูกคัดค้านจึงรู้วันเดือนปีเกิดที่แท้จริง คือวันที่ 21 ตุลาคม 2480 แต่นั้นมาก็ใช้วันเดือนปีเกิดที่แท้จริง เมื่อถึงกำหนดขึ้นทะเบียนทหารกองเกินก็ไปขึ้นทะเบียนทหารตามปกติ จึงไม่มีเหตุสงสัยว่า ผู้ถูกคัดค้านเตรียมทำขึ้นไว้ก่อนแต่อย่างใด ฉะนั้นจะถือวันเดือนปีเกิดที่ปรากฏในโรงเรียนเป็นหลักฐานไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1450/2512 คำร้องบรรยายว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้ร้องมิได้รับเลือกตั้ง ได้มีการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมายทั้งด้านเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการเลือกตั้งและกรรมการเลือกตั้งทุกหน่วย และบรรยายการกระทำที่มีชอบว่า กรรมการตรวจนับคะแนนไม่ให้เป็นธรรมแก่ผู้ร้อง โดยนับบัตรที่มีแต่เลขไทยอย่างเดียวของผู้ร้องให้เป็นบัตรเสีย แต่ของผู้สมัครอื่นนับให้เป็นบัตรดี ย่อมหมายความว่าได้กระทำดังนี้ทุกหน่วย แม้จะมีได้บรรยายว่าการนับบัตรชนิดเดียวกันนี้ให้เป็นบัตรดีบัตรเสียมีจำนวนโดยประมาณเท่าใด ก็เพราะได้กระทำทุกหน่วยตามที่ผู้ร้องอ้าง ซึ่งยากที่รู้จำนวนโดยประมาณได้ จึงไม่เคลือบคลุม

LIRT

คำร้องบรรยายว่า คะแนนที่ทางราชการประกาศกับคะแนนตามบัญชีในแบบ ผท. 18 ชุดที่อยู่ในหีบบัตรเลือกตั้งไม่ตรงกัน การนับคะแนนไม่ตรงต่อความจริง ทำให้ผลการรวมคะแนนของผู้รังผิดพลาด เป็นคำร้องที่เคลือบคลุม เพราะมิได้บรรยายว่า คะแนนที่ทางราชการประกาศกับคะแนนในบัญชี ผท. 18 ไม่ตรงกันอย่างไรการนับคะแนน ไม่ตรงต่อความจริงอย่างไร และทำให้ผลการรวมคะแนนผิดพลาดอย่างไร ซึ่งอาจผิดพลาด ในทางที่ทำให้ผู้รังได้คะแนนมากขึ้นหรือน้อยลง คำร้องที่ไม่แสดงข้อเท็จจริงในทางเดียว ย่อมเคลือบคลุม

คำพิพากษาฎีกาที่ 239/2518 (ประชุมใหญ่)

พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

บัตรเลือกตั้งที่ปิดเลขหมายแต่เลขไทยหรือเลขอารบิกอย่างเดียวไม่เป็นบัตรเสีย ตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ฯ มาตรา 58 แต่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายกระบวน จึงเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 49 จะใช้นับเป็นคะแนนเลือกตั้งไม่ได้

บัตรเลือกตั้งที่มีเลขหมายประจำตัวบางคนเสียปะปนอยู่ในซองเดียวกัน คงเสีย เฉพาะเลขหมายที่ไม่ชอบเท่านั้น เลขหมายอื่น ๆ ถือว่าเป็นบัตรดี

บัตรที่ปิดเลขหมายว่า ต้องส่องกับแสงสว่างจึงจะมองเห็นเงาของเลขหมาย ถือว่าเป็นบัตรเสียตามมาตรา 58 (2)

จังหวัดที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนได้ 5 คน แม้การเลือกตั้งในบางหน่วย เป็นการไม่ชอบ แต่ถ้าจะเอาคะแนนของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งในหน่วยนั้น ๆ ออกเสียทั้งหมด ก็ไม่ทำให้ผลการเลือกตั้งสำหรับ 4 คนแรกเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ย่อมสมควรให้เลือกตั้ง ใหม่แทนคนที่ 5 แต่ผู้เดียว

คำพิพากษาฎีกาที่ 1651 – 1655/13

พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง

นายเทพ โชติณัฐิต, นายพรชัย แสงซจจ, นายมานิตย์ พรหมมานนท์ ผู้ร้อง
นายสุรศักดิ์ อินทรีย์, นายเกื้อ อุทัย

LIRT

ระหว่าง

นายรังสรรค์ รังสิกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ

นายไพบุลย์ มัมวิลาญ, นางสุมา นิตยสุทร

นายสง่า วัชรภรณ์, นายสุจินต์ เชาว์วิศิษฐ์

ไม่สังกัดพรรคใด

คำบรรยายคำร้องการคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ร้องคัดค้าน ศาลวินิจฉัยว่าเป็นคำร้องที่เคลือบคลุม

คำร้องที่ 1 ผู้ร้องมิได้ระบุว่านายอำเภอคนใดใช้อำนาจคุกคามขู่เข็ญผู้ใดในหน่วยเลือกตั้งใด มิให้เลือกตั้งผู้ร้องและให้เลือกตั้งผู้สมัครคนใด คำร้องข้อนี้เคลือบคลุม

คำร้องที่ 2 ผู้ร้องระบุว่ากรรมการตรวจคะแนนไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ร้อง โดยนับคะแนนเลขดีของผู้ร้องให้เป็นเลขเสีย เช่นบัตรที่มีเลขไทยแต่อย่างเดียวของผู้ร้อง กรรมการนับให้เป็นบัตรเสียแต่ของผู้สมัครหมายเลขอื่นเป็นเลขดี

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วเห็นว่ากรรมการตรวจคะแนนได้นับคะแนนบัตรเลือกตั้งที่มีแต่เลขไทย หรืออารบิกแต่อย่างเดียวของผู้ร้อง และผู้มีบัตรรับเลือกตั้งซึ่งเป็นผู้คัดค้านทุกคนว่าเป็นบัตรดีบ้าง บัตรเสียบ้างเช่นเดียวกัน หาได้นับบัตรดังกล่าวของผู้ร้องว่าเป็นบัตรเสียและของผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่นว่าเป็นบัตรดี ดังผู้ร้องกล่าวอ้างในคำร้องข้อ 2 ไม่

คำร้องที่ 3 ผู้ร้องมิได้ระบุว่า คะแนนที่ทางราชการประกาศกับคะแนนตามบัญชี ในแบบ ผท. ชุดที่อยู่ในหีบบัตรเลือกตั้งไม่ตรงกัน เพราะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงขึ้นภายหลังนั้น มีหน่วยใดบ้างที่ไม่ตรงกัน ส่วนข้อความว่าการนับคะแนนไม่ตรงต่อความจริงจึงทำให้ผลการรวมคะแนนของผู้ร้องผิดพลาด ก็ไม่ได้บรรยายว่าเป็นผลการรวมคะแนนของหน่วยเลือกตั้งหน่วยใด ที่ว่าผิดพลาดก็อาจผิดพลาดในทางที่ทำให้คะแนนของผู้ร้องมากขึ้น หรือน้อยลงก็ได้คำร้องนี้จึงเคลือบคลุม

คำร้องข้อ 4 ผู้ร้องมิได้บรรยายว่า มีการคัดทอนคะแนนของผู้สมัครคนใด การรวมคะแนนสับสนอย่างไร ผิดถูกเป็นจำนวนเท่าใด ทำให้คะแนนของผู้สมัครคนใดได้คะแนนมากขึ้นหรือน้อยลงอย่างไร คำร้องข้อนี้จึงเคลือบคลุม

LIRT

คำร้องข้อ 5 ผู้ร้องมิได้บรรยายให้เข้าใจได้ว่า มีการใช้บัตรปลอมในหน่วยไหนบ้าง และผู้ได้รับเลือกตั้งคนใดเป็นผู้ใช้ คำร้องข้อนี้จึงเคลือบคลุม

คำร้องข้อ 6 ผู้ร้องมิได้ยืนยันว่า ผู้ได้รับเลือกตั้งคนใดรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์แก่ผู้ใดเพื่อจูงใจให้ลงคะแนน คำร้องข้อนี้จึงเคลือบคลุม

คำร้องข้อ 7 ผู้ร้องมิได้ยืนยันว่า ผู้ดำเนินการเลือกตั้งหน่วยใด อำเภอใดได้ปฏิบัติไปดังผู้ร้องบรรยายในคำร้อง การที่ผู้ร้องระบุเพียงว่าเป็นการปฏิบัติของผู้ดำเนินการเลือกตั้งบางหน่วย บางอำเภอ จึงไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้เข้าใจว่าเป็นหน่วยไหน อำเภอใด คำร้องข้อนี้จึงเคลือบคลุม

คำร้องข้อ 8 กฎกระทรวงข้อ 15 ออกตามความในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. 2511 ระบุข้อความไว้เพียงว่า ให้เอากระดาสปิดทับช่องใส่บัตรเลือกตั้ง โดยมีลายมือชื่อคณะกรรมการตรวจคะแนนกำกับไว้บนกระดาส มิได้ระบุว่าต้องปิดกระดาสรอบที่ระหว่างฝาหีบกับตัวหีบจดกันดังคำร้องคัดค้าน คำร้องข้อนี้แม้จะเป็นความจริง ก็ไม่ใช่เป็นเหตุที่ผู้ร้องจะอ้างเป็นข้อคัดค้านการเลือกตั้ง

คำพิพากษาฎีกาที่ 623/2514 คำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนที่กล่าวหาว่ากรรมการตรวจคะแนนวินิจฉัยบัตรดีเป็นบัตรเสีย วินิจฉัยบัตรเสียเป็นบัตรดี โดยมีได้กล่าวบรรยายมาด้วยว่าบัตรชนิดใดที่เป็นบัตรดี แต่กรรมการตรวจคะแนนถือว่าเป็นบัตรเสีย และบัตรชนิดใดที่เป็นบัตรเสีย กรรมการตรวจคะแนนถือว่าเป็นบัตรดี เป็นคำร้องที่เคลือบคลุม

คำร้อง ฯ ที่กล่าวหาว่ามีบุคคลบางคนใช้อิทธิพลบีบบังคับผู้เลือกตั้งให้ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางนาย และผู้สมัครรับเลือกตั้งบางนายหรือพรรคพวกให้หรือขอให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์แก่ผู้เลือกตั้ง เพื่อบังคับผู้เลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครที่เป็นพรรคพวกของตน โดยไม่ระบุว่าใครเป็นผู้ใช้อิทธิพลบีบบังคับผู้เลือกตั้งให้ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครคนใด และผู้สมัครคนใดหรือพรรคพวกของผู้สมัคร

LIRT

คนใดให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินแก่ผู้เลือกตั้ง และคำร้อง ฯ ที่กล่าวหาว่า ได้มีการแก้ไข ประกาศผลการนับคะแนนและรายงานการนับคะแนนให้ผิดพลาดไปจากความจริง โดยมีได้บรรยายว่า การแก้ไขนั้นได้กระทำในหน่วยเลือกตั้งใด เป็นคำร้องที่เคลือบคลุมเช่นเดียวกัน

คำพิพากษากฎีกาที่ 1181/2518 พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2511 ให้ใช้ ป.ว.พ. โดยอนุโลม คำร้องคัดค้านการเลือกตั้งอยู่ในบังคับมาตรา 172 คำร้องที่บรรยายไม่ชัดว่ากรรมการหน่วยใดนับคะแนนไม่ชอบ ผู้ไม่มีสัญชาติไทยที่ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งคือใคร ช่วยอย่างไร ผู้เลือกตั้งที่ได้รับทรัพย์สินหรือสัญญาคือใคร จำนวนเท่าใด คณะกรรมการหน่วยใดนับคะแนนไม่ชอบหมายเลขใด จำนวนเท่าใดดังนี้ เคลือบคลุม ผู้ร้องขอแก้ไขชัดเจน แต่หลังจากที่ผู้คัดค้านได้คัดค้านว่าเคลือบคลุมและขอให้ศาลชี้ขาดเบื้องต้นแล้วไม่อนุญาตให้แก้

คำพิพากษากฎีกาที่ 1193 ถึง 1195/2518 ผู้ร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บรรยายคำร้องว่า เจ้าพนักงานและกรรมการตรวจคะแนนปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและโดยทุจริตทำให้คะแนนของผู้สมัครหมายเลข 3 เลข 4 มากกว่าความเป็นจริง และคะแนนของผู้ร้องน้อยกว่าความเป็นจริง โดยมีได้ระบุไว้ว่าคะแนนที่ผิดจากความเป็นจริงนี้มีจำนวนเท่าใด เช่นนี้เมื่อเหตุทุจริตเกิดในหน่วยเลือกตั้ง ตามที่ระบุในคำร้องมีหลายสิบหน่วย หากเจ้าหน้าที่ได้กระทำการทุจริตดังกล่าวจริง ก็ยากที่ผู้ร้องจะประมาณคะแนนที่เกิดจากความทุจริตได้ การไม่ระบุจำนวนคะแนนในกรณีเช่นนี้ จึงไม่ทำให้คำร้องเคลือบคลุม แต่ที่ผู้ร้องคัดค้านระบุในคำร้องว่าผู้สมัครหมายเลข 3 เลข 4 ให้ทรัพย์สินหรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินเช่น เงิน เสื้อผ้า ข้าวสาร ฯลฯ แก่ผู้เลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ผู้เลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตน โดยมีได้กล่าวให้ชัดแจ้งว่าผู้สมัครหมายเลขใดให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินอย่างใดแก่ผู้ใด ย่อมเป็นคำร้องที่เคลือบคลุม

การตรวจนับคะแนนผิดพลาดบ้าง ซึ่งไม่ทำให้ผลการลงคะแนนเลือกตั้งเปลี่ยนแปลง ไม่เป็นเหตุอันควรสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

LIRT

ตารางสรุป ดำเนินการฎีกา เพื่อยกเลิกการเลือกตั้งครั้งที่ 9-11

ฎีกาที่	ผู้ร้องคัดค้าน	ผู้ถูกคัดค้าน	ผู้วินิจฉัย	ผลของการวินิจฉัย	จังหวัดซึ่งถูกคัดค้าน	การเลือกตั้งครั้งที่
742/12	— นายแสง แสงจันทร์	— ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร โดย นายเจริญ โลกะสิน ที่ 1 นายประชา คงศิริ ที่ 2	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	สกลนคร	9 (10 กุมภาพันธ์ 2512)
1323/12	— นายลี ดั่งสูงเนิน	— ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา นายสมพล เกียรติพันธุ์	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	นครราชสีมา	9 (10 กุมภาพันธ์ 2512)
1450/12	— นายเชวง วงศ์ใหญ่ — นายสังศักดิ์ สายบุญญา — นายทองคำ ไชยบาล — นายสนอง บุญโยทยาน — นายไพฑูรย์ แดงสนั่น — นายทวีศักดิ์ ปันตยานุรักษ์ — นายสว่าง อินทะสุวรรณ — นายบุญเลิศ อินทะสุวรรณ	— นายชูสง่า ไชยพันธุ์	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	เชียงราย	6 10 (กุมภาพันธ์ 2512)
239/2513	— นายเจริญทร์ สุวรรณชาติ — นายฉันท จันทม — นายชู อันสมัย — นายเชมชาติ บุญรัตน์พันธุ์ — นายมานิตย์ มาตเกษม — นายประวิทย์ สิงห์ราช — นายฉวีล พิมพมทินทร์ — นายเพชร จันทราช	— ร้อยตำรวจตรีชั้น สุวรรณเทรภ ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด — นายสมบูรณ์ ทวีวัฒน์ — นายสมพร จูรีมาศ — ร้อยเอกสมบูรณ์ ไพรัตน์ — ร้อยตรีอำพัน สุวรรณโชติ — นายเสมอ อัครปริต	ศาลฎีกา	ให้มีการเลือกตั้ง ใหม่แทนนายเสมอ อัครปริต แต่ผู้เดียว	ร้อยเอ็ด	9 (10 กุมภาพันธ์ 2512)

ฎีกาที่	ผู้ร้องคัดค้าน	ผู้ถูกคัดค้าน	ผู้วินิจฉัย	ผลของการวินิจฉัย	จังหวัดซึ่งถูกคัดค้าน	การเลือกตั้งครั้งที่
1651-1685/2513	— นายเทพ โชติพันธุ์ — นายพรชัย แสงชัย — นายมานิตย์ พรหมมานนท์ — นายเกอ อชัย — นายสุรศักดิ์ อินทรีย์	— นายรังสรรค์ รังสีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ — นายไพบูลย์ มณีวิลาชัย — นางสุมา นิตยสุทธิ์ — นายสง่า วัชรภรณ์ — นายสุจินต์ เซาว์วิชิต	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	ศรีสะเกษ	9 (10 กุมภาพันธ์ 2512)
623/2514	— นายสวัสดิ์ ขวัญเมือง	— นายเพียรศักดิ์ นิสัยสุข — นายเกษม จิระพันธ์	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	สิงห์บุรี	9 (10 กุมภาพันธ์ 2512)
1181/2518	— นายอุไร นวลลอ	— พลตรีวิชา นมสวัสดิ์ ผู้ว่าราชการ จังหวัดปทุมธานี กับพวก	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	ปทุมธานี	10 (26 มกราคม 2518)
1193-1195/2518	— พรรคประชาธิปไตย โดย — นายชุมพล มณีเนตร หัวหน้าพรรค — นายสาคร สิริบรรพต — นายเที่ยง สุริยบุตร — นายจำลอง มุกกันต์	— นายชเนตร เจียสกุล — นายชลิต สุวรรณรอด — นายกัมพล กลิ่นสุคนธ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	หนองคาย	10 (26 มกราคม 2518)

หมายเหตุ การคัดค้านการเลือกตั้งที่ 11 ปากกัวไม่เกิดขึ้นมาสู่ศาลฎีกา

7. พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522

การคัดค้านการเลือกตั้งนั้นได้บัญญัติไว้ดังต่อไปนี้ “มาตรา 78” เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใด ผู้เลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง ซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เห็นว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือ เห็นว่าการที่บุคคลใดได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากการเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยมิชอบ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 26, 32, 34, 51 หรือมาตรา 52 ผู้เลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลจังหวัดที่เขตเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่ หรือ ต่อศาลแพ่งสำหรับกรุงเทพมหานครภายในสามสิบวัน เว้นแต่เฉพาะกรณีร้องคัดค้านตามมาตรา 32 หรือมาตรา 34 ให้ยื่นคำร้องคัดค้านภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศเลือกตั้งเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่”

“มาตรา 26 ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิรับเลือกตั้งเข้าสมัครรับเลือกตั้ง”

มาตรา 32 เมื่อได้รับประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งใด ผู้สมัครแต่ละคนจะใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้งหมดเกินสามแสนห้าหมื่นบาทไม่ได้ ทั้งนี้ไม่รวมค่าธรรมเนียมการสมัคร

ค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งให้รวมถึงบรรดาเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่พรรคการเมืองหรือบุคคลอื่นใดจ่าย หรือรับว่าจะจ่ายแทนหรือนำมาให้ใช้โดยไม่คิดค่าตอบแทน เพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้งในกรณีนำทรัพย์สินมาให้ใช้ ให้คำนวณตามอัตราค่าเช่าหรือค่าตอบแทนตามปกติในท้องถิ่นนั้น ๆ

“มาตรา 34” ภายในกำหนดสามเดือนหลังจากวันประกาศผลเลือกตั้ง ผู้สมัครต้องยื่นรายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ถูกต้อง ตามความเป็นจริงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดที่ตนรับสมัครเลือกตั้ง ซึ่งได้แก่

- (1) ค่าใช้จ่ายทั้งหมดเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ได้จ่ายไปแล้ว
- (2) ค่าใช้จ่ายทั้งหมดเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ยังค้างชำระ

LIRT

(3) หลักฐานการจ่ายเงินตาม (1) และหลักฐานการค้างชำระ (2) ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการแสดงชื่อและที่อยู่ของผู้รับหรือเจ้าหน้าที่

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรักษารายการค่าใช้จ่ายและหลักฐานตามวรรคหนึ่งมีกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ประกาศผลการเลือกตั้ง

ในกรณีที่มีการคัดค้านการเลือกตั้งที่กระทำในเขตเลือกตั้งใด ว่าผู้สมัครใช้จ่ายเงินเกินกว่าที่กำหนด ให้เก็บรักษารายการค่าใช้จ่าย และหลักฐานดังกล่าวไว้จนกว่าคดีถึงที่สุด

การขอตรวจสอบและขอสำเนารายการค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่ง จะกระทำได้แต่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง โดยยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและเสียค่าธรรมเนียมตามระเบียบทางราชการ”

“มาตรา 51 ห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนหรือเจ้าหน้าที่คะแนนผู้ใดจงใจนับบัตรเลือกตั้งหรือคะแนนในการเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริงหรือรวมคะแนนให้ผิดไปหรือกระทำด้วยประการใด โดยมีได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสียหรือกระทำด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้หรืออ่านบัตรเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริงหรือทำรายงานการเลือกตั้งไม่ตรงความจริง”

“มาตรา 52 ห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนหรือเจ้าหน้าที่คะแนนผู้ใดจงใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ หรือกระทำการอันใดเพื่อขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย กฎกระทรวงหรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้”

“มาตรา 79” เมื่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งได้รับคำร้องคัดค้านแล้วให้ดำเนินการพิจารณาโดยไม่ชักช้าและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมและให้ทำความเข้าใจและส่งสำนวนไปยังศาลฎีกา เพื่อวินิจฉัยและให้ศาลฎีกามีอำนาจตั้งต่อไป

LIRT

(1) ถ้าเห็นว่าการเลือกตั้ง หรือการที่ผู้ใดได้รับเลือกตั้งเป็นไปโดยมิชอบสมควรจะให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้มีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น หรือเฉพาะแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดที่ถูกคัดค้านในเขตเลือกตั้งตามคำร้องคัดค้านนั้นได้

(2) ถ้าเห็นว่าการเลือกตั้งหรือการที่ผู้ใดได้รับการเลือกตั้งเป็นไปโดยชอบหรือแม้มิชอบแต่ไม่มีเหตุอันสมควรจะมีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น หรือเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกคัดค้านในเขตเลือกตั้งนั้นให้มีคำสั่งยกคำร้องคัดค้านเสีย

“มาตรา 80” เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งอย่างใดแล้วให้ส่งสำเนาคำสั่งไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เพื่อแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบ

ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้ถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งถูกคัดค้านนั้นขาดจากสมาชิกภาพตั้งแต่วันที่ศาลฎีกามีคำสั่งยอมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นได้กระทำไป ในหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้รับแจ้งคำสั่ง

สาระสำคัญของ การคัดค้านการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 มีดังนี้ ซึ่งใช้ในการเลือกตั้งครั้งที่ 12

วิธีการคัดค้าน

(1) ผู้มีสิทธิคัดค้านได้แก่

- ก. ผู้เลือกตั้ง
- ข. ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น
- ค. ผู้แทนพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งจะร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้เฉพาะในเขตที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น ส่วนผู้แทนพรรคการเมืองจะร้องคัดค้านได้เฉพาะสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

(2) ระยะเวลาในการคัดค้าน

ต้องร้องคัดค้านภายในสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้ง โดยได้แยกศาลที่จะรับคำร้องไว้ดังนี้

ก. สำหรับกรุงเทพมหานครให้ยื่นต่อศาลแพ่ง

ข. สำหรับในจังหวัดอื่น ให้ยื่นต่อศาลจังหวัด

ข้อยกเว้น พระราชบัญญัติการเลือกตั้งฉบับนี้ ได้บัญญัติไว้เฉพาะกรณีร้องคัดค้านภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่ประกาศผลการเลือกตั้งได้เฉพาะในกรณี

ก. ร้องคัดค้านเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย และการหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง ทั้งหมดเกินสามแสนห้าหมื่นบาทถ้วน

ข. ร้องคัดค้านขอตรวจสอบและขอสำเนารายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ในกรณีที่จะยื่นคำร้องเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายและการหาเสียงเลือกตั้งให้ยื่นคำร้องต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและเสียค่าธรรมเนียมตามระเบียบของทางราชการ

(3) สาเหตุในการร้องคัดค้าน

ก. เมื่อเห็นว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไป โดยมีข้อบกพร่องสมควรที่จะให้มีการเลือกตั้งใหม่ เช่น

— ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ นายกเทศมนตรี นายกเมืองพัทยา เทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสุขาภิบาล หรือกรรมการสภาตำบลใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

— ผู้สมัครเลือกตั้งหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด โดยมีขอบเพื่อจะจงใจให้ผู้เลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่นหรือให้งดเว้นมิให้ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครบางคน

LIRT

— เจ้าหน้าที่งานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนหรือเจ้าหน้าที่คะแนนผู้ใดจงใจนับบัตรเลือกตั้งหรือคะแนนในการเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริงหรือรวมคะแนนให้ผิดไปหรือกระทำด้วยประการใด โดยมีได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสียกระทำด้วยประการใดแก่บัตรเสีย เพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริงหรือทำรายงานการเลือกตั้งไม่ตรงความจริง

— การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ผู้เลือกตั้งขาดคุณสมบัติในการเลือกตั้งเช่น ในเรื่องอายุ หรือเป็นคนต่างด้าว

ในกรณีที่ผู้เลือกตั้งมีบิดาเป็นคนต่างด้าว จะเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

ก. สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก หรือมัธยมศึกษาปีที่สามหรือมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือตามแผนการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2520 แล้วแต่กรณี หรือมีความรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่า

ข. รับหรือเคยรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

ค. เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

ง. เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาเมืองพัทยา กรรมการสุขาภิบาล กรรมการสภาตำบล กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน

จ. เสียหรือเคยเสียภาษีรายได้บุคคลธรรมดาหรือภาษีโรงเรือน และที่ดิน หรือภาษีบำรุงท้องที่ตามกฎหมายติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

ข. เมื่อเห็นว่าการที่บุคคลใดได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากการเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยมิชอบ อันสมควรที่จะให้มีการเลือกตั้งใหม่ เช่น

LIRT

- อ้างว่าผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้ง เช่น ขาดคุณสมบัติในเรื่องอายุ การศึกษา หรืออ้างว่าผู้ถูกคัดค้านเป็นคนต่างด้าว
- อ้างว่าผู้ได้รับเลือกตั้งใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกินสามแสนห้าหมื่นบาทถ้วน หรือยื่นรายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งไม่ตรงกับความจริง
- ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งได้จูงใจให้ราษฎรลงคะแนนให้แก่ตน โดยให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์แก่ผู้เลือกตั้งที่ลงคะแนนให้แก่ตน

แต่ข้ออ้างดังกล่าวจะต้องกล่าวให้ชัดแจ้ง มิฉะนั้นศาลจะยกคำร้องโดยถือว่าเป็นคำร้องที่เคลือบคลุม เช่น กล่าวหาว่ากรรมการตรวจคะแนนวินิจฉัยบัตรดีเป็นบัตรเสีย วินิจฉัยบัตรเสียเป็นบัตรดี โดยมีได้กล่าวบรรยายมาด้วยว่าบัตรชนิดใดที่เป็นบัตรดีแต่กรรมการตรวจคะแนนถือว่าเป็นบัตรเสีย และบัตรชนิดใดที่เป็นบัตรเสียแต่กรรมการตรวจคะแนนถือว่าเป็นบัตรดี ดังนี้ศาลฎีกาถือว่าเป็นคำร้องที่เคลือบคลุม

ผู้มีอำนาจวินิจฉัย

ศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย ในการวินิจฉัยศาลฎีกาต้องฟังข้อเท็จจริง ตามที่ศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งได้วินิจฉัยมาแล้วจากพยานหลักฐานในสำนวน โดยต้องดำเนินการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพราะศาลจังหวัดและศาลแพ่งเป็นเพียงผู้พิจารณาเท่านั้น แล้วทำความเห็นและส่งสำนวนไปยังศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัยและให้ศาลฎีกามีอำนาจดังต่อไปนี้

1. ถ้าเห็นว่าการเลือกตั้งหรือการที่ผู้ใดได้รับเลือกตั้งเป็นไปโดยมิชอบ สมควรจะให้มีการเลือกตั้งใหม่ให้มีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น หรือเฉพาะแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดที่ถูกคัดค้านในเขตเลือกตั้งตามคำร้องคัดค้านนั้นได้
2. ถ้าเห็นว่าการเลือกตั้งหรือการที่ผู้ใดได้รับการเลือกตั้งเป็นไปโดยชอบหรือแม้มิชอบแต่ไม่มีเหตุอันสมควรจะมีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น หรือเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกคัดค้านในเขตเลือกตั้งนั้น ให้มีคำสั่งยกคำร้องคัดค้านเสีย

LIRT

เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งอย่างใดแล้วให้ส่งสำเนาคำสั่งไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเพื่อแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบ

เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้ถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถูกคัดค้านนั้นขาดจากสมาชิกภาพตั้งแต่วันที่ศาลฎีกามีคำสั่ง คำสั่งของศาลฎีกาซึ่งเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดคนหนึ่งสิ้นสุดลง ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก่อนที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้รับแจ้งคำสั่ง

ในการเลือกตั้งครั้งที่ 12 (วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522) นี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ซึ่งเมื่อได้มีการเลือกตั้งเสร็จสิ้นลงแล้ว ก็มีการคัดค้านการเลือกตั้งเกิดขึ้นและในการคัดค้านการเลือกตั้งครั้งนี้โดยให้ศาลชั้นต้นเป็นผู้พิจารณาแล้วส่งสำนวนไปให้ศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย ซึ่งการคัดค้านการเลือกตั้งครั้งนี้ มีคำพิพากษาขึ้นสู่ศาลฎีกาดังนี้ ฎีกาที่ 1756/2522, 2181/2522, 2812/2522, 2964/2522

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2464/2522

(นายจำลอง ครุฑขุนทด ผู้ร้อง ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา กับพวกผู้คัดค้าน) วิธีพิจารณาความแพ่ง บรรยายฟ้อง (ม. 172)
พระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522

คำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้บรรยายว่า เจ้าพนักงานผู้ใดทำบัญชีผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ชอบในหน่วยเลือกตั้งใด และบอกให้ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัคร ๆ ใช้จ่ายเงินจำนวน 350,000 บาท เป็นค่าอะไรเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือไม่ เป็นฟ้องเคลือบคลุม พ.ร.บ. การเลือกตั้งฯ ให้อนุโลมใช้ ป.ว.พ. บังคับ

LIRT

“ศาลชั้นต้นสั่งคดีได้สวนคำร้อง ทำให้ความเห็นส่งสำนวนมายังศาลฎีกาว่า คำร้องของผู้ร้องเคลือบคลุม เห็นสมควรให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาตรวจสอบสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว เห็นว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 มาตรา 79 ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ประมวลกฎหมายดังกล่าว มาตรา 102 วรรคสองบัญญัติว่า “คำฟ้องต้องแสดงโดยแจ้งชัดซึ่งสภาพแห่งข้อหาของโจทก์และคำขอบังคับ ทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาเช่นนั้น” และมาตรา 1 (3) “คำฟ้องหมายความว่า กระบวนพิจารณาใด ๆ ที่โจทก์ได้เสนอข้อหาต่อศาล ฯ ล ฯ ไม่ว่าจะได้เสนอในขณะที่เริ่มคดีโดยคำฟ้องหรือคำร้องขอ ฯ ล ฯ” ดังนี้ เห็นว่าคำร้องที่ผู้ร้องขอให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ ต้องอยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172 ด้วย

พิเคราะห์แล้ว สำหรับคำร้องข้อ ก. ข. และ ค. นั้น ผู้ร้องกล่าวในคำร้องแต่เพียงว่า ก. เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งในเขตอำเภอด่านขุนทด และอำเภอบักรงชัย ทำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งใหม่โดยไม่ชอบ เป็นเหตุให้ผู้เลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งไม่ได้ ในเขตอำเภอด่านขุนทดประมาณ 6,164 คน และในเขตอำเภอบักรงชัยประมาณ 8,630 คน ข. เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งกรรมการตรวจคะแนนและเจ้าหน้าที่คะแนนในเขตอำเภอปากช่องและอำเภอสีคิ้วฝ่าฝืนกฎหมายอนุญาตให้ผู้เลือกตั้งซึ่งบัตรประจำตัวประชาชนหมดอายุเกินกว่า 60 วันลงคะแนนเลือกตั้ง และ ค. กรรมการเลือกตั้งเขตอำเภอด่านขุนทดบอกและจูงใจผู้เลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเลขหมายประจำตัว 10 และ 11 ผู้ร้องมิได้บรรยายข้อเท็จจริงให้แจ้งชัดว่าเจ้าพนักงานคนใดเป็นผู้กระทำการเช่นนั้นและได้กระทำการนั้นในหน่วยเลือกตั้งใด การที่ผู้ร้องกล่าวในคำร้องว่ามีการกระทำในเขตอำเภอด่านขุนทด อำเภอบักรงชัย อำเภอปากช่อง และอำเภอสีคิ้วนั้น มิได้หมายความว่ามีการกระทำในทุกหน่วยเลือกตั้งในแต่ละอำเภอนั้น และผู้ร้องมิได้บรรยายว่าได้มีการบอกและจูงใจผู้ใดให้ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งหมายเลข 10

และ 11 ส่วนคำร้องข้อ ง. นั้น ผู้ร้องกล่าวแต่เพียงว่า นายประสาร ด่านกุล ใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกิน 350,000 บาท มิได้กล่าวถึงข้อเท็จจริงโดยแจ้งชัด ว่านายประสาร ด่านกุล ใช้จ่ายในกิจการอย่างใด พอที่จะให้ผู้คัดค้านเข้าใจได้ว่าค่าใช้จ่ายนั้นเป็นค่าใช้จ่ายในกิจการใด และเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือไม่ ดังนั้นเห็นว่าคำร้องของผู้ร้องทุกข้อไม่แสดงโดยแจ้งชัด ซึ่งสภาพแห่งข้อหา และข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหานี้จึงเป็นฟ้องเคลือบคลุม ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172

ให้ยกคำร้องของผู้ร้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ

(ธาดา วัชรนันท์—ประเสริฐ วราภรณ์—จรัส เขมะจารุ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2812/2522

(นายยรรยง ดินนิรัตน์ กับพวก ผู้ร้อง นายชัย ชิดชอบ กับพวก ผู้คัดค้าน)
วิธีพิจารณาความแพ่ง พินาศไม่เกินคำร้อง (ม. 142)

บรรยายฟ้อง (ม. 172)

พระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522

คำร้องว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ชอบ เพราะผู้สมัครที่ได้รับเลือกตั้งเป็นกำนัน ซึ่งเป็นพนักงานของหน่วยงานของรัฐมิได้บรรยายว่าผู้สมัครนั้นรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัครฝ่าฝืน พ.ร.บ. การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ม. 26 ไม่ชอบด้วย ม. 78 ศาลยกขึ้นวินิจฉัยได้เอง ให้ยกคำร้อง

ศาลชั้นต้นเห็นควรยกคำร้อง

ศาลฎีกาวินิจฉัยข้อกฎหมายว่า “ในเบื้องต้นเห็นสมควรวินิจฉัยปัญหาที่ว่าคำร้องของผู้ร้องทั้งสองชอบด้วยมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 หรือไม่เสียก่อน เพราะเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกปัญหานี้ขึ้นกล่าวอ้างก็ตาม ทั้งนี้ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5), 247 และพระ-

LIRT

ราชบัญญัติการเลือกตั้งฯ ดังกล่าว มาตรา 79 พิกะระห์แล้ว พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 หมวด 9 ว่าด้วยการคัดค้านการเลือกตั้ง มาตรา 78 บัญญัติว่า “เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใด ผู้เลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เห็นว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือเห็นว่าการที่บุคคลใดได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยมิชอบ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 26 มาตรา 32 มาตรา 34 มาตรา 51 หรือมาตรา 52 ผู้เลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลจังหวัดที่เขตเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่ หรือต่อศาลแพ่งสำหรับกรุงเทพมหานครภายในสามสิบวัน เว้นแต่เฉพาะกรณีร้องคัดค้านตามมาตรา 32 หรือมาตรา 34 ให้ยื่นคำร้องคัดค้านภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่” ดังนี้ เห็นว่า การคัดค้านการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่ง บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวได้จำกัดประเภทของบุคคลผู้มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านไว้ ได้แก่ผู้เลือกตั้ง ผู้สมัคร และพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นโดยให้มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลภายใน ระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ในกรณีเห็นว่า การเลือกตั้ง หรือการที่บุคคลใดได้รับการเลือกตั้งเป็นไปโดยมิชอบ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 26, 32, 34, 51 หรือมาตรา 52 ด้วย ซึ่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 26 บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เข้าสมัครรับเลือกตั้ง และการฝ่าฝืนมีโทษตามมาตรา 84 เมื่อพิจารณาคำร้องของผู้ร้องทั้งสองแล้ว คงมีใจความสำคัญเพียงว่า ในวันยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง นายชัย ชิดชอบ ผู้คัดค้านที่ 1 ผู้สมัครยังดำรงตำแหน่งกำนันตำบลลิสาณ และนายทะเบียนตำบลลิสาณ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 96 (7) ที่ว่าเป็นพนักงานของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ขอให้มีความสำคัญว่าการได้รับการเลือกตั้งเป็นไปโดยมิชอบและสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่เท่านั้น คำร้องมิได้แสดงโดยแจ้งชัดแห่งข้อหาว่า การที่นายชัย ชิดชอบ ผู้คัดค้านที่ 1

ได้รับการเลือกตั้งเป็นไปโดยมิชอบนั้น เป็นการฝ่าฝืนมาตรา 26 ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 78 อย่างไร กล่าวคือ มิได้บรรยายข้อเท็จจริงว่า นายชัย ชิดชอบ ผู้คัดค้านที่ 1 ได้รู้แล้วว่า ตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เพราะเป็นบุคคลต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 96 (7) แล้วยังเข้าสมัครรับเลือกตั้งอีก ฉะนั้น คำร้องของผู้ร้องทั้งสอง ซึ่งบรรยายอ้างถึงแต่คุณสมบัติของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแต่อย่างเดียว จึงเป็นคำร้องที่ไม่ชอบด้วยมาตรา 78 ไม่มีเหตุผลที่จะรับไว้เพื่อพิจารณาวินิจฉัย และมีคำสั่งว่า การที่นายชัย ชิดชอบ ผู้คัดค้านที่ 1 ได้รับการเลือกตั้งเป็นไปโดยมิชอบสมควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือไม่ตามมาตรา 79 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 นั้น แต่ประการใด คดีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นข้ออื่นต่อไป

จึงมีคำสั่งยกคำร้องของผู้ร้องทั้งสอง ค่าฤชาธรรมเนียมเป็นพับ

คำสั่งที่ 2181/2522

วิธีพิจารณาความแพ่ง คู่ความ (ม. 55)

บรรยายฟ้อง (ม. 172)

พระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522

ร้องคัดค้านการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรต่อศาล ทำได้เฉพาะกรณีตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ม. 26, 32, 34, 51 และ 56 คำร้องไม่ระบุตัวกรรมการที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบไม่ระบุหน่วยเลือกตั้งที่มีการใช้สิทธิโดยมิชอบ ซึ่งควรระบุให้ชัดว่าการกระทำที่อ้างว่ามิชอบนั้นเกิดขึ้นที่หน่วยเลือกตั้งใด ผู้ใดกระทำอย่างไร ผู้ใดเสียหาย อันเป็นสารสำคัญเพื่อให้ผู้คัดค้านเข้าใจข้อหาได้ดี คำร้องดังนี้

เคลือบคลุม

LIRT

คำสั่ง

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ 2181/2522

ศาลฎีกา

วันที่ 20 เดือนสิงหาคม พุทธศักราช 2522

ความแพ่ง

นายประเทือง แดงยา

ผู้ร้อง

ระหว่าง ผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชร ที่ 1 นายแพทย์มานิตย์ สุคนธ์พานิช ที่ 2
 พันตำรวจตรี อร่าม จงสวัสดิ์ ที่ 3

ผู้คัดค้าน

เรื่อง ร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ร้องร้องว่า ผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดกำแพงเพชร มีสิทธิร้องคัดค้านตามกฎหมาย โดยที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรทั่วราชอาณาจักร กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครองได้ประกาศชักชวนโฆษณาให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งหลายวิธี แม้บัตรประจำตัวที่หมดอายุก็มีสิทธิลงคะแนน ต่อมาประมาณ 3-4 วันก่อนเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครองมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงบัตรประจำตัวประชาชนที่จะใช้สิทธิลงคะแนนได้ ต้องเป็นบัตรขาดอายุแล้วไม่เกิน 60 วัน ทำให้ประชาชนที่มีบัตรขาดอายุเกิน 60 วัน ไม่อาจไปใช้สิทธิของตนได้ จะทำใหม่ก็ไม่ทัน ถือว่าเป็นการฉ้อฉลต่อประชาชน ตามบทบัญญัติการเลือกตั้งไม่เปิดช่องหรือให้อำนาจที่จะยืดหรือขยายอายุของบัตรที่สิ้นอายุให้เกิดมีผลใช้ได้ตามกฎหมาย กระทรวงมหาดไทยโดยกรมการปกครองกระทำการดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย คำสั่งของกระทรวงมหาดไทย จึงเป็นคำสั่งที่มีชอบ นายมานิตย์ สุคนธ์พานิช และพันตำรวจตรี อร่าม จงสวัสดิ์ ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 1 ย่อมตกเป็นโมฆะ อนึ่งการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 ดังกล่าว เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนน เจ้าหน้าที่คะแนนกระทำรายการเลือกตั้งที่ไม่ตรงต่อความเป็นจริง และกระทำการอันเป็นการขัดขวางมิให้มีการเป็นไป

LIRT

ตามกฎหมาย กล่าวคือ ให้มีการลงคะแนนทั้ง ๆ ที่บุคคลผู้นั้นไม่มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนกลับกรอกข้อความว่าไปใช้สิทธิ บางหน่วยเลือกตั้งอนุญาตให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งถือบัตรประจำตัวประชาชนที่ขาดอายุแล้วใช้สิทธิลงคะแนนได้ แต่บางหน่วยเลือกตั้งไม่อนุญาต กรณีที่เกิดขึ้นเช่นนี้เกิดขึ้นในหน่วยเลือกตั้งหลายหน่วยเลือกตั้ง ในเขตท้องที่อำเภอเมืองมีในเขตหน่วยเลือกตั้งหลายหน่วยเลือกตั้งในตำบลไทรคิงษ์ ตำบลอ่างทอง ตำบลโกสุมพิ ตำบลทรงธรรม ตำบลคณธี ตำบลหนองปลิง ส่วนที่อำเภอพรานกระต่ายมีหลายหน่วยเลือกตั้งในตำบลพรานกระต่าย ตำบลหนองหัววัว ตำบลคุยบ้านโอง ตำบลท่าไม้ ตำบลวังควง สำหรับกิ่งอำเภอลานกระบือมีในหน่วยเลือกตั้งหลายหน่วยเลือกตั้งในตำบลหนองหลวง ตำบลลานกระบือ อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ผู้ร้องเห็นว่าการดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ 1 มิชอบ ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งก็เป็นไปโดยมิชอบ ขอให้มีความสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ 1 ใหม่

ผู้คัดค้านทั้งสามคัดค้านว่า ผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะการกระทำของกระทรวงมหาดไทยโดยกรมการปกครอง เนื่องจากตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ผู้ร้องจะมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้เฉพาะกรณีที่มีการฝ่าฝืนมาตรา 26, 32, 34, 51, 52, 78 เท่านั้น กระทรวงมหาดไทยมิใช่เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง และที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าในเขตเลือกตั้งที่ 1 มีหน่วยเลือกตั้งหลายหน่วยที่เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนน เจ้าหน้าที่คะแนนปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ฝ่าฝืนกฎหมายนั้น ผู้ร้องมิได้บรรยายให้ชัดเจนว่าเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนที่มีการกระทำโดยมิชอบนั้นเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งผู้ใด กรรมการตรวจคะแนนผู้ใด ประจำหน่วยเลือกตั้งหน่วยใด บุคคลที่ว่ามีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่มีการให้ลงคะแนนนั้นเป็นผู้ใด จำนวนเท่าใดผู้มีสิทธิเลือกตั้งมิได้ไปใช้สิทธิ กรรมการตรวจคะแนนกรอกข้อความว่าไปใช้สิทธิเป็นผู้ใด จำนวนเท่าใด บางหน่วยเลือกตั้งอนุญาตให้

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ถือบัตรประจำตัวประชาชนขาดอายุใช้สิทธิลงคะแนนได้ แต่บางหน่วยเลือกตั้งไม่อนุญาต ผู้ร้องบรรยายว่ากรณีเกิดขึ้นในหลายหน่วยเลือกตั้งในเขตท้องที่อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอพรานกระต่าย ถึงอำเภอลานกระบือ มิได้บรรยายให้ชัดเจนว่าเป็นหน่วยเลือกตั้งแห่งใด หน่วยเลือกตั้งที่เท่าใด ทั้งนี้เขตหน่วยเลือกตั้งตำบลหนึ่ง ๆ มีหลายหน่วยเลือกตั้งด้วยกัน คำร้องของผู้ร้องมิได้แสดงโดยชัดแจ้งซึ่งข้อเท็จจริงอันเป็นสภาพแห่งข้อหาที่ว่า การเลือกตั้งเป็นไปโดยมิชอบ อันสมควรจะให้มีการเลือกตั้งใหม่ อย่างไรก็ดีเพียงใดหรือไม่ จึงเป็นคำร้องเคลือบคลุม อนึ่ง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งกระทรวงมหาดไทยจัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2522 นั้น กระทรวงมหาดไทยและจังหวัดตลอดจนเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนน เจ้าหน้าที่คะแนนได้ดำเนินการเป็นไปตามกฎหมาย กฎกระทรวงระเบียบข้อบังคับโดยชอบแล้ว ไม่มีเหตุอันสมควรจะให้มีการเลือกตั้งใหม่แต่อย่างใด ขอให้ยกคำร้อง ให้ผู้ร้องใช้ค่าฤชาธรรมเนียมค่าทนายความแทนผู้คัดค้าน

ศาลชั้นต้นเห็นว่าคดีพอทำความเข้าใจได้แล้ว จึงให้งดการไต่สวนและมีความเห็นว่าผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งเพราะการกระทำของกระทรวงมหาดไทยโดยกรรมการปกครอง กรณีไม่เข้าตามมาตรา 26, 32, 34, 51, 52, 78 และคำร้องของผู้ร้องที่กล่าวอ้างว่าเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนน เจ้าหน้าที่คะแนนปฏิบัติหน้าที่มิชอบฝ่าฝืนกฎหมายนั้นมิได้แสดงโดยแจ้งชัดซึ่งข้อเท็จจริงอันเป็นสภาพแห่งข้อหา เป็นคำร้องเคลือบคลุมเห็นควรยกคำร้อง

ศาลฎีกาตรวจสำเนาประชุมปรึกษาแล้ว ตามคำร้องข้อ 2 ผู้ร้องกล่าวอ้างคัดค้านการกระทำของกระทรวงมหาดไทยโดยกรรมการปกครองว่า กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย แต่เห็นว่ากระทรวงมหาดไทยมิใช่เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 มาตรา 78 บัญญัติให้ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้เฉพาะกรณีตามมาตรา 26, มาตรา 32 มาตรา 34 มาตรา 51

LIRT

มาตรา 52 กรณีไม่เข้าตามบทบัญญัติดังกล่าว ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งตามคำร้องข้อ 2 ส่วนคำร้องข้อ 2 มีปัญหาว่าเป็นคำร้องเคลือบคลุมหรือไม่ เห็นว่าผู้ร้องมิได้แสดงโดยแจ้งชัดซึ่งข้อเท็จจริงอันเป็นสภาพแห่งข้อหาว่าเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งผู้ใด กระทำการตรวจคะแนนผู้ใด ประจำหน่วยเลือกตั้งหน่วยใดบุคคลที่ไม่มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ให้มีการลงคะแนนนั้นเป็นผู้ใดจำนวนเท่าใด ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมิได้ไปใช้สิทธิ กระทำการตรวจคะแนนผู้ใด หน่วยเลือกตั้งใดกรอกข้อความว่าไปใช้สิทธิ หน่วยเลือกตั้งใดอนุญาตให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้บัตรประจำตัวประชาชนขาดอายุลงคะแนนได้ หน่วยเลือกตั้งใดไม่อนุญาตการกระทำที่อ้างว่ามีชอบ ควรจะได้กล่าวถึงรายละเอียดพอสมควรว่าเกิดขึ้นที่หน่วยเลือกตั้งใด ผู้ใดกระทำ กระทำอย่างไร ผู้ใดเสียหาย อันเป็นสาระสำคัญเพื่อจะได้ให้ผู้คัดค้านเข้าใจข้อหาได้ดี ทั้งนี้เพราะตำบลและอำเภอที่ผู้ร้องอ้างนั้นมีหลายหน่วยเลือกตั้ง เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กระทำการตรวจคะแนนมีหลายชุดด้วยกัน คำร้องข้อ 3 ของผู้ร้องจึงเคลือบคลุม ศาลฎีกาเห็นว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดกำแพงเพชรเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

จึงมีคำสั่งยกคำร้องของผู้ร้อง ค่าฤชาธรรมเนียมเป็นพับ

สมชัย ทรัพย์วนิช
 ๔
 เพื่องขจิต รัศมิภูติ
 แต่ง ทองภักดี

คำสั่งที่ 1756/2522

(นายวิเศษ พงษ์พิสิฐ ผู้ร้อง นายสันติ ชัยวิรัตน์ กับพวก ผู้คัดค้าน)

พระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522

บิดาของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแปลงสัญชาติเป็นไทยก่อนมีการสมัครรับเลือกตั้ง ไม่ถือว่าผู้สมัครมีบิดาเป็นคนต่างด้าวตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ม. 19

LIRT

ศาลชั้นต้นได้สวนแล้วเห็นควรยกคำร้อง

ศาลฎีกาวินิจฉัยข้อกฎหมายว่า “ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ร้องและผู้คัดค้านที่ 1 เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 1 จังหวัดชัยภูมิ ผู้คัดค้านที่ 1 มีบิดาเป็นคนต่างด้าว และได้แปลงสัญชาติเป็นไทย เมื่อ พ.ศ. 2517 ก่อนมีการสมัครรับเลือกตั้ง ผู้คัดค้านที่ 1 ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 1 จังหวัดชัยภูมิ เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2522 ส่วนผู้ร้องไม่ได้รับเลือกตั้ง คดีมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยว่า ผู้คัดค้านที่ 1 มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 มาตรา 19 บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าว จะเป็นผู้สมัครได้ต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้ได้เข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนตามกำหนดเวลาและสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่แปด หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ห้าหรือมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือตามแผนการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2520 แล้วแต่กรณี..... ฯลฯ แต่ปรากฏว่า เมื่อ พ.ศ. 2517 ก่อนมีการสมัครรับเลือกตั้งบิดาของผู้คัดค้านที่ 1 ได้แปลงสัญชาติเป็นไทยแล้ว ย่อมได้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ดังนั้นในขณะที่ผู้คัดค้านที่ 1 สมัครรับเลือกตั้ง บิดาของผู้คัดค้านที่ 1 จึงมิใช่เป็นคนต่างด้าว กรณีไม่ต้องห้ามตามมาตรา 19 อนึ่ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งจะอยู่ในบังคับของบทบัญญัติดังกล่าวหมายถึงว่า ขณะสมัครรับเลือกตั้งมีบิดาเป็นคนต่างด้าว มิใช่ขณะเกิดมีบิดาเป็นคนต่างด้าว เมื่อบิดาของผู้คัดค้านที่ 1 มีสัญชาติไทยอยู่แล้ว ในขณะที่ผู้คัดค้านที่ 1 สมัครรับเลือกตั้งเช่นนี้ กรณีไม่อยู่ในบังคับตามบทบัญญัตินั้นศาลฎีกาเห็นว่าผู้คัดค้านที่ 1 มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 และการที่ผู้คัดค้านที่ 1 ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 1 จังหวัดชัยภูมินั้นเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

จึงมีคำสั่งยกคำร้องของผู้ร้อง ค่าฤชาธรรมเนียมเป็นพับ”

(สมชัย ทรัพย์วณิช — เพื่องจิตร รัชมิภุติ — แต่ง ทอณภักดิ์)

LIRT

ตารางสรุป ดำเนินการสภา เกี่ยวกับการคัดค้านการเลือกตั้งครั้งที่ 12

ฎีกาที่	ผู้ร้องคัดค้าน	ผู้ถูกคัดค้าน	ผู้วินิจฉัย	ผลการวินิจฉัย	จังหวัดที่ถูกคัดค้าน	การเลือกตั้งครั้งที่
2964/2522	— นายจำลอง กรุฑขุนทด	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา กับพวก	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	นครราชสีมา	12 (22 เมษายน 2522)
2812/2522	— นายรณรงค์ ตันนวัฒน์ กับพวก	— นายชัย ชิดชอบ กับพวก	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	บุรีรัมย์	12 (22 เมษายน 2522)
2181/2522	— นายประเทือง แดงยา	ผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชร ที่ 1 — นายแพทย์มานิต์ สุนันท์พานิช ที่ 2 — พันตำรวจตรี อร่าม จงสวัสดิ์ ที่ 3	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	กำแพงเพชร	12 (22 เมษายน 2522)
1756/2522	— นายวิเศษ พงษ์พิสิษฐ์	— นายสันติ ชัยวิรัตน์ กับพวก	ศาลฎีกา	ยกคำร้อง	ชัยภูมิ	12 (22 เมษายน 2522)

LIART

บทกำหนดโทษ พระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522

1. ถ้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเทศมนตรี นายกเมืองพัทยา เทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สारวตกรำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านกรรมการสุขาภิบาล หรือกรรมการสภาตำบล ใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองใด

— ผู้ใดซึ่งรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิรับเลือกตั้งเข้าสมัครรับเลือกตั้ง

— ผู้ใดกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจะจูงใจให้ผู้เลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือให้ตนเว้นมิให้ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครใด

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งเนรเทศออกจากประเทศไทยด้วย

2. ผู้ใดใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกิน ค่าใช้จ่ายที่กำหนดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

3. ผู้สมัครผู้ใด ไม่ยื่นรายการค่าใช้จ่ายต่อผู้ว่าราชการจังหวัดภายในกำหนดสามเดือน หรือยื่นรายการค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

4. ถ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการ ตรวจคะแนน และเจ้าหน้าที่นับคะแนนจงใจนับบัตรเลือกตั้งหรือคะแนนในการเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไปหรือกระทำด้วยประการใดโดยมิได้มีอำนาจกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำด้วยประการใด แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงาน

LIRT

การเลือกตั้งไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับไม่เกิน ห้าหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดสิบปี

สรุป

เมื่อมีการประกาศผลของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสร็จสิ้นแล้ว ก็อาจมีการคัดค้านการเลือกตั้งครั้งนั้น ๆ ขึ้นมาได้ โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้มีสิทธิเลือกผู้แทนราษฎรเห็นว่าการเลือกตั้งในครั้งนั้น ๆ ไม่บริสุทธิ์และยุติธรรม ดังนั้นเพื่อให้ เกิดความเป็นธรรม บุคคลเหล่านี้ก็มีสิทธิร้องคัดค้านต่อผู้มีอำนาจวินิจฉัย โดยต้องปฏิบัติ ให้อยู่วิธีตามที่กฎหมายเลือกตั้งได้บัญญัติไว้ มิฉะนั้นย่อมไม่ได้รับผล การยื่นคำร้องต่อผู้มี อำนาจวินิจฉัยนั้น แต่เดิมนั้น (การเลือกตั้งครั้งที่ 1, 15 พฤศจิกายน 2476) ได้ให้ สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยและผลของการวินิจฉัยในครั้งนั้น ซึ่งมีผู้ถูกคัดค้าน ถึง 30 คน จาก 29 จังหวัด ปรากฏว่าผู้ถูกคัดค้านนั้นพ้นมลทิน, เมื่อมีการเลือกตั้ง ครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบันนี้ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งได้ให้ศาลสถิตย์ยุติธรรมเป็นผู้มี อำนาจวินิจฉัย โดยยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นซึ่งจะเป็นผู้พิจารณาแล้วนำความเห็นส่งสำนวน ไปยังศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัยต่อไป แต่ส่วนใหญ่ศาลชั้นต้นไม่ประทับฟ้องจึงมีคดีขึ้นมาสู่ศาล ฎีกาน้อย การคัดค้านการเลือกตั้งตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันโดยให้ศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย ซึ่ง ปรากฏในหนังสือรวมคำพิพากษาศาลฎีกามีทั้งหมด 25 คดี และผลให้มีการเลือกตั้งใหม่ 4 คดี ศาลยกคำร้อง 21 คดี ส่วนใหญ่ที่ศาลจะยกคำร้อง เพราะเป็นคำร้องที่เคลือบคลุม

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า

โดย น.อ.สมภพ ภิรมย์ ร.น.

ท่านผู้อ่านคงจะได้เคยอ่านหนังสือนิทานอีสปมาแล้ว นิทานอีสปเป็นหนังสือเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมอ่านแล้วให้คติธรรมเป็นอย่างสูง เด็กนักเรียนอ่านอย่างสนุก ผู้ใหญ่อ่านได้คิด เป็นหนังสืออ่านได้ทุกเพศทุกวัย อ่านได้ไม่เบื่อ อ่านเมื่อใดก็ได้ เป็นหนังสือทันสมัยทุกกาลเวลา เป็น “อกาลิก” เมื่อนิทานอีสปบรรยายจบเรื่องหนึ่งๆ แล้ว ลงท้ายตอนจบกล่าวว่า “นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า...” ในหนังสือนิทานอีสป เรื่องนิทานที่จับใจข้าพเจ้ามากจนจำได้ คือ เรื่องลาโง่ เป็นเรื่องแรกในหนังสือนิทานอีสป ซึ่งมีข้อความจำได้ดังนี้:—

“ลาโง่ตัวหนึ่งกินหญ้าอยู่ที่ชายป่า ได้ยินเสียงจิ้งหรีดร้องเพราะจับใจ อยากจะไคร่ร้องได้บ้าง จึงไปถามจิ้งหรีดว่า “เจ้ากินอะไร จึงมีเสียงไพเราะจับใจเช่นนั้น” จิ้งหรีดตอบว่า “เรากินน้ำค้าง” ตั้งแต่นั้นมา ลาโง่ตัวนั้นก็เที่ยวและเล็มน้ำค้างบนใบหญ้า ไปไม่ในไม่ช้าก็ตาย”

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า “สิ่งใดที่ผิดวิสัยของตนไปทำเข้าอาจให้โทษ” และความรู้พื้นฐานจากนิทานอีสป ข้าพเจ้ามีเวลาว่างพอดควรจึงได้อ่านหนังสือพระราชพงศาวดาร หนังสือพระราชพงศาวดารนี้อ่านได้ไม่เบื่อเช่นหนังสือนิทานอีสป ผิดกันแต่เพียงว่า การอ่านหนังสือพงศาวดารต้องอ่านอย่างศึกษาทุกขั้นตอน รสในการอ่านพระราชพงศาวดารนั้นเมื่อเป็นเด็กนักเรียนอ่านเพื่อเก็บคะแนนเท่านั้น แต่เมื่อเป็นผู้ใหญ่ขึ้นอ่านพงศาวดารอีกอย่างหนึ่ง คืออ่านอย่างได้คิด เพราะประวัติศาสตร์ย่อมซ้ำรอยเสมอ (History repeats itself) หนังสือประวัติศาสตร์ และพระราชพงศาวดารย่อมให้ความรู้กว้างขวางโดยเฉพาะให้ความรู้ทางการเมือง การทหาร การสังคม ฯลฯ ข้าพเจ้าได้อ่าน

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

พระราชพงศาวดาร กรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3 ฉบับของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ อ่านพบเรื่อง “ความอัศจรรย์ของพระยามหาเทพ” องค์การคำคุณฐาจัดพิมพ์ เมื่อ 11 มกราคม 2505 หน้า 102 อ่านแล้วติดใจได้คิดจึงใคร่นำมาเสนอท่านหากว่าท่านได้อ่านแล้ว อ่านผ่านไปหรือบางท่านยังไม่ได้อ่านจะได้อ่านเพื่อทราบ จะเห็นว่า “ความอัศจรรย์ของพระยามหาเทพ” นี้เหมาะแก่กาลสมัย ทุกโอกาส เป็นเรื่องโบราณ แต่ในปัจจุบันนี้ ความประหลาดของบุคคลบางท่านก็ได้หลุดพ้นไปจากการกระทำของพระยามหาเทพ กล่าวคือเมื่อบุคคลหลงอยู่ในอำนาจ วาสนา โลก โกรธ และหลง แล้วบทความเรื่องความอัศจรรย์ของพระยามหาเทพ เป็นเช่นนิทานอิสปที่กล่าว “นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า...” บทความนี้คัดออกมาเสนอท่านดังนี้.—

ความอัศจรรย์ของพระยามหาเทพ

ในเดือน 12 ข้างแรมนั้น มีการอัศจรรย์ควรจะกล่าวไว้ด้วย พระยามหาเทพ (ปาน) ทำผ้าป่าจะไปทอดที่วัดบวรมงคล มีนายเวรขุนหมื่นผู้คุมในกรม และขุนนางเจ็ดสิบ จันจิ ขุนพัฒน์ และชาวแพมาขออาสาปฏิบัติไปทำมากกว่ามากจนเหลือ พระในวัดต้องเอาไปทอดวัดอื่น ๆ ต่อไป ผ้าป่านั้นทำประกวดประชันกันเป็นกระจาด 3 ชั้นบ้าง 4 ชั้นบ้าง เป็นยักษ์ใหญ่บ้าง เป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ บ้าง เป็นอศุภบ้าง มีเครื่องเล่นสำหรับกระจาดทุกกระจาด จะพรรณนาก็ยืดยาว ลงทุนเจ้าของหนึ่งก็หลายชั่ง (คำว่า หนึ่งชั่ง คือ 80 บาท สมัยเมื่อ 100 ปีเศษ อาจจะเทียบปัจจุบัน คงจะเท่ากับประมาณ 8,000—10,000 บาท) ไม่เสียตาย คิดแต่จะให้เจ้าคุณมีความกรุณาอย่าให้บ่มเหงอย่างเดียว เจ้าคุณนั้นก็ทำยศเหมือนอย่างในหลวงผูกแพใหญ่ขึ้นบนเรือที่ปากคลองหน้าบ้านแล้วก็ลงมานั่งอยู่ในแพ มีหม่อม ๆ ละครและมโหรีห่ม—แพรสีทับทิม—ลงมาหมอบเฝ้าดูผ้าป่าอยู่หน้าแพ ก็เป็นการเอิกเกริกอย่างใหญ่ในแผ่นดินครั้ง 1 ถึงโดยว่าเจ้าและขุนนางผู้ใหญ่จะทำบ้างก็ไม่ได้เช่นนั้น และเมื่อปีฉลูตรีศกนั้น กรมหมื่นอักษรสุดาเทพเป็นถึงพระราชบุตรโปรดปรานมาก คนก็เข้าฟังพระบารมีแทบทั้งแผ่นดิน ทำผ้าป่ากระจาดใหญ่ขึ้นที่หน้าพระตำหนักหน้าครั้ง 1 ก็ยังสู้พระยามหาเทพไม่ได้ พระยามหาเทพทำครั้งนั้นก็เพื่อจะ

LIRT

ลองบุญวาสนาว่าตัวกับกรมหมื่นอักษรสุดาเทพผู้คนจะยำเกรงนับถือใครมากกว่ากัน จึงได้
 คิดทำประกวดประชันขึ้นบ้าง ทำการศพบีฬาก็ครั้ง ๑ ทำการศพบุนทรหญิงก็ครั้ง ๑ แต่ผู้
 เอาผ้าและของไปช่วย ขุนนางดูเหมือนจะหมดทั้งแผ่นดิน เจ้สัว เจ้ภาชี นายอากร จุ้นจู้
 และราษฎรชาวแพแทบจะหมดผ้าขาวใช้ในการศพบำบุญให้ท่านก็ไม่หมด แต่เหลืออยู่ก็
 หลายนับพัน ครั้นที่ตัวดาบลงบ้างก็ไม่มีใครไปช่วย ได้ผ้าขาวไม่ถึงร้อยพับ แต่ชั้นหีบก็
 ไม่มีผู้ใดคิดต่อให้ บุตรภรรยาที่มันตัววาทจะชิงสมบัติกัน หลวงเสนาวนิชไปอยู่ที่นั่น
 เห็นว่าไม่มีผู้ใดทำหีบ ก็ไปเรียกบ่าวไพร่ของตัวมาช่วยต่อหีบขึ้น จึงได้ไว้ศพบ อันนี้ก็เป็นที่
 นำสังเวชอย่างหนึ่ง เมื่อมีชีวิตอยู่ผู้คนบ่าวไพร่ทั้งชายหญิงมิใช่อยู่ในบ้านกว่าพัน กล่าวไว้
 เพื่อจะให้ท่านทั้งหลายสืบไปภายหน้ารู้ไว้ การเบียดเบียนข่มเหงคนทั้งปวงให้ได้ความ
 เดือดร้อนเมื่อตอนยังปรกติมีชีวิตอยู่ พอเป็นสุขสบายไปได้ สิ้นชีวิตไปแล้ว ทรัพย์สิน
 เงินทองเครื่องใช้บ่าวทาสก็ผันแปรเป็นอย่างอื่นไป บุตรก็ไม่ได้สืบตระกูล และบ้านเรือน
 โตใหญ่ก็เป็นบ่าหญ้าไปทั้งสิ้น

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า เວ်งก็มิด้วยประการฉะนี้แล

